

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Disputatio III. De vniuersalissimis & primariis entis proprietatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

ut quando dicitur, *Homo est mortuus: Dies est praeiit: Antichristus nunc est futurus*. Tunc enim actualis denominatio non cadit supra quidquam actuale; dicuntur enim à Dialecticis tales termini distractivi.

Solutio
secundæ.

Ad secundam respondeo ad illam maiorem : nulla est conceptibilis possibilitas , quæ non dicatur essentialiter ordinem ad Deum , adæquatè consideratæ , proptèr quod a parte rei , concedo ; concepta inæquatè , & per conceptum præcisiuum communem Deo & creaturis , nego . Creatura possibilis consideratur ut creatura , dicit ordinem ad Deum ; concepta verò præcisiuè secundum conceptum possibilitatis communem Deo & creaturis , non dicit ordinem ad Deum , nec est per participationem , ut patet .

Solutio
tertiaz.

Ad tertiam respondeo; implicare vt creatura adequatè sumpta sit possibilis vllō modo antequam Deus possit illam producere; posse autem inadquatè sumptam esse radicaliter possibilem antequam Deus concipiatur illam posse producere. Creatura sumpta inadquatè est creatura sumpta secundum aliquam rationem communem Deo & creaturis; quæ ratio sine dubio est prior, quàm producibilitas, cum possit illa ratio communis tribui Deo, qui non est producibilis. Ad probationem similiter respondeo: nulla realitas adequatè sumpta concipi potest vel esse prior eo quod est simpliciter primum ens, concedo; nulla realitas inadquatè sumpta, nego: quia si primum ens esset prius omni realitate sumpta inadquatè & præcisiuè, esset etiam prius seipso; quia illa realitas sic præcisiuè sumpta est prædicabilis de illo primo ente, cum sit ratio communis primo enti, & creaturis.

Solutio
quartæ.

Ad quam respondeo Dei omnipotentiam, cum seipsa sit potens & factiva, denominare proximè creaturas factibiles & possibiles sumpta adæquatè, non denominare illas radicaliter sumpta inadæquatè ac præcisiuè. Ad confirmationem & probationem eadem responsio est.

Solutio
quintæ.

Ad quintam respondeo esse impossibile vt fiat concretum ex subiecto, & ex negatione illius pro eodem tempore; sed posse fieri concretum ex subiecto, & ex negatione illius pro diuerso tempore: v.g. in hoc concreto, *Petrus fuit*, dicitur in recto ipse Petrus, in obliquo autem carentia Petri, sed pro diuerso tempore; nam in recto dicitur Petrus *cas* existens, in obliquo negatio Petri existens hodie. Similiter Petrus possibilis dicit in recto entitatem Petri, quæ esset tempore quo existeret; in obliquo autem negat eandem, non pro tempore quo existeret, sed pro nunc. Denique illud non includere contradictionem est aliquid actuale possibile, non aliquid simpliciter actuale; nam esse possibile, est terminus distractius.

DISPVATIO III.

De uniuersalissimis & primariis
entis proprietatibus.

 ACTENS dixi, communem conceptum entis & essentie realis, per quem differt ab ente ficto: nunc circa generalia illius attributa possunt plura disputari. Primò de attributis entis generatim: secundò de vnitate, quæ prima est inter passiones entis; vbi explicari etiam debent varia distinctionum genera opposita vnitati: tertio de veritate ac bonitate.

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

QVÆSTIO I.

De passionibus entis generatim.

TRia de huiusmodi entis passionibus generari
quæri possunt: primò an sint: secundò quid
enti superaddant: tertio quot sint, & quæ inter
se ordinem habeant.

SECTIO I.

An sint aliqua passionēs entis, & quid enti
superaddant.

Nomine attributi, passionis, & proprietatis, seu Attributum
affectionis significari solet id quod consequi- quid signi-
tur primum, & quidditativum conceptum alicuius ficet.
rei, ut risibilis sequitur rationalitatem, & est eius
attributum; essentia enim rei est primarius conce-
ptus, quem de re aliqua formamus, è quo scilicet
tanquam è radice pullulant ea omnia que rei alicui
attribui possunt. Secundarij autem conceptus
cuiuslibet rei vocantur eius attributa, quia primario
conceptui attribuitur tanquam rationi è qua derivatur.
Difficultas igitur est, utrum communissimus ille
conceptus entis aliqua habeat huiusmodi attributa
omni proles enti conveniētia, & ab eo inseparabilia.

Ratio verò dubitandi primò est, quia id quod est attributum essentiae alicuius, debet esse extra conceptum essentiae illius, cuius est attributum: illa quae dicuntur entis attributa, non sunt aliquid extra conceptum entis: ergo ens non habet attributa. Probatur maior; nam attributa entis vel eandem habent realitatem, quam habet ipsum ens; vel habent distinctam realitatem. Si diuersam: ergo sunt distincta realiter ab ente, & sic sunt non entia. Vel habent eandem, & sic non sunt proprietates, sed essentia ipsa entis. Confirmatur, quia ens ante omnem operationem intellectus est vnum, verum, & bonum: ergo illae proprietates aliquid enti superaddunt ante operationem intellectus.

Secundò proprietates entis, vt sunt proprietates, sunt extra essentiam & aliquid superaddunt: sed vt sunt proprietates, sunt reales: ergo sunt reales prout sunt extra essentiam entis, & prout aliquid superaddunt. Confirmatur; nam proprietates non sunt proprietates, nisi secundum id quod superaddunt: sed sunt proprietates vt sunt reales: ergo sunt reales secundum id quod superaddunt.

Tertio, si attributa includunt ens ergo ens diuidi potest in illa tanquā in species inferiores, sicut diuiditur in decē categorias, in quibus similiter includitur. Imō si hæc attributa conuertuntur cum ente & illud includunt, sequitur quod vnum attributum est alterius attributum, v.g. verum est attributum boni.

Dico primò, ens in communi habere vera & realia quædam attributa.

E Ratio est, quia si ens non haberet veras illas proprietates, ens non esset aliquid scibile, quia omne subiectum scientiæ habet reales proprietates, quæ de ipso demonstrentur: est absurdum negare quod ens sit aliquid scibile. Præterea multi sunt conceptus secundarij entis in comuni illi sunt entis attributa: ergo enti in comuni vera conueniunt attributa.

Dico secundò. Attributa entis non illi superad- Non super-
dunt aliquid realiter distinctum ab ipso ente. addunt ali-

Obferua primò, proprietatem quamlibet super-
addere femper aliquid fubiectò cuius eft proprietatis,
paffio enim fubfequitur effentiam fui fubiecti, & eft
extra illius effentiam; fupponit enim illam iam cõ-
ftitutam; non fupponit autẽ fi paffio non includat
aliquid extra illam effentiam. Sed non omnes ta-
H H h mca

HH h

EDCF

Ens habet
attributa

Non super
addunt ali
quid realite
distinctum.
Prima ob-
servatio.

men passiones additamentum æquale afferunt suo subiecto; nam aliqua superaddunt entitatem realiter distinctam, ut quantitas distinguitur à materia, & frigus aquæ, cuius est proprietas. Aliqua solā superaddunt modificationem, ut figura quātitati. Aliqua solam negationem, ut immortalitas non superaddit animæ nisi negationem destructibilitatis à potentia naturali. Aliqua superaddunt dumtaxat connotationem alicuius extrinseci, ut diuisibilitas connotat diuisionem quam superaddit quātitati. Nulla solū superaddunt formalitatem aliquam nonam, sed adæquatē distinctam, id est, quæ nec in suo conceptu includat essentiam, nec in ea includatur, ut risibilitas. Denique aliqua superaddunt formalitatem inadæquatē distinctam, id est, quæ licet non includatur in essentia, eam tamen includit; sic enim unitas includit conceptum entis, in quo non includitur. Illæ proprietates, quæ superaddunt aliquid realiter distinctum, vocantur passionēs, aliæ sunt attributa.

Secunda
obseruatio.

Obserua secundò, proprietates quaslibet posse sumi vel in concreto, vel in abstracto. In abstracto, ut cum dico *quantum*; in concreto, ut cum dico *quantitas*. Omnis proprietas sumpta in concreto, prædicatur de suo subiecto, & cum eo identificatur, cum in recto dicat subiectum: v. g. quantum significat id quod habet quantitatem; cum autem subiectum illud sit materia, rectè dicitur, *materia est quantitas*. At verò attributa in abstracto sumpta distinguuntur aliquo modo ab essentia, idè non possunt semper de illa prædicari; falsa enim est hæc propositio, *Rationalitas est risibilitas*, quia abstracta semper sumuntur in sensu formali; formalitas autem risibilitatis non est formalitas rationalitatis. Si autem proprietas includat essentiam, poterit etiam in abstracto prædicari de essentia: v. g. vera est hæc prædictio, unitas est entitas. His positis,

Probatio.

Ratio conclusionis contra Scotum est, quia si proprietates entis superadderent aliquid realiter distinctum ab ente, illæ necessariò essent nihil; nam omne quod non est ens, est nihil: ita proprietates non essent entia: ergo essent nihil.

Quomodo
distinguan-
tur.

Dico teritiò, proprietates entis non superaddere ipsi enti aliquam realitatem, etiam ratione distinctam ab ipso ente; sed inadæquatē tantum. Id est, proprietates entis includunt ens, sed in eo tamen non includuntur.

Ratio est, quia illud formaliter includit rationem entis, quod sumptum formaliter non est purum nihil: attributum reale formaliter sumptum, non est purum nihil: ergo attributa entis formaliter sumpta includunt rationem entis: ergo id quod superaddunt enti, distinguitur solū ratione inadæquatē ab ipso ente.

Solutio pri-
mæ dubit.

Ad primum patet, quomodo attributa entis superaddant aliquid enti sufficienter ut sint attributa; eandem enim habent realitatem, quam habet ens, sed inadæquatē distinctam formaliter ab ente. Sunt autem proprietates entis independentes ab intellectu eo ipso, quod superaddunt aliquid concepitibile diuerso conceptu.

Solutio se-
cundæ.

Ad secundam respondeo distinguendo maiorem: proprietates entis ut sic sunt extra essentiam adæquatē, nego; inadæquatē, concedo; sufficit enim ut non includantur in essentia, quamvis illam includant. Dicunt autem in recto ipsam essentiam entis, & in obliquo negationem aliquam aut connotationem; quæ tamen negatio & connotatio concipi non possunt, quin concipiatur ipsum ens. Idè ad confirmationem nego hanc maiorem: proprietates non sunt proprietates nisi secundum id quod superaddunt: licet enim non sint propieta-

tes, nisi quatenus superaddunt aliquid; falsum tamen est, quod non sint proprietates, nisi secundum id quod ab illis superadditur; nam etiam ut sunt proprietates, dicunt in recto ipsum ens; quod autem in obliquo addunt, non est præcise ab ipso ente.

Ad tertiam respondeo, ens non posse diuidi in tres istas proprietates, vnum, verum, bonum, tamquam in species inferiores, quia conuertuntur cum ente; tam enim latè patent, quam ipsum ens. Diuiditur autem ens in decem categorias, tanquam in inferiores; quia quælibet categoria minùs latè patet quam ens. Denique certum est, attributa entis ita conuertere cum ente, ut vnum sit attributum alterius attributi; si enim ens includitur in attributo reali, secum affert attributa omnia. Deinde unitas est cognoscibilis; veritas est amabilis.

SECTIO II.

Numerus & comparatio proprietatum entis.

Transcendentia numerari solent communiter sex, ens, res, aliquid, vnum, verum, bonum. Res & aliquid non sunt proprietates entis, cum sint dumtaxat synonyma cum ente. De tribus aliis

Ratio dubitandi est primò, quia ens diuiditur in vnum & multa, tanquam in membra distincta: ergo vnum non conuenit omni enti; quod enim est multa, non est vnum.

Secundò: si unitas non supponit ens, non est proprietates entis: sed unitas non supponit ens; nam omnis passio supponit suum subiectum ut vnum, cum passio non possit prædicari de quolibet subiecto, sed de vno tantum: ergo unitas non est proprietates entis.

Tertiò alia multa possunt esse attributa entis præter tria illa, si alia multa æquè conuertantur cum ente: sed præter unitatem, veritatem, & bonitatem alia etiam multa conuertuntur cum ente, nec ab eo possunt separari, ut existere, durare, esse alicubi, non esse fictum, non esse impossibile, identitas, similitudo, diuersitas: ergo plura sunt entis attributa quam tria.

Dico primò, tres omnino esse proprietates entis in communi, vnum, verum, bonum; nec plures, nec pauciores posse cogitari.

Ratio est, quia tria illa conueniunt enti omni, & soli, & necessariò; quidquid enim ens est, necessariò indiuisiōnem habet in se, cum sit diuisum ab omni eo quod non est ipsum; cognoscitur, & amari potest: quod autem ens non est, nullum habet ex his prædicatis; non enim est indiuisum, nec cognoscibile, nec amabile per se: ergo illa tria omni enti necessariò conueniunt, & quidem soli: reliqua omnia vel soli, vel omni, vel necessariò non conueniunt: ergo illa solæ sunt proprietates entis.

Dico teritiò, primam proprietatem entis ordine generationis esse unitatem, secundam veritatem, tertiam bonitatem.

Ratio est, quia ea quæ sunt absoluta, priora necessariò sunt respectiuis; prius enim res est in se quam sit ad aliud: unitas absolute conuenit enti, veritas autem & bonitas sunt respectiue: unitas ergo prima est inter tres. Deinde intellectus prior est voluntate à qua præsupponitur; veritas ergo prior est bonitate. Si tamen comparantur in ratione nobilitatis, unitas imperfectior est duabus aliis, cum consistat in negatione, ut statim dicam.

Ad primam respondeo ens per se non diuidi in vnum & multa; nullum enim est per se quod sit multa; ens autem prout est commune enti per se, & enti per accidens, diuiditur in vnum & multa: ego autem de solo hîc loquor ente per se.

Quaest. II. Sect. I. Proprietates entis. 639

Solutio
secunda.

Ad secundam respondeo unitatem non supponi ab ente, quia passio supponit quidem suum subiectum ut materialiter & confuse vnum, non supponit autem formaliter & distincte vnum.

Solutio ter-
tia.

Ad tertiam respondeo, nullum eorum quae in argumento numerantur, esse proprietatem entis; nam existere, durare, alicubi esse, non conueniunt enti possibili, quod reuera est ens: illae negationes, *non esse fictum*, *non esse impossibile*; significantur formaliter in communi conceptu entis, idem non possunt esse vltius attributa. Esse idem, esse simile, esse diuersum, fundantur in unitate, ad quam etiam reuocantur.

QVÆSTIO II.

De unitate, prout est proprietas entis.

Quia primum inter attributa entis est vnitas, merito ab illa ordior, & de sola loquor unitate per se, non autem de unitate per accidens, quae includit necessarium plura ut plura, quales sunt domus & exercitus: vnum autem per se vel simplex est, ut Deus & Angelus; vel compositum essentialiter ex materia & forma substantiali, ut homo; vel compositum integraliter, ut virga. Tria ergo de hac unitate sunt difficillima: primum in genere, quid sit illa, quae vocatur vnitas transcendentalis; secundum quid vnitas numerica, seu indiuidualis: tertium quid vnitas formalis & vniuersalis.

SECTIO I.

De unitate transcendentali.

Vnitas tran-
scendentalis
definitur.

Sic appellatur ea quae ita reciprocatur cum ente, ut simul cum ipso transcendat omnia rerum genera; soletque definiri communiter, *Indiuisio rei alicuius in se, & diuisio à quolibet alio*: vnum autem, *Ens indiuisum in se, & diuisum à quolibet alio*. Id est, ens quod in seipso non est plura entia completa, & quod non est id ipsum quod sunt alia entia, quae sunt aliud ab ipso: v. g. Petrus vnus dicitur, quia non est plures Petri, & non est id ipsum quod est Paulus.

Difficultas autem est obscurissima, quid sit illa indiuisio, quam vnitas superaddit enti; primum enim dubitatur, an illa sit aliquid positium, an verò solum negatio: secundum qualis sit illa negatio, & quomodo constituat unitatem.

§. I.

Utrum vnitas superaddat enti aliquid positium.

Vnitas non
distinguitur
realiter ab
ente.

Certum est ex dictis, primum unitatem enti non superaddere aliquid realiter distinctum ab ipso ente, alioqui esset purum nihil; imò illud ens à quo distingueretur vnitas, esset necessarium vnum seclusa unitate; distingueretur enim à quocunque alio.

Certum est secundum, unitatem esse non posse aliquid positium, etiam ratione distinctum adequatè ab ipso ente; sed ens in eo necessarium includi, alioqui esset purum nihil. Solum ergo difficultas est, utrum vnitas adequatè sit positua, an verò dicat in recto ens, in obliquo autem negationem.

Prima dubi-
tatio.

Ratio autem dubitandi primum est, quia Deus est

R. P. de Rhodes curs. Philo. Soph.

A à seipso intrinsecè vnus, & esse vnum, dicit in Deo perfectionem maximam simpliciter simplicem, quae scilicet est melior ipsa quam non ipsa: ergo vnitas non est formaliter negatio. Probatur consequentia. Omnis perfectio Dei cum Deo identificatur: sed negatio non identificatur cum Deo: ergo negatio non est perfectio Dei simpliciter simplex. Deinde Deus per suam essentiam simplicem sine vilo superaddito habet formaliter indiuisiōem in se: ergo habet formaliter unitatem. Probo antecedens. Vnus conceptus simplex, carens omni partium compositione, seipso est indiuisus: sed Deus per suam essentiam est simplex: ergo seipso est indiuisus. Denique punctum positium per suam intrinsecam entitatem est indiuisibile sine vilo addito: ergo seipso est positium vnum.

B

Secundum in rebus compositis esse formaliter vnum est esse vnum: sed esse vnum, est aliquid positium: ergo in rebus compositis vnum est aliquid positium. Probatur maior primum, quia indiuisio duarum partium est id quo illae partes sunt formaliter indiuisae: sed vnio est ratio per quam illae partes sunt non diuisae, quia duas partes esse vnitas, & esse non diuisas, synonyma sunt: ergo vnio est illarum indiuisio. Probatur secundum. Vnum, & non vnum opponuntur contradictoriè: sed vnum dicit formaliter vnionem: ergo non vnum dicit formaliter carentiam vnionis: sed non vnum & diuisum idem sunt: ergo diuisum dicit formaliter carentiam vnionis; atque indiuisum, quod contradictoriè opponitur diuiso, dicit formaliter vnionem. Probatur tertium. Diuisum, & non vnum sunt formaliter idem: ergo habent eundem terminum contradicentem: sed terminus contradicens non vnio est vnum: ergo terminus contradicens diuiso est vnum: ergo indiuisum & vnum idem sunt. Denique probatur, quia diuisum & indiuisum sunt contradictoria: ergo vnum ex illis est positium: sed esse diuisum non est aliquid positium; est enim carere vnione: ergo esse indiuisum est aliquid positium.

C

Tertium id quod opponitur negationi est positium: sed indiuisio opponitur negationi, nempe diuisioni, quae negatio est; diuisa enim dicuntur, quorum vnium non est aliud, quae negatio est. Imò duae virgae formaliter dicuntur diuisae per negationem continuationis: ergo vnitas est aliquid positium. Denique esse diuisum, quod opponitur indiuiso, est vel negatio vnionis, vel carentia identitatis: ergo semper est negatio.

Dico primum, id quod vnitas enti superaddit, formaliter esse negationem, non autem aliquid positium. Ita docent cum S. Thoma omnes eius discipuli, quos sequuntur Suarez *disp. 4. sect. 1.* Fonseca *4. Metaphys. c. 2. q. 5. Auerla q. 5. sect. 1.* Ariaga *disp. 1. sect. 3.* contra Scotum, totam eius Scholam, & Vassquez *1. p. disp. 182. cap. 2.* Hurradum, Ouiedum, & alios quamplures.

E

Ratio primum est, quia illud quod contradictoriè opponitur rei posituae, negatiuum est, non autem positium: vnitas contradictoriè opponitur multitudini, quae negatio non est, sed aliquid positium: ergo vnitas formaliter negatio est, non autem aliquid positium. Maior probatione non eget; in minori autem clarum est, quod vnitas opposita sit multitudini; nam eo ipso quod tollitur multitudo unitatum, ponitur vnitas. Probatur ergo quod multitudo formaliter positium aliquid sit, non autem negatio. Repetitio entitatum posituarum est aliquid positium: multitudo non est carentia, sed repetitio entitatum posituarum:
H H h 2 ergo

Secunda.

Tertia.

Prima probatio.

ergo multitudo non est carentia, sed repetitio entitatum positiuarum. Deinde id quod non fit per ablationem, sed per adiectionem entitatum positiuarum, est aliquid positium, non negatiuum: multitudo fit per adiectionem, non per ablationem entitatum positiuarum: ergo multitudo non est negatio, sed aliquid positium; nam ad constituendam multitudinem non debent tolli, sed adijci entitates; ad constituendam verò vnitatem, tolli debent, non adijci entitates: & quò plus additur, eò magis crescit multitudo; & quò plus auferitur, eò minor redditur.

Secunda
probatio.

Præterea tota ratio, cur censcant aliqui vnitatem esse positiam, multitudinem autem esse negationem, est quia existimant vnum, seu indiuisum, esse formaliter idem ac habere vniionem: sed esse vnum non est formaliter habere vniionem: ergo esse vnum non est formaliter aliquid positium. Minor, quæ negatur ab aduersariis, probatur clarè; quia esse vnum est passio communis omni enti, adeò vt nulla res sit ens, quæ non sit vnum: sed esse vnitum non est passio communis omnibus entibus; nam quæ sunt simplicia, & indiuisibilia, habent vnitatem, & carent omni vniione: ergo esse vnum transcendentaliter, non est formaliter esse vnitum; Deus enim vnus est sine vniione, præcisè quia indiuisus est in plures Deos. Similiter Angelus, anima rationalis, punctum, conceptus entis abstractus vnitatem habent, & carent vniione: ergo manifestum est quod vnio & vnitatis plurimum differunt; si enim carere vniione formaliter est esse multiplex, Deus qui caret vniione, multiplex est.

Triplex ad-
uersario-
rum æqui-
uocatio.

Itaque quoties dicunt aduersarij, quod vnum formaliter est esse vnitum, triplex ab illis committitur æquiuocatio. Prima est, quia aliud est constitui hominem in ratione hominis, aliud constitui in ratione vnus hominis. Primum illud est proprium munus vniionis, non autem secundum; constituitur enim in ratione hominis vnus per negationem multarum partium componentium, & multarum vniionum; si enim multe partes componentes, v.g. multa animæ vnirentur eidem materiæ, non esset vnus homo; & tamen adesset vnio: ergo vnio non sufficit ad vnitatem.

Altera æqui-
uocatio cir-
ca vocem
compositi.

Altera æquiuocatio est. Aliud est partes facere compositum, aliud facere vnum compositum. Certum est per vniionem partes ita connecti vt faciant compositum, sed per vniionem non faciunt vnum compositum, licet aliquando vox illa *vnum*, sumatur pro composito; dicitur enim partes vnitatis facere vnum; vbi vnum significat compositum, non autem vnum de quo hic agitur, & est transcendens: esse autem compositum, non est transcendens, cum commune non sit omni enti; partes enim post vniionem sunt eodem modo multæ ac ante vniionem: ante vniionem videlicet non fuerunt multe in ratione hominis, quasi essent plures homines, sed plures partes; hæc autem pluralitas non est ablata per vniionem: ergo vnio non tollit multiplicitem, neque facit vnitatem, sed facit compositionem.

Neque dicas ante vniionem esse plura entia, post vniionem esse vnum ens, v.g. vnum hominem, vnum continuum.

Respondeo enim vnum significare aliquando compositum, aliquando rem indiuisam: si vnum significet compositum, fateor fieri post vniionem vnum hominem, vel vnum continuum; si vnum significet rem indiuisam, nego per vniionem fieri vnum; sunt enim verè plura entia. Semper igitur

A distinguenda hæc duo sunt, esse vnum, & esse compositum.

Tertia æquiuocatio illis vocibus committitur, *esse diuisum*, & *indiuisum*; diuisum enim aliquando vocatur id quod non est connexum; indiuisum autem significat ligatum, & connexum. Aliquando autem diuisum significat id quod habet plures entitates; indiuisum id quod non habet plures entitates. Vnum transcendentaliter, de quo hic agitur, non significat indiuisum priore modo sumptum, sed posteriore. Ex quibus omnibus plane colligitur, vnum & vnitum significare duo inter se distincta.

Ad primam respondeo, Deum esse à se vnum, quatenus est indiuisus in plures Deos; vnitatem autem esse perfectionem, sed negatiuam, quæ dicitur in recto Deitatem, in obliquo autem negationem pluralitatis; vnitatis enim negatio non est nisi secundum id quod dicitur in obliquo, & secundum illud non identificatur cum Deo, sed secundum id tantum quod dicitur in recto.

Imò committitur ab aduersariis æquiuocatio quando dicitur Deus esse vnus; non enim intelligitur vnitatis transcendentalis, quam haberet etiam si essent plures Dij; sed intelligitur demonstratiue Deum esse vnicum, seu nullum præter eum esse Deum: id quod manifestè negatiuum est, cum non sit aliud quam non esse plures Deos.

Ad illam propositionem, *Deus sine vno superaddito habet indiuisiōem in se*; formaliter, nego; fundamentaliter, concedo: id est, ipsa entitas Dei positiua est fundamentum talis indiuisiōis, & illam exigit, sicut ens spirituale per suam entitatem positiuam habet fundamentaliter negationem materiæ, quia illam exigit; formaliter autem fit spirituale per talem negationem. Similiter punctum est indiuisibile per suam entitatem intrinsecam, quatenus illa entitas pluralitatem negat, ideòque non est formaliter vnum nisi per negationem.

Ad secundam tota responsio patet ex dictis in solutio probacione conclusionis, vbi ostendi falsum omnino esse, quod etiam in rebus compositis esse vnum transcendentaliter, & esse vnitum idem sint. Si enim esse vnum idem significet ac esse compositum, reuèra esse vnum est esse vnitum. Si autem esse vnum significet esse indiuisum, quod est esse vnum transcendentaliter, esse vnum non est esse vnitum, vt probauit.

Ad probationem minoris distinguitur illa propositio: sed vnio est ratio, per quam illæ partes non sunt diuise; si esse non diuisum significet esse ligatum, concedo; si significet non habere plures entitates, nego; partes enim esse vnitatis, est illas esse ligatas; sed non est, illa non esse plura entia. Quando autem illæ dicuntur facere vnum, tunc vnum significat compositum, siue vnum completum; non autem vnitatem transcendentaliter, quæ est carentia multarum entitatum.

Ad alteram probationem distingo hanc propositionem: sed non vnitum & diuisum idem sunt; si diuisum significet non ligatum, concedo; si significet quod habet plures entitates, nego. Deus enim, vt dixi, est non vnitatis, & tamen plures non habet entitates. Eodem modo soluantur alie probationes: esse diuisum non est aliquid positium, si significet esse non ligatum; sed est aliquid positium, si significet habere plures entitates: quod cum opponatur contradicitori indiuisio, certè indiuisum est aliquid negatiuum.

Ad tertiam respondeo, diuisiōem, cui oppositur vnitatis, esse aliquid verè positium, vt supra dixi. Diuisio enim sumi potest vel propter includit multas

multas partes, & sic est aliquid positum; vel propter vna illarum entitatum negat aliam, seu non est alia, & sic negatio est: opponitur autem unitati sumpta primo modo, non autem secundo. Duae virgæ dicuntur diuise per negationem continuitatis, si diuisio sit non ligatio; si autem diuisio diceret esse plura, duæ virgæ dicuntur diuise per pluralitatem entitatum, non per negationem continuitatis. Est autem contradictio in altero argumento; Esse indiuisum est habere partes unitas, vel identificatas: si enim partes identificatae sunt, iam non sunt partes. Itaque nego, quod diuisum oppositum unitati sit carentia vniouis, aut carentia identitatis; nam carentia identitatis formaliter est pluralitas entitatum, & est aliquid positum.

§. II.

Quomodo vnitas constituitur per negationem, & qualis illa sit.

Dixi unitatem constitui per negationem: nunc videndum, vtrum adequatè constituitur per negationem, an verò includat etiam ipsum ens; vtrum ens præscindi ab ea negatione possit, & ab unitate; vtrum illa sit negatio diuisionis in se, an verò negatio alterius entis.

Prima dubitatio. Ratio enim dubitandi primò est, quia passio est aliquid adiacens subiecto, & illi superadditum: sed ens non est aliquid adiacens & superadditum enti: ergo ens non potest esse passio entis, nec in ea includi. Probatum maior, quia passio dicitur secundarius conceptus: & deinde illud est adiacens alteri, quod prædicatur de eo accidentaliter, & manat ab essentia: passio est huiusmodi: ergo passio est aliquid adiacens. Imò ens non potest prædicari accidentaliter de ente: ergo non potest esse passio entis; videmus enim alias omnes proprietates ratione distingui à suis subiectis. Denique vnitas & vnum non significant omnino idem; si autem vnitas includit formaliter ens, significat omnino idem ac vnum: ergo vnitas non includit ens etiam in recto, sed consistit in pura negatione.

Secunda dubitatio. Secundò videtur omnino, quod ratio entis præscindi non potest ab illa negatione ac unitate; quia illa negatio quam vnitas enti superaddit, fundari debet in ipso ente: sed hoc fundamentum quatenus est quid distinctum ab illa negatione, vel est aliquid vnum, vel non. Si est vnum: ergo illa negatio pertinet ad unitatem. Si non est vnum: ergo non potest fundare vnam negationem. Deinde fundamentum illius negationis distinguitur à negatione: ergo est vnum seclusa negatione. Probatum consequentia. Vbi est numerus, ibi sunt duæ unitates: sed si fundamentum negationis, & negatio distinguuntur, faciunt numerum: ergo fundamentum negationis habet unitatem, seclusa negatione, si ab ea præscinditur. Denique esse hominis præcisè illa negatione non est lapis; imò est non lapis, non leo: ergo distinguitur à lapide: & est vnum, quia esse vnum est esse idem cum seipso, & ab alio diuersum.

Tertia. Tertio, quicquid est in Petro, distinguitur adequatè à Deo: sed seclusa negatione, ratio Petri est in Petro: ergo seclusa negatione ratio Petri distinguitur adequatè à Deo: ergo est vna. Deinde si ratio entis post præcisionem non esset per se vna & distincta à quolibet alio, non posset fieri vna per formam superuenientem: sed hoc falsum

R.P. de Rhodes curf. Philosoph.

A est: ergo ratio entis manet vna post illam præcisionem. Probatum maior. Forma superueniens subiecto non reddit subiectum in se vnum: v.g. albedo superueniens parieti, facit illum album, non facit vnum; vnitas autem esset forma enti superaddita: ergo non faceret subiectum vnum.

Quarta. Quarto nullus conceptus simplex provenire potest subiecto à forma distincta: esse vnum est conceptus simplex: ergo non potest provenire subiecto à forma distincta. Probatum maior. Esse album idè est conceptus compositus, id est significat habens albedinem, quia est à forma distincta. At verò spirituale v. g. idè est conceptus simplex, quia non provenit à forma spirituali: materia v. g. non dicitur spiritualis, eo quod iungatur formæ spirituali: ergo conceptus simplex non provenit à forma distincta.

B Dico secundò, unitatem non consistere formaliter in sola negatione, sed includere in recto ipsum ens, in obliquo negationem, quæ non potest præscindi ab ipso ente, licet ens præscindi ab ea possit.

Vnitas non est solum negatio.

Primam partem negant Fonseca 4. *Metaph. cap. 2. quæst. 5. sect. 3.* Aueria *quæst. 5. sect. 3.* & *quæst. 4. sect. 2.* Probatum, quia proprietates entis identificantur cum ipso ente: sed negatio identificari non potest cum ente, alioqui ens esset negatio: ergo negatio non est proprietas entis: ergo vnitas, quæ est proprietas entis, non est negatio. Deinde vnum prædicatur de ente: negatio prædicari non potest de ente: ergo vnum non est negatio. Denique id quod est realis proprietas entis, non potest attribui enti rationis; sed indiuisio sumpta pro pura negatione alterius, conuenit chimeræ: ergo illa negatio non est formaliter vnitas realis.

Secundam partem Arriaga negat *num. 51.* existimaturque rationem entis præscindi non posse ab illa negatione & ab unitate. Probatum tamen, quia si ens præscindi non posset ab unitate, vnitas non esset vllò modo proprietas; quod enim non est conceptus secundarius entis, non est proprietas entis. Si ens in suo conceptu primario includat unitatem; vnitas non est secundarius, sed primarius conceptus entis: ergo ens in suo conceptu primario non includit unitatem. Deinde vnum & ens non sunt voces synonymæ: ergo altera earum significat aliquid, saltem ratione distinctum ab altera.

Ens præscinditur ab unitate.

Dico tertio, Negatio quam vnitas superaddit enti, est negatio diuisionis in se, non autem negatio alterius entis, seu diuisio à quolibet alio ente.

Negatio diuisionis in se, facit unitatem.

Obserua unitatem, vt notabam nuper, definiri, *Duplex in-Indiuisiōem rei in se, & diuisiōem à quolibet alio;* vnde videtur duplicem includere negationem. Diuisio entis in se illa est secundum quam aliquid est in seipso plura; seu est secundum quam aliquid est secundum quam dicimus aliquid ens non esse in seipso plura entia. Diuisio entis à se diceretur, si aliquid esset aliud à seipso; v. g. si Petrus esset Paulus. Indiuisio entis à se est eum dicimus, *Hoc est ens, non est aliud à seipso;* v. g. hominem non esse bouem, Petrum non esse Paulum. Idem autem est dicere ens non esse diuisum à se, ac dicere illud esse diuisum ab omnibus aliis. Certum est vtramque indiuisiōem, seu negationem diuisiōis, tum entis in se, tum entis à se, conuenire unitati, vt patet ex allata definitione; sed negauit conclusio unitatem primariò constitui per indiuisiōem

HHh 3 honem

sionem rei à se, quæ negatio est alterius entis; sed per indiuisiōem rei in se, quæ est negatio multitudinis.

Probatio.

Ratio est, quia negatio quæ constituit formaliter vnitatem, non potest conuenire multitudini: sed esse diuisum à quolibet alio, conuenit etiam multitudini; nam vnus acutus lapidum non est alius acutus. Deinde conceptus vnitatis est absolutus; esse autem diuisum à quolibet alio, est conceptus respectiuus. Denique idem aliqua res diuisa est à quolibet alio, quia in se non est diuisa in plura entia; v.g. Petrus idem est diuisus à Paulo, & equo, quia in se non est diuisus in Paulum & equum: ergo indiuisio rei in se prior est quàm diuisio à quolibet alio.

Qualis indiuisio est vnitatis.

Dico quartò, negationem diuisiōis, quam dicit vnitatis, esse negationem diuisiōis in multa entia totalia actu completa, vel in multa entia diuersorum prædicamentorum.

Ratio est, quia illa negatio est propria vnitatis per se, per quam id quod est vnum per se, differt ab eo quod est vnum per accidens, & à multitudine: sed per indiuisiōem in plura entia totalia, vel diuersorum prædicamentorum, vnum per se differt ab eo quod est vnum per accidens; nam acutus lapidum v.g. diuisus est in multos lapides, qui sunt entia totalia; centenarius hominum est centum homines; album est diuisibile in substantiam & accidens. Quod autem non continet plura entia totalia, est vnum per se: ergo illa indiuisio constituit vnitatem formaliter.

Solutio primæ dubit.

Ad primam respondeo distinguendo illam propositionem: *Passio est aliquid adiacens & superadditum subiecto*; passio sumpta inadæquatè, seu secundum aliquid sui, concedo; passio adæquatè sumpta, nego. Passiones enim transcendentium in recto dicunt ipsum ens, in obliquo autem sunt aliquid adiacens, neque sunt passiones secundum illud solum quod superaddunt, sed secundum illud vt iunctum alteri. Similiter passio prædicatur accidentaliter secundum id quod dicit in obliquo, non secundum totum quod dicit etiam in recto. Est autem discrimen inter passiones transcendentales, & alias quasque passiones, quia transcendentales necessario includunt sua subiecta, non autem aliæ; debent enim esse reales: non possunt autem habere realitatem, quin includant sua subiecta. Vnum & vnitatis idem significant, sed in modo significandi differunt; nam vtrumque significat ens, & indiuisiōem; sed vnum magis explicitè significat ens, quàm illud significet vnitatis.

Solutio secundæ.

Ad secundam respondeo fundamentum illius negationis, quam vnitatis enti superaddit, posse considerari vel prout est à parte rei, & sic est reuera vnum; vel prout cadit sub intellectu, & sic illud nec est vnum, nec multa, sed præscindit ab vtroque; nam eo ipso quod præscindo hanc negationem, præscindo vnitatem, & sic illud cogitari non potest vt vnum. Ad hanc ergo propositionem, *Illud fundamentum præcisa negatione non est multa*; respondetur cum eadem distinctione, à parte rei non est multa, concedo; prout cadit sub intellectu non est multa, nego; quia intellectus neque affirmat multitudinem, neque illam negat, sed præscindit ab vnitatis, & à multitudine. Deinde concedo fundamentum illius negationis distinguui à negatione; sed nego illud propterea esse vnum seclusa negatione: tunc enim est numerus, quando est distinctio inter duo vna, id est inter ea quæ distinctas habent vnitates; tunc autem nego

esse numerum, quando est distinctio inter duo, quæ non sunt plura vna. Ens & negatio diuisiōis distinguuntur quidem, sed non habent distinctas vnitates, cum per illam negationem ens sit vnum. Homo præcisa illa negatione superaddita non est homo; idem nego tunc hominem distinguui à lapide prout subest illi præcisiōi per intellectum; nec esse non lapidem, non leonem: nam homo includit formaliter vnitatem, quam non includit ens in communi.

Ad tertiam respondeo distinguendo maiorem: Quidquid est in Petro, quatenus est contractum ad Petrum, distinguitur adæquatè à Deo, concedo; quatenus est abstractum, nego; quia ille conceptus entis, quatenus abstractus, non includit vllam rationem, per quam ens illud non possit attribui Deo, & sic illud nec est producibile, nec improducibile; sed ab vtroque præscindit. Deinde nego illam propositionem, *Si ratio entis præcisa non esset vna, non posset reddi vna per formam superuenientem*. Si enim forma illa superueniens sit ipsa vnitatis, certè superueniens subiecto reddit illud vnum. Si autem sit aliqua alia forma, supponit illud iam esse vnum: nam sicut effectus formalis albedinis est facere album, ita effectus formalis vnitatis est facere vnum.

Ad quartam respondeo distinguendo illam maiorem: nullus conceptus simplex potest provenire subiecto à forma adæquatè distincta, concedo; id est à forma, quæ nec includat subiectum, nec in eo includatur: si autem forma distincta sit solum inadæquatè, ita vt in recto duntaxat dicat subiectum, nego.

SECTIO II.

De vnitatis numerica, seu indiuiduali.

Post explicatam vnitatem, quæ genus est ad omnes alias vnitates, sequitur prima eius species, quæ vocatur vnitatis numerica, hæcitas, indiuiduatio, singularitas, differentia indiuidualis, per quam scilicet constituitur indiuiduum. Quæritur autem primò, quid illa sit, & quid superaddat naturæ communi: secundò quodnam sit principium internum & formale, à quo illa oriatur. Quod autem quæri tertio posset, vtrum sola singularitas existant à parte rei, patebit ex statim dicendis de vnitatis vniuersali.

§. I.

Quid sit vnitatis numerica, & quid superaddat naturæ communi.

Certum est primò, vnitatem & differentiam indiuidualem dupliciter posse concipi, primò prout est principium incommunicabilitatis, id est prout est principium cuius natura non potest communicari pluribus; & sic propriè appellatur vnitatis numerica, hæcitas, singularitas. Secundò concipitur prout est differentia quasi materialis & entitativa, id est prout est principium operationum perfectiorum, aut minus perfectarum intra eandem speciem, id est circa eadem obiecta, tum materialia, tum formalia. Sic enim probabam in tractatu de anima, posse indiuidua eiusdem speciei habere differentias indiuiduales, id est materiales, dissimiles & inæquales. Cum enim certum omnino sit, differentias indiuiduales sumptas prout sunt hæcitates, esse non posse inæquales; sic enim dicunt solum in communi

communicabilitatem, quæ in omnibus simillima est, & non potest esse aliquid multis commune; quoties dicitur differentias individuales esse inæquales, significatur eo nomine differentia materialis, non autem vnitas numerica, vel singularitas.

Quid sit vnitas numerica. Certum est secundò vnitatem propriè sumptam non esse aliud quàm entitatem ipsam rei alicuius cum negatione communicabilis ad plura inferiora, ita vt dicat in recto positum entitatem rei alicuius, in obliquo autem incommunicabilitatem illius rei ad plura. Sed hoc tamen vt explicetur,

Prima dubitatio. Ratio dubitandi primò sit, quia id quo Petrus constituitur Petrus, non est id ipsum, quo Petrus constituitur homo; quia id quo constituitur homo, non differt à Paulo, qui est etiam homo; id autem, quo Petrus constituitur Petrus, differt à Paulo: ergo indiuiduatio superaddit naturæ communi aliquid realiter ab ea distinctum.

Secunda. Secundò. Homo non est essentialiter indiuiduum: ergo indiuiduatio est aliquid extra essentiam hominis, & ab ea distinctum. Probo antecedens. Si homo esset essentialiter indiuiduum, non posset multiplicari in plura indiuidua, neque concipi posset sine indiuiduatione; sicut quia Deus est essentialiter indiuiduum, non possunt esse plures Dij, neque concipi potest Deus sine singularitate.

Conclusio trimenbris. Dico primò. Vnitas numerica necessariò est differentia positua superaddita naturæ specificæ, ab ea non realiter, sed ratione tantum distincta. Tres habet partes conclusio.

Vnitas numerica est aliquid superadditum. Ratio prima, quam omnes communiter admittunt, est quia vnum indiuiduum posituè differt ab alio indiuiduo; non differt autem nisi quodlibet indiuiduum differentiam habeat sibi propriam, & posituam, per quam constituitur & distinguatur à quolibet alio. Deinde natura specifica secundum se, & quatenus abstrahit à differentis indiuiduantibus; v. g. natura humana quatenus terminans illum conceptum formalem, quo intelligitur animal rationale, nihil cogitans de Petro & Ioanne, indifferens est & communicabilis, seu determinabilis ad multa indiuidua: debet autem contrahi & determinari per aliquid sibi proportionatum, nempe per aliquid positum, cum positua ipsa sit. Hoc positum est differentia constitutua indiuidui: ergo differentia constitutua indiuidui est aliquid positum superadditum essentia. Denique cum natura specifica præcisè sumpta sit communicabilis multis, & non habeat negationem communicabilitatis adiunctam, natura verò singularis illam habeat, necesse est, vt intelligatur interuenire fundamentum aliquod huius negationis, propter quod illa negatio conueniat naturæ singulari, tametsi non conueniat naturæ præcisè secundum se sumptæ.

Non distinguitur realiter à natura. Ratio secunda partis, quæ negat positum illud superadditum esse distinctum realiter à natura specifica, facilis est; quia nulla est natura creata, quæ non existat extra causas per actualitatem suam internam, secundum quam etiam terminat actionem producentis: ergo illa non est indiuidua per aliquid quod sit à parte rei distinctum à tali natura. Probat consequentia. Quidquid terminat aliquam productionem est singulariter: natura realis, etiam seclusa omni singularitate, distincta per seipsam, terminat productionem, cum sit extra causas: ergo est singularis se-

A clusa omni singularitate distincta. Deinde humanitas Petri realiter distinguitur ab humanitate Pauli: ergo differentia numerica Petri facit aliud compositum cum humanitate Petri, & indiuiduatio Pauli aliud compositum cum humanitate Pauli. Vel igitur illæ humanitates, quæ sunt partes duorum compositorum differunt inter se numero, vel non differunt. Si differunt, & sunt singulares: ergo inutilis est differentia indiuidualis distincta: si autem non distinguantur, nec sunt singulares: ergo non terminant actiones distinctas. Imò sunt vna planè natura.

B Tertia pars, quod illa vnitas ratione distinguatur à natura, ex duabus præcedentibus sequitur; si enim differentia indiuidualis est aliquid superadditum naturæ communi, & si non est aliquid distinctum realiter, certè sequitur quod sit aliquid ratione distinctum ab illo gradu specifico.

Ad primam respondeo, illud quo Petrus constituitur homo, esse realiter illud ipsum, quo constituitur etiam Petrus, sed sola distingui ratione; id est illud ipsum reale, quod Petrum reddit hominem, reddit etiam hunc hominem; est enim eadem realis Petri natura, nempe corpus & anima Petri vnita, per quæ Petrus redditur homo, & hic homo. Sed hanc tamen naturam vnā si apprehendat noster intellectus vt est fundamentum in Petro cum Paulo accidentium similitum, dicitur Petrum constituere vt homo est, & vocabitur differentia specifica; si eandem apprehendat intellectus, vt fundamentum quorundam accidentium quæ non sunt in Paulo, & est fundamentum etiam incommunicabilitatis, dicitur Petrum constituere vt est Petrus, & vocabitur differentia numerica, seu hecceitas Petri. Petrus ergo realiter à Paulo differt, tum secundum id quo constituitur Petrus, tum secundum id quo constituitur homo; quamvis secundum id quo constituitur homo, sit Paulo similis; secundum id autem, quo constituitur Petrus, sit illi dissimilis. Itaque certum est, Petrum posse concipi vt hominem, quin concipiatur vt Petrus, quia differentia indiuidualis distinguitur ratione à specifica.

D Ad secundam distingo hanc consequentiam: Ergo indiuiduatio est aliquid extra essentiam hominis, vt existentem à parte rei, nego; vt conceptam & præcisam ab intellectu, concedo. Indiuiduatio enim reuera est à parte rei essentia ipsa hominis; sed tamen est aliquid extra conceptum obiectuum essentia, seu extra essentiam vt à nobis conceptam. Nam quamvis concipi possit à nobis essentia hominis, præcendendo à differentis indiuiduantibus, ita vt illæ sint extra conceptum obiectuum essentia humanæ; nihilominus tamen à parte rei non inuenitur essentia hominis extra differentias indiuiduantes, seu hæcceitates humanas; neque hæc extra illam.

S. II.

E Quodnam sit principium intrinsecum & formale, à quo petitur indiuiduatio.

Dico intrinsecum & formale; nam à quo principio externo & efficiente, per quod res ipsæ indiuiduantur, id est cur vnum potius indiuiduum producatur quàm aliud, dictum est 2. *Physic.* Queritur ergo, quodnam sit principium intrinsecum & quasi formale, per quod formaliter res constituitur hæc, & non alia? Qua in

HH h 4 contro

Distinguitur ratione.

Solutio primæ dubitæ.

Solutio secundæ.

controversia tres sunt sententia. Prima communis omnium Thomistarum docet, res non indiuiduari nisi per ordinem ad materiam signatam, id est ut affectam certis quibusdam accidentibus; unde negant naturas abstractas à materia, quales sunt Angeli, esse posse plures intra eandem speciem; sed non posse illos esse numero plures, quin sint etiam plures specie; naturas autem dicentes ordinem ad materiam, posse plures esse numero intra speciem eandem, quia materia signata illas indiuiduat. Secunda sententia est Vasquez *tom. 1. in 3. part. disp. 74. cap. 7.* docentis res quaslibet creatas indiuiduari ex ordine ad has numero circumstantias temporis & loci, in quibus primò producitur. Tertia est Suarez *disp. 5. sect. 6.* res indiuiduari formaliter per suas proprias entitates, quatenus illæ negationem habent communicabilitatis.

Conclusio
quadripar-
tia.

Dico secundò, nullam formam substantialem, aut accidentalem, neque compositum vllum physicum indiuiduari formaliter per materiam aut per ordinem ad illam; neque per ordinem ad has numero causas & circumstantias loci & temporis: sed principium indiuiduationis cuiuslibet esse ipsam entitatem physicam, prout est incommunicabilis ad plura entia completa, quæ sint adæquatè idem cum ipsa. Quatuor partes habet conclusio.

Non petitur
indiuiduatio
à materia
signata.

Prima contra materiam signatam excogitatur à Thomistis, probatur primò, quia anima rationalis postquam separata est à materia & quantitate, manet eadem numero quæ erat ante separationem: anima Christi triduo illo post mortem Christi eadem fuit quæ ante; neque negari potest quod anima S. Petri existens in celo sit eadem illa quæ fuit in corpore: ergo anima non indiuiduatur per materiam. Eademque ratio est formarum materialium, tum substantialium, tum accidentalium; quæ si diuinitus separantur à materia, eadem sunt, quæ fuerunt ante separationem.

Neque dicas illas formas semper dicere ordinem ad materiam, per quem ordinem indiuiduantur. Sed contrà. Nam illæ formæ separate non dicunt ordinem ad vnā potius materiam, quàm ad aliam: ergo non possunt indiuiduari per ordinem ad materiam; alioqui tot res indiuiduas, quot sunt materiæ ad quas dicunt ordinem. Deinde plures numero formæ distinctæ habent ordinem ad hanc numero materiam: ergo indiuiduatio non petitur per ordinem ad materiam: v. g. forma hominis, & forma equi, possunt esse tum simul, tum successiue in eadem materia. Imò in eodem corpore, in quo sunt formæ substantiales, sunt etiam formæ accidentales. Si ergo ex ordine ad materiam peteretur indiuiduatio, certè illæ omnes formæ idem essent indiuiduum. Denique si à sola materia petitur indiuiduatio cuiuslibet compositi, sequitur omnino, quod ignis idem est indiuiduum cum ligno, ex quo productus est; & homo idem indiuiduum cum cibus, quibus nutritur.

Altera pro-
batio.

Secundò, sequitur ex ea sententia, quod Angelis esse non possunt specie plures intra eandem speciem; quod vltro admittunt Thomistæ, clarèque impugnatum est in tractatu de Angelis; quia ipsa materia & quantitas multiplicatur per seipsas intra eandem speciem sine ordine ad aliam materiam & quantitatem: ergo etiam qualibet alia res multiplicari potest numero sine ordine ad materiam. Imò certum est, quod idem Angelus habet plures visiones solo numero distinctas, quæ nullum dicunt ordinem ad materiam: ergo pos-

sunt res indiuiduari & multiplicari numericè sine ordine ad materiam. Sed de hoc alias pluribus.

Si quando autem dixit Philosophus, materiam esse principium indiuiduationis, voluit tantum principium illud, per quod varia nos cognoscimus indiuidua corporea, esse materiam diuersis affectam accidentibus; quoties enim diuersa videntur à nobis accidentia, & diuersa materia, diuersa dicimus esse indiuidua. Non est igitur loquutus de principio indiuiduationis secundum se, sed secundum nostram cognitionem, quæ terminatur ad corpora.

Secunda pars contra circumstantias loci & temporis, à quibus petit Vasquez indiuiduationem, probata est fusiùs 2. *Physicorum*. Est enim procul incredibile, quod hic numero ignis, qui producit hodie Lugduni ab hac causa, non poterit saltem diuinitus produci heri ab alio igne in alio loco. Calor v. g. qui nunc in te producit existente in cubiculo, poterit sine dubio heri produci in aula. Et sanè potuit Deus vno anno tardius producere hunc eundem mundum; vel deat ratio, cur fuisset alius mundus, si Deus illum tardius, aut citius produxisset? Num fuissent idem flores, eadem sidera, eadem animalia, idem homo, si Deus eodem die, vel eodem instanti, re voluit S. Augustinus omnia creasset? Denique hic locus, & hoc tempus seipsis indiuiduantur sine ordine ad alias circumstantias temporis & loci: ergo alij etiam effectus possunt indiuiduari sine tali ordine.

Tertia pars ponit, ipsam entitatem rei esse principium generale cuiuslibet indiuiduationis. Probatur primò, quia si nihil esset, quod sua entitate se indiuiduaret, daretur processus infinitus; quæro enim de illo principio indiuiduationis: Vel illud sua entitate indiuiduum est, & sic frustra est omne aliud principium indiuiduans: vel non se indiuiduat sua entitate, & sic quæro de illo principio altero, deque aliis in infinitum. Deinde illud est principium indiuiduans, per quod res indiuidua distinguuntur à qualibet alia: sed per ipsam entitatem qualibet res ab altera distinguitur; est enim idem principium constitationum, & distinctionum: sed entitas rei est principium eius constitutionum: ergo est principium distinctionum. Denique præciso per intellectum quocunque principio distincto, res per seipsam est extra causas: ergo sine alio superaddito est indiuidua.

Quarta denique pars docet entitatem rei solum non esse principium indiuiduans sine negatione communicabilitatis ad plura entia completa, quæ sint adæquatè eadem cum illa. Ratio est, quia vnitas numerica superaddit enti id per quod distinguitur ab vniuersali: sed id quo vnitas numerica differt ab vniuersali, est incommunicabilitas: ergo vnitas numerica superaddit entitati incommunicabilitatem. Minor certa est; nam vniuersale dicitur id quod secundum rationem aliquam vnā & eandem multis est communicabile; id est, illud quod secundum totum quod includit in se, diuiditur in multa, quæ totum habeant singula quod includitur in illo communi. Itaque vnitas numerica quod vniuersali opponitur, erit illud quod negationem habebit talis communicabilitatis, ita ut vnus numero non includat plura entia completa, quæ sint id totum quod est illud vnus.

Comparari videlicet potest vnus numero vel cum vniuersali, & est ens prout est incommunicabile ad plura, quæ adæquatè sint idem cum toto: vel potest comparari cum ente per accidentia, &

& est ens incommunicabile pluribus, quæ tunc sunt actu completa. Continuum v. g. constat ex pluribus, quæ sunt incompleta, quando sunt unita, & component vnum. Aceruus autem lapidum constat ex lapidibus multis actu completis, quando component aceruum, qui propterea est ens per accidens.

Existentia non est principium indiuiduans. Ex quibus colliges, existentiam non esse magis principium indiuiduans quam essentiam, cum ambæ sint indistinctæ, neque sit maior ratio cur vna indiuiduet, quam altera.

SECTIO III.

De unitate formali.

Eius definitio.

Dico primò, unitatem formalem esse rei indiuisiorem in plures essentias dissimiles.

Ratio est, quia natura humana v. g. secundum se sumpta non est indiuisibilis in plures essentias similes; si enim abstrahatur, diuidi potest in Petrum, Paulum, &c. quorum plures sunt realiter essentia inter se similes. At verò quælibet essentia secundum se hoc habet, quod diuidi nullo modo possit in plures essentias dissimiles. Natura v. g. humana, diuidi non potest in humanam & equinam. Illa indiuisibilitas naturæ in plures essentias dissimiles vocatur vnitas formalis, sicut indiuisibilitas in plures essentias similes & completas vocatur vnitas numerica.

Differt ab unitate numerica. Dico secundò, dari unitatem formalem non realiter, sed ratione distinctam à numerica.

Ratio est, quia nulla est res, cui non conueniat negatio illa, quam vnitas formalis superaddit enti, nempe quod res sit indiuisa in plures essentias dissimiles; homo enim ita dicit essentiam humanam vt adiunctam habeat negationem essentia equinae. Pater autem, quod huiusmodi vnitas distinguatur à numerica, quæ dicit indiuisibilitatem in plures essentias similes: hanc autem formalis vnitas non dicit; ergo alia est vnitas formalis, alia numerica; non quod illa realiter sint diuersæ, sed solo tantum conceptu, quia essentia singularis, & essentia communis, vt supra sæpe dictum est, sola ratione distinguuntur; sed vnitas formalis non potest magis distingui ab unitate numerica, quam natura communis à singulari: ergo vnitas formalis non distinguitur realiter à numerica.

Differt ab unitate vniuersali. Dico tertio, unitatem formalem esse saltem ratione distinctam ab unitate vniuersali.

Ratio est, quia vnitas vniuersalis consistit in indiuisione naturæ in plura eiusdem nominis & rationis, cum aptitudine quâ illa natura diuidi possit in illa plura; consistit enim in illis duobus: primum est indiuisio; secundum diuisibilitas. Vnitas formalis dicit quidem indiuisiorem, sed non dicit diuisibilitatem; significat enim solam essentiam secundum se; siue illa sit singularis, siue sit vniuersalis: ergo vnitas formalis distinguitur per rationem ab unitate vniuersali. Sed hoc tamen vt sit manifestius, explicandæ omnino sunt plures controversiæ circa unitatem vniuersalem, de qua mihi nunc plenè dicendum est; nam tamen à pluribus video Doctores in Logica tradi rationem implicatissimam circa questionem vniuersalium, vt sic ad Philosophiam tyronum ingenia informant; certum tamen est illam esse omnino propriam Metaphysicæ; ideoque de vniuersalibus in communi statui nunc plenè dicere, de quibus in particulari dictum est in Logica.

QVÆSTIO III.

De unitate vniuersali, totaque ratione quidditativa vniuersalium.

AD intelligentiam igitur unitatis huius, de qua tot lites moueri solent, dicenda sunt quinque. Primò, quid sit vniuersale, seu quid sit vnitas illa, quæ appellatur vniuersalis. Secundò, vtum detur aliquod vniuersale, natura scilicet aliqua vna & apta inesse multis; an verò conceptus solum aliquis formalis appelletur vniuersalis. Tertio, vtum existat à parte rei huiusmodi vnitas vniuersalis, an verò tantum per intellectum. Quarto, per quam intellectus operationem fiat vnitas vniuersalis, vtum videlicet illa fiat per solam abstractionem, an verò addi ei præterea debeat cognitio comparatiua. Quintò de proprietatibus vniuersalium.

SECTIO I.

Quid sit vniuersale.

Certum est ex tradenda statim definitione vniuersalium, quod debent in ipso vniuersali distingui pars materialis, & pars formalis. Prima est ipsamet natura realis substrata vniuersalitati, idest quæ denominatur vniuersalis. Altera est ipsa vniuersalitas, videlicet vnitas & aptitudo essendi in multis. Ad explicationem ergo quidditativæ rationis vniuersalium dicendum est primò, quomodo definiatur & diuidatur generatim vniuersale. Secundò, quid sit natura illa, quæ vocatur vniuersalis. Tertio, quid sit vnitas naturæ vniuersalis. Quarto, quid aptitudo illa essendi in multis.

§. I.

Vniuersale quomodo definiatur, & diuidatur.

Dico primò, vniuersale communissimè sumptum significare id quod in se vnum est, & est commune pluribus. Quia verò pluribus modis contingit aliquid esse commune pluribus, idem multiplex omnino est vniuersale.

Vniuersale communiter sumptum definitur.

Primò enim aliud est vniuersale complexum, aliud incomplexum. Complexum est propositio quam vocamus vniuersalem, vt, *Homo est animal*. Vniuersale incomplexum est res aliqua simplex & communis pluribus: & hoc alterum est multiplex; nam aliud est vniuersale in-causando, & est illud, quod plures effectus causat, vt Deus, cælum, &c. Vniuersale in significando est vox significans plura, v. g. hæc vox, *homo*, significat plures homines. Vniuersale in representando est imago multa representans, vt imago leonis omnes representat leones, & cognitio quam habeo de homine, omnes representat homines.

Varia diuisiones vniuersales.

Denique vniuersale in essendo, & in prædicando est illud, quod est in multis, & quod prædicatur de multis, vt natura humana est in Petro, Paulo, &c. De hoc autem solo vniuersali agit Metaphysica, quia illud est propriè vniuersale oppositum singulari, quod nec est, nec esse potest in pluribus, vt Socrates.

Certum est secundò, vniuersale in essendo re- & diffiniri, *Aliquid vnum aptum inesse multis*, vel

Vniuersale in essendo definitur.

vel aptum de multis predicari secundum totam suam significationem. Ita sapè tradit Philosophus 7. Metaph. textu 41. & 1. Posteriorum, cap. 10. & 1. de interpret. cap. 5.

Explicatur definitio.

Primo dicitur *aliquid*, idest aliqua natura realis & positiva, non autem tantum vox aliqua, vel conceptus, ut probabitur postea contra veteres & novos Nominales. Huiusmodi natura vocatur materiale vniuersalis, ut dixi. Secundo dicitur *unum*, idest indiuisum, quia nihil esse potest commune multis, nisi sit unum, alioqui erunt multa in multis: ergo vniuersale necessario esse debet unum. Tercio dicitur *aptum inesse*, idest habens non repugnantiam, ut pluribus communicetur: quia si natura sit vna, sed non communicabilis pluribus, non erit vniuersalis, sed singularis. Quarto, *aptum inesse pluribus*, in quibus scilicet ipsa sit multiplicata; si enim natura possit inesse pluribus, in quibus non multiplicetur, non erit vniuersalis: natura diuina, quæ in tribus personis vnica omnino & eadem est, non potest dici vniuersalis. Et albedo, quæ à Deo ponetur eadem in pluribus subiectis, esset purè singularis. Quinto dicitur *aptum inesse vel predicari*: Quia quod inest alteri, predicari potest de illo. Debet autem natura, ut sit vniuersalis, vniuocè predicari, ut habeat in omnibus idem nomen, & rationem eandem; non sufficit autem ut predicari possit analogicè. Sexto denique debet posse inesse ac predicari secundum totam suam significationem, idest ita debet posse inesse multis, ut in illis singulis tota reperiatur; si enim possit inesse multis secundum diuersas sui partes, non erit vniuersalis. Quantitas v.g. tripalmaris, diuidi potest in tres palmos; sed quia non reperiatur tota in singulis, propterea non est vniuersalis.

§. II.

Quanam natura denominetur vniuersalis.

Materiale vniuersalis.

Certum est primo, id quod denominatur vniuersale, esse ipsammet naturam realem & existentem in indiuiduis; non autem solam cognitionem intellectus terminatam ad plura indiuidua? Ita enim contra novos Nominales statim demonstrabitur. Nunc breuiter ratio sit, quia illud solum denominatur vniuersale in essendo, quod solum potest inesse multis: sed sola natura pluribus inesse potest indiuiduis, & de illis predicari; non autem cognitio intellectus, quæ terminatur ad plura: ergo sola natura realis est vniuersale in essendo. Quo etiam argumento reicitur efficaciter sententia illa Ochami, Gregorij, & Gabrielis qui volunt naturam, quæ denominatur vniuersalis, esse figmentum aliquod intellectus: intellectum videlicet fingere intra se naturam communem pluribus, similem intentionaliter naturæ reali singularium: v.g. intellectum, dum apprehendit sibi hominem in communi, obicere sibi aliquod figmentum & simulacrum hominum, quod indifferenter omnibus indiuiduis hominibus possit applicari. Sed hoc purum figmentum est, quia, ut dixi, natura quæ denominatur vniuersalis, est illa, quæ potest inesse multis, & de illis predicari: sola natura realis huiusmodi est; inferiora enim realia naturam non habent nisi realem: ergo illa sola denominatur vniuersalis, non autem illud simulacrum confictum ab intellectu.

Status triplex na-

Certum est quarto, naturam quæ denomina-

tur vniuersalis, in triplici statu posse concepti, tum secundo in statu existentie realis: tertio in statu existentie obiectiue. Natura in statu existentie, ut sape in superioribus dixi, est natura, quatenus sola includit & omnia predicata essentialia cum passionibus necessariis; v.g. natura humana secundum se in statu existentie includit animalitatem, rationalitatem, aliasque passiones omnes necessario emanantes ab essentia, nihil autem aliud. Natura in statu existentie realis, est natura quatenus includit omnes denominationes & proprietates, quæ singularibus insunt; accidentia scilicet, & operationes. Verum enim est dicere, *homo est albus, currit, nascitur*; in quantum singularis hic homo, vel ille, habet albedinem, est currens, est natus. Natura in statu existentie obiectiue est natura prout includit denominationes & proprietates rationis, quæ ab intellectu ei tribuuntur, videlicet cognosci, abstrahi, referri, &c. Aduertendum autem est, quod predicata quæ conueniunt naturæ in statu existentie, conueniunt etiam illi in statu existentie, tum realis, tum obiectiue. Hoc enim significat axioma illud vulgarissimum, *Dici de omni*; cuius sensus est: Quicquid de re aliqua dicitur secundum essentiam suam considerata, dici etiam de rebus aliis, in quibus talis essentia reperitur; homo enim v.g. & in singularibus & in intellectu est animal rationale. Predicata verò illa, quæ conueniunt naturæ in statu existentie realis vel obiectiue, non ei conueniunt in statu existentie, quia in eo statu sola includit predicata essentialia, & proprietates ab essentia manantes; vnde falsum est dicere, *Natura in statu existentie est singularis*; aut etiam, *est abstracta à singularibus*.

§. III.

Quid sit vnitatis vniuersalis, quid aptitudinis eius, ut sit in pluribus.

Certum est quinto, vnitatem illam vniuersalem propriam, nec esse vnitatem numericam, neque vnitatem formalem, aut solam similitudinem; sed esse veram & propriam indiuisiōnem alicuius naturæ in plures naturas, tum similes, tum dissimiles; cum aptitudine tamen ut diuidatur in plures naturas similes; seu indiuisiōnem cum aptitudine ad diuisiōnem. Non reposito hic dicta ex præcedenti quæstione, quod vnitatis sit rei alicuius indiuisio in seipsa, quod vnitatis numerica sit rei indiuisio in plures hæcceitates, quod vnitatis formalis sit indiuisio rei in plures essentias dissimiles; nam tamen hæc vnitates dicant indiuisiōnem quandam in plura; vnitatis tamen numerica negat etiam diuisibilitatem in plures naturas similes. Petrus v.g. diuidi nullo modo potest in plures homines: vnitatis autem formalis neque negat hanc diuisibilitatem in plures naturas similes, neque illam includit; cum enim vnitatis formalis sit vnitatis essentialis, si illa importaret negationem communicabilitatis ad plura, repugnet naturam in illo statu esse communicabilem aut multiplicabilem: si autem includeret communicabilitatem & multiplicabilitatem in plura, certè vnitatis essentialis ipsius naturæ non reperiatur in vno indiuiduo, quod nequit multiplicari. His positis.

Primo dixi, vnitatem vniuersalem distinguere ab vnitatis numerica, quia scilicet vnitatis numerica ab vnitatis

dicit incommunicabilitatem ad plura; vnitas autem vniuersalis dicit communicabilitatem. Imò vnitas numerica constituit singulare oppositum vniuersali: ergo destruit vniuersale.

Distinguitur à formali. Secundo dixi vnitatem vniuersalem distingui ab vnitatem formali præcisè sumpta, quia vnitas formalis præcisè sumpta nec excludit, nec includit communicabilitatem ad plura; vnitas autem vniuersalis illam proximè includit. Deinde vnitas vniuersalis non potest esse in vno indiuiduo; vnitas autem formalis est tota in vno indiuiduo: ergo manifestum est, quod vnitas formalis non est vnitas vniuersalis. De vnitatem autem formali plurium indiuiduorum mox videro. Neque dicas, nullum inter contradictoria dari posse medium: ergo si vnitas non dicit incommunicabilitatem, necesse est vt dicat communicabilitatem. Resp. inter contradictoria nullum posse dari medium à parte rei, sed dari posse medium per intellectum, quatenus intellectus præscindere potest naturam ab vtroque contradictorio; homo enim n. v. g. neque albus est, neque non albus. Vnitas ergo formalis à parte rei dicit incommunicabilitatem, quia est idem realiter cum vnitatem numerica; sed prout est vnitas formalis, abstrahit tum ab incommunicabilitate, tum à communicabilitate. Addi etiam potest, communicabilitatem & incommunicabilitatem non esse contradictoria, quia extremum vtrumque sumitur positue; si enim incommunicabile fumeretur negatiue, tunc vnitas formalis includeret non communicabilitatem, idest, non includeret communicabilitatem; sed hoc totum pendet ex dicendis *scilicet* 3.

Non est sola similitudo. Tertiò dixi, vnitatem vniuersalem non esse solam similitudinem plurium naturarum, idest vnitatem formalem plurium indiuiduorum habentium similes essentias.

Ratio est, quia vnitas vniuersalis est vera vnitas contraria pluralitati, & eam excludens, alioqui frustra definiret Philosophus vniuersale, *vnus aptum inesse multis*. Similitudo est essentialiter opposita vnitati, & essentialiter dicit pluralitatem; similitudo enim relatio est; relationis autem totum esse est ad aliud se habere; nihil enim est sibi simile, sed alteri tantum: vnde certum est, quod similitudo in suo conceptu essentiali & intrinseco excludit vnitatem: ergo vnitas vniuersalis non est sola similitudo plurium naturarum, vt ostendam iterum *scilicet* 2.

Quid proprie illa sit. Quarto igitur sequitur, vnitatem vniuersalem esse indiuiſionem alicuius naturæ in plures naturas, tum similes, tum dissimiles; cum aptitudine tamen vt in plures diuidatur naturas similes. Scio Hurtadum, & nouos alios Nominales dicere vnitatem vniuersalem non esse indiuiſionem naturæ, sed indiuiſionem ipsius cognitionis confusè concipientis plura indiuidua, quos inferius confutabo.

Aptitudo vniuersalis. Certum est sextò, aptitudinem essendi in pluribus propriam vniuersalis esse proximam & positinam non repugnantiam naturæ realis ad sui multiplicationem.

Proxima. Primò dicitur esse potentia proxima; duplex enim esse potest potentia ad multiplicationem; alia proxima, quæ nullo est affecta impedimento, vt reuocari possit ad actum; alia remota, quæ affecta est impedimento, quo remoto ad actum reuocari posset. Vniuersale aptum est proximè ad multiplicationem; si enim sufficeret aptitudo affecta impedimento, singulare esset vniuersale, quia potentiam haberet remotam ad communicationem.

A Secundo dicitur esse potentia positiua; nam aptitudo, siue potentia, quædam est positiua, quædam negatiua. Non repugnantia negatiua illa est, quæ non conuenit naturæ, nec eius oppositum; idest quoties natura nec habet repugnantiam, neque non repugnantiam. Positiua non repugnantia, est quæ per seipsam naturæ conuenit, idest cum natura dici potest habere non repugnantiam; si enim natura solam habeat non repugnantiam negatiuam, dici solùm potest quod non habeat repugnantiam; dici non potest quod habeat non repugnantiam. Vniuersale requirit positiuam aptitudinem, ita vt liceat dicere, quod habeat non repugnantiam; alioqui vnitas formalis esset vnitas vniuersalis: nam de natura secundum se licet dicere, quod neque habeat repugnantiam, neque habeat non repugnantiam ad multiplicationem; & tamen natura secundum se non est vniuersalis.

B Tertiò tamen valde obseruandum est, quod quando vniuersale dicitur vnum aptum inesse multis, non est intelligenda definitio in sensu composito, quasi vnum manens vnum possit in multis de facto inueniri eo modo quo est vnum; implicat enim vt natura simul sit vna, & manens vna, sit etiam actu multiplex. Nam hoc ipso, quod natura intelligitur esse in Petro, Paulo, & Ioanne, non est ampliùs vna, sed multiplex, cum sit contracta per differentias indiuiduantes. Debet ergo tota hæc definitio vniuersalis intelligi solùm in sensu diuiso; est enim vnum aptum inesse multis, quia natura illa, quæ per intellectum fit vna, potest multiplicari per differentias contrahentes; ita tamen vt ipsa contractione amittat vnitatem, atque ita definat esse vniuersalis. Eodem recidit altera explicatio: Vniuersale est vnum in statu abstractionis, aptum vt sit multa, & in multis in statu abstractionis; aptum vt sit multa, & in multis in statu contractionis, vt patebit ex sequentibus. Post illa enim explicata magis quam disputata de propria quidditate vniuersalium, grauissimæ circa eorum existentiam mouentur difficultates.

Quomodo sit vnum & aptum simul.

SECTIO II.

Vtrum detur aliquod vniuersale.

D Non hîc queritur, vtrum detur à parte rei vniuersale ante omnem intellectus operationem, quod postea disputabitur; sed vtrum detur aliqua natura realis, vniuersalis in essendo & prædicando; siue illa vniuersalitas ei conueniat à parte rei, siue conueniat tantum per intellectum. An verò detur solùm vniuersale in significando voces scilicet communes multis, & vniuersale in representando conceptus scilicet mentis; vniuersale autem in essendo nullum omnino detur? Ita enim sensisse Cratylum & Heraclitum refert Philosophus 4. *Metaphys. textu* 22. & Epicureis idem tribuit S. Thomas *opusculo* 55. Eandem sententiam sequuti sunt Nominales veteres & noui, quos omnes rectè cum Anselmo *lib. de incarn. Verbi, cap. 2.* vocare sanè possumus Hæreticos Dialectice, qui non nisi flatum vocis velint esse vniuersales substantias.

Ratio tamen dubitandi primò est, quia implicat aliquid esse vnum actu, & actu multa; esset bitatio enim vnum, & non vnum: sed vniuersale quod est vnum aptum prædicari de multis, esset vnum actu, & actu multa: ergo implicat vniuersale quodlibet essendo. Maior nota est ex terminis.

Minor

Minor probatur. Illud quod actu identificatur cum multis, est actu multa: sed illud quod actu potest prædicari de multis, est actu identificatum cum multis; subiectum enim prædicationis, & prædicatum identificatur: ergo quod potest prædicari de multis, est actu multa: ergo vniuersale quod est vnum & aptum prædicari de multis, est vnum actu, & actu multa.

Secunda.

Secundò, intellectus dum affirmat, vel negat, coniungit vel separat extrema; sed intellectus non separat, nec coniungit nisi conceptus suos formales, res autem ipsas nec separat, nec coniungit: ergo soli conceptus formales sunt extrema propositionum, non autem res ipsæ: ergo soli conceptus formales sunt vniuersales, non autem naturæ ipsæ reales. Imò quidquid existit, aut realiter, aut obiectiue, est singulare; sit enim per actionem aliquam, aut realem, aut intentionalem: ergo nullum vniuersale realiter existit, aut obiectiue.

Tertia.

Tertiò implicat, dari aliquod totum diuisibile in plura, quæ sint adæquatè idem cum illo; alioqui totum non erit maius sua parte, neque pars distingueretur à suo toto: sed vniuersale est totum diuisibile in partes, quæ sint adæquatè idem cum suo toto; est enim vnum aptum inesse multis secundum totam suam significationem: ergo implicat vniuersale.

Quarta.

Quartò implicat, aliquid esse realiter naturam Petri, & realiter naturam Pauli: ergo implicat aliquam naturam esse vnam aptam inesse pluribus & vniuersalem. Probatur antecedens. Id quod est realiter Petrus non potest esse realiter Paulus: sed natura Petri est realiter Petrus, & natura Pauli est realiter Paulus: ergo implicat vt quod est realiter natura Petri, sit realiter natura Pauli. Sed natura vniuersalis vna, & tamen apta prædicari de Petro, Paulo & Ioanne, realiter est natura Petri, Pauli, & Ioannis; nihil enim prædicatur, vel potest prædicari de Petro, nisi quod est realiter natura Petri; & nihil prædicari potest de Paulo, nisi quod est realiter natura Pauli & ipse Paulus: ergo implicat dari aliquod vniuersale præter voces & conceptus.

Conclusio affirmans.

Dicendum tamen est, non solas voces & conceptus esse vniuersales, sed dari etiam naturas in essendo vniuersales, siue illæ realiter, & à parte rei; siue per solum intellectum sint vniuersales. Ita docet cum Aristotele loco citato 3. *Metaphysicæ*, & lib. 1. *posterior. textu* 36. Schola tota Peripatetica, cui perperam se opponit secta nouorum & veterum Nominalium.

Prima probatio.

Primò enim natura vniuersalis in essendo illa est, quæ pluribus conuenire potest, & de illis prædicari: datur huiusmodi natura: ergo datur vniuersale in essendo. Minor probatur. Natura humana conuenit Petro, & Paulo, & de illis prædicatur, quod sint homines: ergo datur natura, quæ de pluribus potest prædicari. Deinde in hac propositione, *Homo est animal*, hæc vox, *homo*, non significat naturam singularem; quia illa est propositio æternæ veritatis: neque significat solum conceptum formalem; cognitio enim mea non est animal rationale: ergo hæc vox, *homo*, significat naturam vniuersalem in essendo.

Secunda probatio.

Secundò datur aliqua vox vniuersalis in significando, & aliquis conceptus vniuersalis in representando: ergo datur aliqua natura significata per vocem, & representata per conceptum, vniuersalis in essendo. Probatur consequentia. Vox illa, *homo*, significat omnes homines, quatenus

conueniunt in communi natura: sed illa communis natura, in qua conueniunt, est ipsum quod appellatur vniuersale in essendo: ergo si datur vniuersale in significando, & representando, datur etiam vniuersale in essendo. Deinde quando dicimus, *Omnis homo est animal*, non intendimus dicere hanc vocem, *homo*, esse hanc vocem, *animal*; neque conceptum formalem quo cognoscitur *animal*, esse conceptum formalem, quo cognoscitur *homo*; sic enim falsa esset propositio: sed intendimus dicere rem significatam hoc nomine, *animal*, esse rem significatam nomine, *homo*: sed res illa significata est aliquid commune, cum hæc sit propositio vniuersalis: ergo datur res aliqua verè vniuersalis in essendo.

Tertiò si auferuntur vniuersales nature in essendo, tolli debent omnes scientiæ, quæ non sunt de singularibus, cum illa sint contingentiæ; neque de solis vocibus & conceptibus: nam scientia de homine, cum demonstrat quod sit sensibilis, vel admiratiuus, non hoc demonstrat de sola voce vel conceptu; vox enim, *homo*, non est sensibilis: ergo scientia est de solis naturis vniuersalibus.

Ad primam respondeo, vniuersale nullo modo esse vnum actu, & actu multa, quamuis actu non sit nisi vnum, & potestate sit multa; quia vt mox nui sub finem sectionis superioris, quando dicitur quod vniuersale sit vnum aptum inesse multis, non significatur, quod sit vnum, & aptum esse in multis in sensu composito, id est quod possit esse in multis seruando vnitatem; sed tantum quod sit vnum, & aptum esse in multis in sensu diuiso, id est amittendo illam vnitatem: nam vniuersale, vt dicitur postea, dum actu prædicatur, amittit vnitatem, & vniuersalitatem. Itaque ad illam probationem illud quod est identificatum cum multis, est multa; si actu identificatur, concedo; si non identificatur actu, sed solum possit identificari admittendo vnitatem, nego illud esse actu multa; est enim actu vnum, & potestate multa: sicut virga tripalmaris actu est vna, quamuis sit potentia multiplex, cum sit diuisibilis in plures palmos. Imò etiam dici potest, quod aliquid esse potest denominatiue vnum per operationem intellectus, & realiter multa; nam vniuersale non habet vnitatem nisi per operationem intellectus; realiter & à parte rei est multiplex natura singularis.

Ad secundam respondeo verum esse quod intellectus, dum affirmat vel negat, coniungit vel separat extrema. Ad illam autem minorem: sed intellectus non coniungit aut separat res ipsas realiter & à parte rei, concedo; non coniungit aut separat obiectiue cogitando vnam sine alia, aut cogitando vnam cum altera, nego; potest enim iudicare res illas esse coniunctas, aut separatas, vel præcindendo, vel iudicando. Deinde verum est nihil existere realiter quod non sit singulare: per intellectum autem existere potest etiam ipsam vniuersalem, vt dicitur *scilicet* 3. & 4.

Ad tertiam respondeo vniuersale duplici modo esse totum. Primò essenziale quod diuiditur in partes sue definitionis: secundò potentiale, quod diuiditur in plura inferiora. Quatenus est totum essenziale, reperitur totum in singulis inferioribus, non autem quatenus est totum potentiale: vnde ad formam argumenti distinguitur maior. Implicat totum aliquod potentiale diuisibile in plura inferiora, quæ sint idem cum illo, quatenus est totum potentiale, concedo; quæ sint idem cum illo,

illo, quatenus est totum essentiale, nego. Vniuersale autem non reperitur totum in singulis inferioribus, quatenus est totum potentiale, sed quatenus est totum essentiale. In Petro est tota essentia naturæ humanæ, sed non est in eo vniuersalitas naturæ vniuersalis.

Solutio
quartæ.

Ad quartam respondeo implicare omnino ut aliquid simul & realiter sit natura Petri, & natura Pauli; quod enim est realiter Petrus, non potest realiter esse Paulus. Distinguo autem hanc consequentiam: ergo implicat naturam esse realiter vnā aptam inesse multis, concedo; esse per intellectum vnā aptam inesse multis amittendo vnitatem, nego. Sed hoc magnā egebit explanatione, vt patebit ex sequentibus.

SECTIO III.

Vtrum vniuersale à parte rei existat.

Habemus dari vniuersale aliquod in essendo, quod non sit sola vox, aut conceptus, sed natura realis vna, & apta inesse pluribus, idest indiuisa & diuisibilis. Nunc difficultas præcipua est, quomodo existat natura illa vna & apta; vtrum videlicet ante operationem intellectus habeat vnitatem & aptitudinem; an verò à solo intellectu habeat vtramque. Certum autem est, materiale vniuersalis, seu naturam ipsam, quæ denominatur vniuersalis, existere à parte rei: sed queritur vtrum formale vniuersalis, siue vniuersalitas existat in ea natura sine vlla cogitatione intellectus. Quod vt explicem, dicenda mihi sunt tria. Primò vtrum existat aliquod vniuersale à parte rei separatim à singularibus: secundò vtrum existat cum illis coniunctum: tertio an natura secundum se sit à parte rei vniuersalis.

§. I.

Vtrum vniuersale à parte rei existat separatim à singularibus.

Idem Platonis.

Certum est primò, Platonem in omnibus ferè libris, sed in Timæo præsertim, Phædone, & Parmenide, inducere ideas quasdam perfectarum omnium specierum separatas à singularibus, æternas, incorporeas, substantificas, sumptumandas, vniuersales: ideam v. g. hominis, quæ non sit singularis aliquis homo, sed humanitas separata, quam omnes homines participant, eo quod omnes fiant ad eius imitationem. Propter has autem ideas Plato accusatur, quasi dixerit dari à parte rei naturas vniuersales, in essendo separatas à singularibus indiuiduis; quas naturas appellauerit ille ideas; sicque Platonem refellit sapissimè Aristoteles, ostenditque idearum illarum aliàs inanitatem, aliàs impossibilitatem, præsertim verò 1. 7. & 13. *Metaphys.* & 1. *Ethic.* cap. 6. eodem modo sentiunt Ambrosius lib. 4. de fide, cap. 3. lib. 1. *hexameron*, cap. 1. Cyrillus lib. 2. contra Iulianum, sub finem, Tertullianus lib. de anima, cap. 18. Irenæus lib. 2. cap. 6. & 19. Elias Cretensis in orat. 10. Nazianzeni, Billius in orat. 33. num. 31. Iustinus in paranesi. Verum mitius cum Platone agendum alij existimant, voluisse scilicet illum dari rerum omnium creabilem ideas in mente Dei, quæ non sint ipsæ rerum naturæ, sed exemplaria æterna in Deo existentia, ad quorum similitudinem omnia fiant, R. P. de Rhodæ curs. *Philosoph.*

A & veluti tactu signentur. Sic videlicet Platonem explicant Augustinus lib. 83. 99. quæst. 46. & lib. 7. *Ciuitat.* cap. 26. Clemens Alexandrinus lib. 3. & 4. *stromatum*. Eusebius lib. 11. *preparat.* cap. 11. & 12. alique plures apud Eugubinum lib. 1. *perennis Philosophiæ*, cap. 10. Sebastianum Foxium lib. 1. *Philosoph. naturalis*, Fontecam 7. *Metaph.* cap. 8. quæst. 2. cum quibus

Excusatio
Platonis.

Certum est secundò, nulla Platonem posuisse vniuersalia in essendo à parte rei existentia separata à singularibus, sed vniuersalia in causando, & illa non esse aliud quàm ideas improductas, ad quarum similitudinem omnia Deus extra se operetur. Deinde voluisse Platonem has ideas indi-

Bstinctas esse ab ipso Deo, cum in eius sint intellectu, in quo nihil est quod non sit Deus. Hæc autem omnia patet esse verissima. Neque obstat quod Plato duplicem videatur statuere mundum à Deo creatum; sensibilem vnū, alterum intelligibilem; quem constituat illa idearum creaturarum congeries; sed mundum intelligibilem vocat Plato partim eum quem habet Deus in mente sua, *Pulchrum pulcherrimum ipse mundum mente gerens*: partim spirituales creaturas à mundo sensibili separatas. Ita omnino existimauerim cum Augustino excusari posse Platonem, qui certè si non errauit, discipulos sanè habuit longè aliter sentientes; posuerunt enim ideas illas veluti naturas quasdam vniuersales à singularibus separatas.

C Ratio autem dubitandi esse potest primò, quia si vniuersalia essent coniuncta cum vniuersalibus corruptibilibus, & cum illis identificata, essent corruptibilia: hoc autem absurdum est, quia scientiæ debent esse de rebus perpetuis & incorruptibilibus; sunt verò de rebus vniuersalibus; ergo vniuersalia separata sunt à singularibus.

Prima dubitatio.

Secundò si vniuersalia non essent actu & à parte rei separata à singularibus, falsò conciperentur separari, sicque nulla darentur vniuersalia nisi in falsa conceptione intellectus: hoc autem absurdum est, quia ita fictitiæ essent omnes scientiæ: ergo vniuersalia separata sunt à singularibus.

Secundæ.

Dico primò, nullum dari vniuersale in essendo à parte rei separatim ab omnibus singularibus, quod sit idea Platonis, aut aliquid aliud.

Affertio
negatiua.

Ratio est primò, quia rerum essentia non potest esse separata ab ipsis rebus, quarum est essentia: sed vniuersale in essendo est essentia ipsa rerum, de quibus prædicatur: ergo illud vniuersale non potest esse separatim ab ipsis singularibus. Imò quod est à re aliqua separatim, non potest de illa prædicari, vniuersale autem prædicatur de singularibus: ergo patet quod non est ab illis separatim. Denique illud vniuersale vel est aliquid increatum, & sic cum sit ipse Deus, non est essentia rerum singularium; vel est aliquid creatum, & sic cum produci debuerit per actionem aliquam singularem, est necessariò singulare.

Probatio.

E Ad primam resp. vniuersalia sumpta formaliter esse in corruptibilia; sumpta verò fundamentaliter, esse corruptibilia; prout nimirum significant naturas similes. Possunt verò singularia considerari vel secundum essentiam, vel secundum existentiam. Si primo modo sumantur, incorruptibilia sunt: si secundo modo, sunt corruptibilia. Porro scientiæ versantur circa objecta incorruptibilia, quia res ipsas considerant secundum essentiam;

Solutio
primæ dubitatio.

tiam, non secundum existentiam: unde ad argumentum distinguitur maior; si vniuersalia essent coniuncta cum singularibus, essent corruptibilia secundum essentiam, nego; secundum existentiam, concedo: hoc autem nego absurdum esse.

Solutio secundæ.

Ad secundam resp. duobus modis posse vniuersalia per intellectum separari à singularibus: primo si intellectus iudicet illa esse à singularibus separata; & tunc falsum est iudicium intellectus: secundò si concipiat naturam non concipiendo illam ut existentem in singularibus, & tunc nulla est conceptio falsa, quia concipit quidem tunc intellectus vnum, & non concipit aliud; sed non affirmat vnum esse realiter sine alio, quæ vocatur abstractio: abstrahentium autem non est mendacium. Quando fit vniuersale, intellectus non separat illud primo modo à singularibus, sed secundo modo, propterea non fallitur.

S. II.

Vtrum vniuersale à parte rei existat coniunctum cum singularibus.

Sensus difficultatis.

Materiale vniuersale, idest natura quæ denominatur vniuersale, realiter sine dubio existit coniuncta cum singularibus: sed queritur vtrum huiusmodi natura existens in singularibus habeat in illis vniuersalitatem, idest vnitatem, & aptitudinem essendi in pluribus.

Prima dubitatio.

Ratio autem dubitandi primò est, quia Petrus & Paulus à parte rei non differunt essentialiter, sed tantum numero; sunt enim realiter eiusdem speciei: sed si natura eorum à parte rei est multiplex, differunt essentialiter, & non sunt eiusdem speciei: ergo eorum natura non est à parte rei multiplex, sed vna & vniuersalis; est enim vnica species omnium hominum. Imò natura Petri & Pauli magis est vna, quam natura Petri & equi: ergo natura Petri & natura Pauli solo differunt numero, & specificam habent vnitatem. Denique à parte rei propositiones istæ veræ sunt, *Petrus est homo: Paulus est homo*: ergo datur aliqua natura illis communis.

Secunda.

Secundò natura humana in vno individuo, v. g. in Petro, est verè vna; & natura humana est verè in pluribus: ad vniuersale autem sufficit vnitatem cum aptitudine: ergo à parte rei natura Petri est vniuersalis. Similiter natura Petri est vna realiter, & apta ut sit in pluribus per sui similitudinem: ergo natura illa est à parte rei vniuersalis.

Tertia.

Tertiò natura, quæ realiter est in omnibus individuis humanis, habet à parte rei veram vnitatem formalem, secundum quam est indiuisa in plures dissimiles naturas; & præterea est in pluribus individuis: ergo est à parte rei vna, & apta esse in pluribus.

Conclusio negativa.

Dico secundò, nullam dari à parte rei naturam actu & formaliter vniuersalem, sed fundamentaliter tantum, & potentia. Ita docent communiter omnes cum S. Thoma contra omnes Scotistas, quibus nullo modo fauet Scotus, cum solum à parte rei ponat vniuersale fundamentale. Priusquam autem illos impugnem.

Vniuersalitas fundametalis & actualis.

Obserua primò, ex Scoti vniuersalitate, siue vnitatem vniuersalem aliam esse actualem, aliam fundamentalem, siue in potentia. Fundamentalis, est similitudo quedam plurium naturarum realiter distinctarum, quæ fieri possunt vna per intellectum, idest concipi per modum vnus;

A v. g. naturæ humanæ Petri & Pauli sunt fundamentaliter vna natura, quia cum sint similes, potest intellectus concipere, illas per modum vnus: naturæ verò Petri & bouis non habent vnitatem fundamentalem, quia sunt inter se dissimiles. Vnitas vniuersalis actualis est indiuisio naturæ in se cum aptitudine ut diuidatur in plura inferiora; nemini dubium est, quin detur vniuersale fundamentaliter, quia hoc non aliud est quam dari naturas à parte rei distinctas inter se similes, quæ possint per intellectum fieri vna natura vniuersalis. Certum autem est, dari à parte rei huiusmodi naturas: ergo datur à parte rei vniuersale fundamentaliter. Unde minor nonos quosdam Philosophos, qui asserunt dari vniuersale à parte rei, quia receptissimam mutant definitionem vniuersalis, quod dicitur *aliquid vnum aptum inesse pluribus*; ipsi autem definiunt, id quod est simile, aptum ut per similitudinem sit in pluribus. Quasi verò dubitauerit vllus inquam, vtrum à parte rei dentur naturæ inter se similes: aut non sit inutile querere, vtrum detur vniuersale à parte rei ante operationem intellectus: si ad vniuersalitatem sola requiritur similitudo plurium naturarum, quæ ut supra notabam, nullo modo est actualis vnitas, imò essentialiter dicit pluralitatem, cum sit vera relatio. Imò certum est vniuersale opponi singulari, & implicare ut quodlibet singulare sit vniuersale. Sed si ad vniuersalitatem sufficit similitudo, nullum est singulare, quod non sit reuerà vniuersale; nullum enim est quod non sit simile pluribus, & communicabile per sui similitudinem: ergo quodlibet singulare erit vniuersale.

B Manendo itaque in recepta vniuersalis definitione, quod est vnum actu, & aptum inesse pluribus; vnum, inquam, idest propriè vnum & indiuisum in se; negat conclusio, dari à parte rei huiusmodi vnum communicabile pluribus per seipsum, quamuis non repugnet dari à parte rei vniuersale fundamentaliter, idest naturas plures quæ propter similitudinem possunt cogitari ut vna.

C Obserua secundò, eos qui dicunt vniuersalitatem actualem conuenire naturæ in indiuiduis, distinguere in natura Petri duplicem vnitatem; vna est quæ vocatur numerica, & est illa, per quam constituitur hic numero, & ab omni alio distinguitur. Altera vocatur generica, vel specifica, per quam constituitur homo, & conuenit cum aliis omnibus hominibus. Secundum hanc vltimam vnitatem dicunt naturam Petri esse vniuersalem, vnam scilicet aptam inesse pluribus, quamuis secundum priorem vnitatem omnino sit singularis. Ego autem cum sententia communi assero naturam Petri non habere à parte rei vllam vnitatem nisi numericam; vnitatem autem illam genericam & specificam non esse à parte rei vnitatem actualem, sed tantum similitudinem naturarum reuerà plurium, quam vocabam vnitatem vniuersalem fundamentaliter; sicque naturas omnes existentes singulares esse realiter, quas tamen intellectus possit concipere ut vnam.

E Ratio autem primò est, quia omnis natura existens à parte rei est singularis, & pluribus incommunicabilis: ergo nulla natura est à parte rei vniuersalis. Probatum antecedens. Quidquid est realiter idem cum existentia & singularitate, est realiter singulare: sed omnis natura existens à parte rei, est realiter idem cum existentia &

& singularitate, vt demonstrabam 2. diffinitio. igitur A
omnis natura existens est à parte rei singularis.
Deinde argumentor. Vnitas specifica naturæ Petri
est realiter idē cum vnitate numerica Petri; sed vnitas
numerica Petri est aliquid singulare distinctum
à natura Pauli: ergo vnitas specifica Petri est singularis
omnino distincta ab vnitate specifica Pauli.

Secunda
probatio.

Secundò implicat dari à parte rei naturam
creatam vnā, quæ sit in pluribus; natura enim
quæ in pluribus est, & cum illis identificatur, ne-
cessariò est multiplex: ergo implicat dari à parte
rei vniuersale. Antecedens probatur. Quidquid
est realiter idem cum pluribus, est realiter plura:
natura quæ est in Petro, Paulo, Ioanne, realiter
idem est cum Petro, Paulo, Ioanne: ergo est realiter
plures naturæ; natura enim tota Petri, & to- B
ta natura Pauli possunt sepeari, sunt per actio-
nes realiter diuersas, habent oppositas operatio-
nes: ergo illæ sunt realiter plures. Quod aded est
euidens, vt nulla eget probatione. Quis enim
neget Petrum & Paulum esse realiter duos homi-
nes, & in illis esse realiter duas naturas mutuo
independentes & separabiles? Denique ponere
vniuersale à parte rei est ponere in rebus creatis
mysterium multò maius mysterio Trinitatis; na-
tura enim diuina vna est in tribus tantum perso-
nis; natura verò creata esset vna & communis in
innumeris indiuiduis.

Eufio.

Video responderi ad omnia illa posse, inde quidē
sequi, quod nulla natura creata potest esse vna nu- C
mero, & cōmunis pluribus, quod soliconuenit di-
uina nature; non sequi autē quod natura creata nō
possit esse vna specificē, multiplex autem numericē.

Sed contrā: nam vnitas requisita ad vniuer-
sale, est vera vnitas & propria indiuisio; de illa
enim sola loquimur cū dicimus, vniuersale esse
vnum & commune pluribus; si autem fingatur
vnitas impropria, quæ non sit indiuisio absoluta
rei alienius in se, iam inutiliter quaritur, vtrum
detur vniuersale à parte rei. Sed vnitas illa specifi-
ca non est à parte rei indiuisio rei in se, imò di-
cit essentialiter diuisionem in plures naturas si-
miles: ergo illa vnitas non sufficit ad verum vni-
uersale. Deinde, vt nuper argumentor, nullum
singulare potest esse vniuersale: sed quælibet sin-
gularis natura vnitatem habet specificam cum
aliis singularibus: ergo vnitas specifica non suf-
ficit ad vniuersale.

Solutio pri-
mæ dubita-
tionis.

Ad primam respondeo, Petrum & Paulum non
differre essentialiter, si differre essentialiter signi-
ficet habere dissimiles essentias; si autem signifi-
cet habere plures & distinctas, differunt essen-
tialiter. Similiter Petrus & Paulus sunt actu eius-
dem speciei, quæ sit vna fundamentaliter; non
sunt eiusdem speciei quæ sit vna actualiter. Neque
sequitur, illos esse diuersæ speciei, quia species
vel significat naturam: quæ habet vnitatem for-
malem, & sic non sunt diuersæ speciei; vel si-
gnificat speciem vniuersalem, & sic illa non est E
à parte rei. Vnde si addas: ergo sunt realiter di-
uersæ speciei, negari debet; quia species signi-
ficat realiter naturam, quæ vnitatem habet for-
malem. Natura Petri & Pauli magis est vna fun-
damentaliter, & in potentia, id est magis similis,
quàm natura Petri & equi; non est actu magis
vna, id est, non est magis indiuisa: Petrus enim
& Paulus tam habent duas naturas, quàm Petrus
& equus. Species ergo humana fundamentaliter
vna est, non formaliter. Denique cū dicitur,
Petrus est homo: Paulus est homo, non signifi-
catur Petrum & Paulum esse vnum hominem,
R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

sed plures homines; ideo natura illorum non
est vna nisi fundamentaliter.

Ad Secundam respondeo naturam Petri esse
quidem vnā, sed illam eandem naturam vnā
non esse aptam vt sit in pluribus; natura enim
humana, quæ apta est inesse multis, est reuera
multiplex. Ad hoc autem vt aliqua natura sit
vniuersalis, oportet vt eadem natura quæ vna est,
sit apta inesse multis; neque satis est, quod vna na-
tura habeat vnitatem, altera verò aptitudinem: tunc
ergo natura humana esset à parte rei vniuersalis,
si eadem natura Petri, quæ vna est, posset inesse
pluribus. Sed neque sufficit ad vniuersale vt na-
tura vna numero sit apta inesse pluribus per sui
similitudinem; sed etiam requiritur vt possit esse
in pluribus per seipsam, alioqui vniuersale & sin-
gulare nullam haberent oppositionem; neque vl-
lum esset singulare, quod non esset vniuersale.

Solutio se-
cundæ.

Ad tertiam sepe dixi, vnitatem formalem non
sufficere ad vniuersalitatem, quæ requirit pro-
priam vnitatem, quæ sit vera indiuisio naturæ
communis; vnitas autem formalis plurium indi-
uiduorum non est propria indiuisio, sed simili-
tudo naturarum, quæ sunt reuera plures; semper
enim cū quaritur, vtrum detur vniuersale à
parte rei, intelligitur nomine vniuersalis, vnum
per propriam indiuisiōem, & tamen diuisibile
in plura, alioqui frustra disputatur; quis enim
dubitare potuit, vtrum dentur à parte rei naturæ
habentes similitudinem?

Solutio
tertiæ.

§. III.

*Vtrum natura secundum se, siue in statu essentia
sit vniuersalis à parte rei.*

Dixi haftenus, naturam in statu existentia
realis, inclusam in singularibus, non esse
vniuersalem; nunc considero eam in statu puræ
essentia, quatenus dicit sola essentialia cum pro-
prietatibus omnino necessariis: & quero, vtrum
illi sic consideratæ conueniat actualis vniuersalitas
ante operationem intellectus.

Ratio autem dubitandi est primò, quia tota ra-
tio, quæ probatur naturam secundum se non esse
vniuersalem, est quia nihil conuenit naturæ in
statu essentia, quod illi non conueniat in infe-
rioribus: hoc autem falsum videtur, quia multa
prædicata negatiua conueniunt naturæ secundum
se sumpta, quæ non illi conueniunt in inferiori-
bus: v.g. natura secundum se neque generatur,
neque corrumpitur: natura secundum se non est
singularis, non habet realem existentiam: ergo
similiter vnitas vniuersalis conuenire poterit na-
turæ secundum se, quamuis non conueniat infe-
rioribus.

Prima du-
bitatio.

Secundò. Illud est vnum, quod vnā habet de-
finitionem: sed natura secundum se à parte rei
vnā habet definitionem: ergo natura secundum
se à parte rei est vna. Deinde, omne quod realiter
est ens, est etiam realiter vnum: natura secundum
se est ens: ergo natura secundum se realiter est
vna; non vnitate singulari: ergo vniuersali. De-
nique natura specifica secundum se apta est contra-
hi per plures differentias indiuiduas; repugnat
enim illi contrahi per vniciam: ergo natura secun-
dum se apta est vt sit in pluribus indiuiduis.

Secunda du-
bitatio.

Tertiò natura secundum suam essentiam, & à
parte rei est indifferens ad Petrum & Paulum; si
enim determinata esset ad Petrum, non posset
esse in Paulo: ergo à parte rei est vniuersalis.

Tertia du-
bitatio.

III 2 Dico

Assertio ne-
gatiua.

Quid signi-
ficet natura
secundum
se.

Naturam
esse posituè
vniuersa-
lem, quid
sit.

Prima pro-
batio.

Secunda
probatio.

Dico tertid, naturam secundum se, siue in statu puræ essentiae, neque vniuersalem esse, neque singularem. Contra Capreolum, Soncinnatem, Lauellum, quos citat & sequitur Fonseca 4. *Metaph. cap. 8. quest. 5.* vbi hanc vnitatem naturæ secundum se vocat vnitatem præcisionis, quod vt explicem

Obserua primò, naturam secundum se appellari naturam, quatenus nec à parte rei existit, neque in intellectu, sed purè consideratur secundum essentialia, & proprietates necessarias; idè status iste naturæ secundum se plurimum differt à statu naturæ abstractæ per intellectum à differentiis indiuiduantibus; quia natura secundum se dicit negationem omnis existentiae, tum realis, tum obiectiue; existentia enim accidens est naturæ, ideoque illa si fumatur in statu puræ essentiae, includere non potest existentiam; natura verò abstracta per intellectum à differentiis indiuiduantibus dicit obiectiuam existentiam. Agitur ergo hîc de natura secundum se, idest quatenus nullam dicit existentiam; illi autem Fonseca dicit conuenire vnitatem quandam præcisionis; vbi nomine præcisionis non significatur abstractio facta per intellectum, sed status quidam naturæ antequam existat, & antequam cognoscatur sine indiuiduis. Huic enim quandam conuenire vult vnitatem, quæ in indiuiduis illi non conueniat; & nihominus sit realis, eo quod sit independens ab omni operatione intellectus; affirmatque propterea dari à parte rei vniuersale.

Obserua secundò naturam tunc dici vniuersalem posituè, quando licet affirmare illam esse vniuersalem, & negare illam esse singularem: tunc dici vniuersalem negatiuè tantum, quando non licet affirmare illam esse vniuersalem; neque illam esse singularem; aliud enim est dicere per modum propositionis affirmatiue, *Natura in sua essentia est indiuisa*; aliud per modum propositionis negatiue, *Natura in sua essentia non est diuisa*. Prima propositio falsa est, vt statim probabitur: secunda est vera; idè dixi, naturam secundum se, neque vniuersalem esse, neque singularem, idest non essentialiter indiuisam, neque diuisam essentialiter; quia cum natura sumitur in statu essentiae, omnis propositio affirmans aliquod prædicatum, quod non sit de essentia, est falsa; & contrà omnis propositio negans erit vera: sicut tam falsum est dicere de essentia hominis, *Est non albedo*; quàm, *Est albedo*; & contrà tam verum est dicere de essentia hominis, *Est non albedo*; quàm, *Non est albedo*; quia neutrum est de essentia hominis. His positis,

Ratio positæ assertionis est primò, quia naturæ secundum se illa duntaxat conueniunt, quæ vel sunt de illius essentia, vel passionibus eius necessariis: sed vniuersalitas & singularitas non sunt essentialia naturæ, nec passionibus eius necessariae: ergo illæ non conueniunt naturæ secundum se. Probatur minor, quia si vniuersalitas esset de essentia naturæ, nunquam natura esse posset singularis; & si essentialiter conueniret illi singularitas, nunquam illa esse posset vniuersalis: ergo naturæ secundum se neque singularitas conuenit, neque vniuersalitas: v. g. natura diuina ex eo quod secundum se sit essentialiter singularis, nunquam esse potest vniuersalis: ergo natura creata, si essentialiter esset vniuersalis, implicaret omnino vt esset singularis.

Secundò quidquid conuenit naturæ secundum se, conuenit etiam naturæ contractæ in inferioribus: sed vniuersalitas non conuenit naturæ contractæ in inferioribus: ergo non conuenit illi secundum se. Deinde natura communis non distinguitur à parte rei ab indiuiduis, sed tantum per intellectum: ergo natura secundum se nullam habere potest vnitatem, quæ non illi conueniat in indiuiduis, vel quæ non adueniat illi per intellectum. Denique, quidquid est reale, vel existit, vel potest existere à parte rei: vnitatis illa præcisionis, seu in statu essentiae, nec existit, nec potest existere à parte rei; nam extra indiuidua nihil existit: ergo illa vnitatis non conuenit naturæ à parte rei.

Neque dicas, illam vnitatem non conuenire naturæ in statu existentiae, sed in statu essentiae; semper enim redit argumentum. Quod non existit, neque potest existere, non est reale: illa vnitatis naturæ secundum se, nec est, nec esse potest: ergo illa non est realis.

Quod autem natura secundum se sit vniuersalis negatiuè, idest neque vniuersalis, neque singularis, probatur isdem rationibus, quia scilicet singularitas & diuisio non sunt essentialia naturæ, sicut dixi essentialia illi non esse vniuersalitatem & indiuisiorem. Ratio ergo conclusionis totius est, quia natura singularis, & natura vniuersalis dicunt existentiam; quaritur enim, vtrum existat in rebus aliqua natura vniuersalis: Natura secundum se non dicit existentiam: ergo natura secundum se non est vniuersalis, nec est etiam singularis.

Ad primam resp. distinguendo minorem. Quædam prædicata negatiua conueniunt naturæ secundum se à parte rei sine abstractione intellectus, quæ illi non conueniunt in inferioribus, nego; conueniunt illi per abstractionem intellectus, concedo. Nam neque generari neque corrumpi, non esse singularem, non habere realem existentiam, conueniunt naturæ vt abstractæ; nec conueniunt naturæ vt à parte rei existenti.

Ad secundam respondeo, illud quod habet vnam definitionem, esse vnum actu duntaxat per intellectum, realiter autem non esse vnum nisi potentia. Natura secundum se vnitatem habet formalem, non vnitatem vniuersalem aut numericam. Neque dicas, vnitatem formalem non sufficere ad realitatem entis; cum non sit vera indiuisio, sine qua nullum est ens. Respondeo enim, ens quodlibet esse vnum realiter, & à parte rei, sed non esse vnum secundum se, nisi vnitatem formalem, quæ sufficit ad ens præcisè consideratum secundum essentialia. Similiter natura secundum se neque apta est contrahi per plures differentias, neque per vnicam tantum; quia sumpta secundum se solam dicit essentialia. Natura verò specifica in statu existentiae realis non est vna, sed multiplex; apta vt contrahatur per multas differentias indiuiduales. Si autem sumatur natura vt specifica est formaliter, fateor illam aptam esse vt contrahatur per multas differentias indiuiduales; sed hoc illi non conuenit nisi per intellectum. Denique natura in pluribus multiplex est, non vna; idè plures quidem naturæ possibiles sunt, sed non est possibilis vna natura, quæ sit, vel esse possit in pluribus.

Ad tertiam resp. naturam secundum se nec esse indifferentem posituè ad Petrum & Paulum, nec esse determinatam ad solum Petrum; quia vt ex dictis patet, cum in eo statu non dicat nisi prædicata essentialia, neque dicit indifferentiam, nec indeterminationem; ideoque solum negatiuè indifferentem.

SECTIO IV.

An, & quomodo vniuersale per operationem intellectus existat.

EX tribus statibus, in quibus asserebam, posse naturam considerari, essentia, realis & obiectiue existentia, demonsttraui vnitatem vniuersalem non illi conuenire in statu essentia, nec in statu existentia realis; vnde superest vt conueniat illi solum in statu existentia obiectiue: quod vt declarem, tria mihi hoc loco præstanda sunt. Primò probandum, quod natura per operationem intellectus accipit vniuersalitatem: secundò, quod illa operatio sit abstractio, non formalis, sed obiectiua: tertio, quod sufficiat abstractio illa sine vlla comparatione.

§. I.

Vtrum natura fiat vniuersalis per operationem aliquam intellectus.

Ratio dubitandi est primò, quia omnis potentia supponit suum obiectum, non illud facit: vniuersale obiectum est intellectus: ergo intellectus supponit vniuersale, non illud facit. Deinde omnis existentia est singularitas: existentia obiectiua est vera existentia: ergo existentia obiectiua est singularitas. Neque dispar ratio est existentia realis & obiectiue; nam existentia realis idem est singularitas, quia terminat actionem singularem: existentia obiectiua terminat actionem singularem: ergo est etiam singularitas. Denique conceptus formalis habet vnitatem à conceptu obiectiui: ergo conceptus obiectiui non habet vnitatem à conceptu formali, alioqui dabitur circulus vitiosus inter duos illos conceptus. Conceptus videlicet formalis tendentia est ad terminum obiectiuum, tanquam in terminum; tendentia verò suam accipit vnitatem à termino, non terminus à tendentia.

Secundò si natura fieret vna per operationem intellectus, sequeretur quod natura eadem humana per diuersos conceptus à diuersis hominibus apprehensa, esset multiplex vniuersale, haberet enim plures vnitates vniuersales, quia conceptus formalis dat vnitatem conceptui obiectiui; sunt autem plures hinc conceptus formales: ergo & plures obiectiui, seu plura vniuersalia, & plures nature vniuersales.

Tertio illa natura eodem modo se habent quando vno conceptu apprehenduntur, quo se habebant ante: sed ante erant diuisa in plures: ergo & post sunt diuisa. Probatior maior, quia intellectus qui operatur immanenter, naturas quas concipit non immutat, sed quales illas inuenit, tales etiam relinquit.

Quartò debet intellectus apprehendere res vt sunt à parte rei, alioqui errabit: sed nature humanæ sunt à parte rei plures: ergo intellectus debet apprehendere illas vt plures; si autem apprehendit illas vt plures, non habent amplius vnitatem obiectiuam.

Dico primò, naturam fieri reuerà vniuersalem, idest vnā & aptam inesse pluribus per solam operationem intellectus, quando concipitur per vnicum conceptum formalem. Ita omnino habetur ex Aristotele lib. 5. Metaphys. textu 11. & lib. 10. Metaphys. textu 1. vbi inter varios modos vnitatis ponit vnum ratione ac intelligentia, quod

111 3 vnum

indifferens est. Hæc propositio, *Natura secundum se non est determinata*, dupliciter intelligi potest: primò ita vt significet naturam non esse determinatam, & hoc est naturam esse negatiue indifferentem; quod conuenit nature secundum se: secundò ita vt significet naturam esse non determinatam, quod est naturam esse positiue indifferentem; quod negari conuenire nature secundum se sumptæ.

Instabis primò. Ex propositione negatiua de prædicato finito bene inferri potest affirmatiua de prædicato infinito, vt ait Philosophus: v.g. rectè dicitur, *Homo non est albus: ergo est non albus*. Hæc prædicatio, *Natura secundum se non est diuisa*, est vera: ergo hæc affirmatiua de prædicato infinito est vera, *Natura secundum se est non diuisa*.

Resp. illam regulam non valere in propositionibus reduplicatiuis, in quibus enunciatum aliquid de essentia rei; sed tantum veram esse in propositionibus simplicibus; v.g. non licet dicere, *Homo ex sua essentia non est albus: ergo ex sua essentia est non albus*. Hoc enim consequens falsum est. Ita similiter, quamuis vera sit hæc propositio negatiua, *Natura secundum se non est diuisa*, falsa tamen erit hæc: *Ergo natura secundum se est non diuisa*. In propositionibus tamen reduplicatiuis rectè licet ex affirmatiua inferre negatiuam, vt, *Homo ex sua essentia est non equus: ergo ex sua essentia non est equus*.

Instabis secundò. Ex duabus contradictoriis vna est vera, & altera falsa: sed determinatum & non determinatum, diuisum & non diuisum, sunt contradictoria: ergo eorum alterum conuenit nature secundum se.

Respondeo primò quidem ad minorem, non determinatum & non diuisum posse sumi vel positiue, seu infinite, prout scilicet sunt vna dictio; vel negatiue, prout duæ sunt dictiones. Si sumantur negatiue determinatum & non determinatum, diuisum & non diuisum, contradictorie opponuntur: si autem sumantur infinite, non opponuntur contradictorie, sed contrarie tantum, quia vtrumque extremum positiuum est. Natura secundum se est non determinata, non diuisa negatiue, sed non positiue.

Deinde respondeo ad maiorem: ex contradictoriis vna necessariò est vera, & altera falsa, quando illæ sumuntur absolute sine reduplicatione, concedo; quando sumuntur cum reduplicatione; nego; datur enim medium inter contradictoria sumpta cum reduplicatione, v.g. homo absolute vel est albus, vel non est albus; sed cum reduplicatione, quatenus homo & secundum se, nec est albus, neque non albus; quia sæpe fit vt neque forma, neque negatio sit essentialis alicui nature.

Instabis tertio: nulla res esse potest vna nisi negatiue; vnitatis enim negatio est: ergo si natura secundum se vna est negatiue, est verè vna.

Resp. vnitatem nihil superaddere ipsi enti præter negationem; quæ negatio dicitur conuenire alicui positiue, cum licet affirmare negationem illi conuenire. Tunc autem dicitur conuenire negatiue, quando non licet affirmare illam rei conuenire, neque illius oppositum. Illud ergo positiue non cadit supra negationem, sed cadit supra modum, quo illa conuenit subiecto, de quo affirmatur.

unum tribuit vniuersali. Idem docetur ab Augustino variis locis, & à Damasceno *lib. 1. fidei, c. 11.* ubi ait naturas singularium sola ratione unum esse. Sequuntur eandem sententiam S. Thomas *lib. de ente & essentia, cap. 4. opusculo 42. cap. 9. 1. 2. quasi. 17. art. 4.* Alensis, Suarez, Valquez, & alij, tum veteres, tum recentiores Philosophi, & sequitur ex præcedentibus: si enim datur omnino aliquod vniuersale, quod tamen à parte rei non existit, reliquum duntaxat est vt per solam intellectus operationem existat.

Ratio ergo est, quia natura per operationem intellectus fit vniuersalis, si fiat vna & apta inesse pluribus: sed per operationem intellectus natura quæ à parte rei est multiplex, fit vna & apta inesse pluribus: ergo natura fit verè vniuersalis per operationem intellectus. Minor duas habet partes.

Natura per intellectum fit vna.

Primo enim, quod natura fiat verè vna eo ipso quod concipitur per vnicum conceptum intellectus, solà eget explicatione. Natura v. g. humana est à parte rei diuisa in plures naturas participantem idem nomen, & rationem omnino similem; Petrus enim suam habet propriam humanitatem, quæ non est humanitas Pauli. Sed hæc tamen humanitates conueniunt in eo, quod idem habeant nomen, & quod sint inter se similes secundum idem significatum huius nominis, *humanitas*. Itaque à parte rei natura humana est plures naturæ nominis eiusdem & rationis: sed nihilominus intellectus noster naturam humanam, quæ à parte rei ita est diuisa in plures naturas, reddit indiuisam hoc ipso quod humanitatem Petri, Pauli & aliorum vnicò conceptu formali apprehendit, vel definit vna definitione propter similitudinem, quam in illis præsupponit, tanquam fundamentum. Quamuis diuisa à parte rei sint naturæ humanæ, tamen beneficio intellectus accipiunt indiuisiōem, quatenus sunt vnus conceptus obiectiuus terminans vnum conceptum formalem, ex quo

Ratio sic formatur. Quidquid à parte rei multiplex est, & terminat vnicum conceptum formalem intellectus propter similitudinem, incipit esse vnum per intellectum: sed natura humana, quæ à parte rei est multiplex in indiuiduis, terminat vnum conceptum formalem intellectus propter similitudinem, quam habent inter se indiuidua; quæ similitudo fundamentum est illius conceptus formalis vnus: ergo per intellectum incipit esse vna, quando concipitur per vnum conceptum formalem intellectus.

Fit communicabilis pluribus.

Secundò, quod natura fiat etiam apta communicari pluribus per operationem intellectus, probatur, quia proprius effectus differentie indiuidualis est ita determinare naturam, vt illi repugnet multiplicari: ergo sublata differentia indiuiduali per intellectum, tollitur tota repugnantia ad multiplicationem: si ergo à parte rei existeret aliqua natura sine vlla huiusmodi differentia indiuiduante, sine dubio illa esset apta inesse pluribus: sed per intellectum natura concipitur sine differentiis indiuiduantibus: ergo per operationem intellectus natura fit apta inesse pluribus, saltem in sensu diuiso, idest definens esse vna.

Solutio primæ dubitationis.

Ad primam respondeo distinguendo maiorem: omnis potentia supponit suum obiectum fundamentaliter saltem, concedo; supponit formaliter, nego. Ante operationem ergo intellectus vniuersale in rebus existit fundamentaliter, non existit formaliter. Deinde verum est, quod omnis existentia realis est singularitas; existentia verò so-

lùm obiectiua non est singularitas, quia licet terminet actionem singularem, vt est terminus intrinsecus, non terminat tamen actionem singularem vt terminus extrinsecus. Denique conceptus formalis habet vnitatem à conceptu obiectiuo habente vnitatem fundamentalem, idest talem conuenientiam, & similitudinem, vt propter eam possit fundare vnum conceptum formalem; non habet vnitatem à conceptu obiectiuo habente vnitatem formalem.

Ad secundam concedo, naturam humanam conceptam per plures conceptus formales habere plures vniuersalitates, sed nego illam esse pluram vniuersalia; sicut paries, qui à multis oculis per plures visiones videtur, non est multiplex paries visus: at qui haberet plura lumina non esset multiplex lucidum. Ratio est, quia concreta ita non multiplicantur ad multiplicationem formarum, à quibus desumitur denominatio, sed ad multiplicationem subiectorum: ille v. g. qui plures haberet Episcopatus, non esset plures Episcopi, quamuis plures esset Episcopos. Debent ergo multiplicari subiecta vt multiplicetur concretum. Natura est quasi subiectum vnitatis vniuersalis, eo modo quo paries est subiectum visionis; non quidem subiectum in hæsiōis, sed denominationis: unde licet natura plures habeat vniuersalitates, non est tamen plura vniuersalia.

Ad tertiam respondeo naturas illas eodem modo se habere intrinsecè & in se ipsis, quando vno conceptu concipiuntur, quo se habebant anteqvam sed non eodem modo se habent extrinsecè ac denominatione; nam quamuis illæ non accipiunt intrinsecam vllam vnitatem, neque mutantur in se ipsis, quatenus existunt realiter, quando vno conceptu concipiuntur, mutantur tamen extrinsecè, ac obiectiue, accipiuntque à cognitione denominationem quam non habebant prius.

Ad tertiam respondeo posse duobus modis apprehendi res vt sunt. Primò apprehendendo omnia attributa, quæ sunt in illis; si apprehendantur v. g. Petrus vt est homo, & vt est talis homo. Secundò ita vt apprehendantur secundum aliquod attributum, quod verè illis conueniat. Maior argumenti, si primo modo intelligatur, falsum est intellectum errare quoties non intelligit res vt sunt, apprehendo in illis totum id quod habent; quamuis enim non apprehendam in Petro hanc humanitatem, sed solum humanitatem, non propterea erro, iuxta vulgatum illud axioma, quod Abstrahentium non est mendacium; sed concipio rem inadæquatè: sicut visus non errat videndo pomum vt coloratum, non videndo vt odoriferum. Si autem posteriori modo intelligatur hæc maior, concedi debet, quia intellectus in Petro & Ioanne potest apprehendere solum attributum hominis, non attingendo attributum indiuiduationis, ratione cuius Petrus & Paulus sunt plures. Tunc ergo intellectus non apprehendet naturam humanam vt plures, licet sit à parte rei multiplex, quamuis etiam tunc non apprehendat naturam humanam vt vnam reduplicatè; tamen hoc ipso quod eam non apprehendit vt multiplicem, natura illa quatenus concepta vnicò conceptu, sortitur vnitatem obiectiuam per denominationem extrinsecam, vt modò clarius exponetur.

S. II.

Verum operatio intellectus, quā fit vniuersale, sit abstractio naturae à singularibus.

Abstractio quid sit.

Abstractere, vt saepe dixi, est cogitare vnum non cogitato alio, quod est realiter illi coniunctum, & cum eo identificatum: v.g. si cogitem naturam humanam, quae realiter non est separata ab haecceitate Pauli, Ioannis, Iacobi, non cogitando illas haecceitates formaliter, dicor abstractere. Quare ergo vtrum operatio illa intellectus, quā natura fit indiuisa, & tamen communicabilis, sit actio illa, quā intellectus cognoscit naturam, non intellectā vllā singularitatem, cum qua tamen realiter vnum est.

Prima dubit.

Ratio verò dubitandi multiplex omnino & difficilis est; primò enim argumentor. Natura abstracta à Petro semper est natura illa, quae realiter est in Petro, alioqui non posset predicari de Petro: sed natura, quae est in Petro, est singularis, neque potest esse in multis, aut de illis predicari: ergo natura abstracta non est vniuersalis, sed est verè singularis. Deinde natura abstracta est realiter natura omnium hominum; potest enim de omnibus hominibus predicari: sed quod est realiter natura hominum, non potest predicari de Petro, nisi velis Petrum esse omnes homines: ergo natura abstracta non potest predicari de Petro, neque de Paulo, sique non est vniuersalis. Denique id quod potest attribui Petro, est natura solius Petri: natura abstracta per se potest attribui Petro: ergo est natura solius Petri. Probat maior. Id quod est realiter natura Pauli, non potest realiter attribui Petro: ergo id quod potest attribui Petro, est natura solius Petri. Confirmatur. Illud solum potest attribui Petro, quod est in Petro: natura solius Petri est in Petro: ergo natura solius Petri potest attribui Petro: ergo id quod potest predicari de Petro, est natura solius Petri.

Secunda dubit.

Secundò, si natura humana abstracta est vna, & potest predicari de Petro, Paulo, Iacobo, sequitur quod vna & eadem natura potest predicari de Petro, Paulo, Iacobo: consequens absurdum est, si enim vna & eadem natura potest de illis predicari, sequitur quod in illis vna est & eadem natura, sique Petrus, Paulus, & Iacobus sunt vnus homo. Deinde natura abstracta à Petro semper manet similis naturae Pauli: ergo semper manet multiplex. Denique si id quod potentia est natura Petri, est etiam potentia natura Pauli, sequitur quod Petrus & Paulus sunt potentia vnus homo.

Tertia dubit.

Tertiò implicat idem realiter intrinsecè predicari de Petro & Paulo, & tamen Petrum & Paulum non conuenire realiter identice in illo: ergo si omnino eadem natura predicatur de Petro & Paulo, sequitur quod eadem res identificatur cum Petro & Paulo, sique illi identificantur inter se: ergo non totum quod correspondebat in illa natura abstracta potest predicari de Petro, & Paulo simul.

Necessitas abstractionis.

Dico secundò operationem illam intellectus, per quam fit vniuersale, necessariò esse abstractionem naturae ab omnibus singularibus; id est, eam operationem, quā cogitatur natura, non cogitatis vllis singularibus indiuiduis. Cogitas v.g. naturam humanam, animal rationale, non cogitando Petrum, Paulum, &c. hoc est naturam esse vniuersalem. Ita omnino consent illi omnes, qui volunt vniuersale fieri per intellectum.

A Ratio est, quia vt natura fiat vniuersalis, vna videlicet & apta inesse pluribus, debet exui sua singularitate; si enim manet singularis, non est vniuersalis: sed natura non potest exui sua singularitate, nisi per operationem intellectus, quā cogitur sine singularitate, id est per abstractionem: ergo vt fiat vniuersale, debet fieri abstractio naturae à singularibus. Deinde natura tunc fit vniuersalis, quando fit vna & communicabilis pluribus: sed natura fit vna & communicabilis pluribus per abstractionem à singularibus, quia per eam exiit sua pluralitas, & sua incommunicabilitas; sola enim singularitas naturam multiplicat, & reddit incommunicabilem: ergo per abstractionem natura fit vniuersalis.

B Ad primam respondeo concedendo nunc illam maiorem, de qua tamen postea videro: natura abstracta à Petro est semper realiter illa eadem natura, quae realiter est in Petro; fateor enim nunc esse illam, saltem inaduate. Distinguo autem illam minorem: natura quae realiter est in Petro, est singularis, aduate spectata, prout est in Petro, concedo; spectata inaduate, prout abstracta est à Petro, nego: quando enim abstracta est à Petro, non est amplius singularis, nec solius Petri propria; sed est communis omnibus.

Solutio primae dubit.

Deinde distinguitur illa maior: natura omnium hominum non potest attribui Petro, manens natura omnium hominum, seu in sensu composito, concedo; desinens esse natura omnium hominum, seu in sensu diuiso, nego. Natura enim quandiu est abstracta, est natura omnium hominum; sed cum Petro attribuitur, desinit esse natura omnium hominum, sed fit propria Petri. Destruitur enim vniuersale per actualem predicationem, vt docebo sect. sequenti.

Natura omnium hominum non potest attribui Petro.

C Denique negatur altera illa maior: Illud quod potest attribui Petro, est natura solius Petri. Ad probationem distinguitur eodem modo ac supra, id quod est realiter natura Petri vel Ioannis in sensu composito, id est manens natura Petri vel Ioannis, non potest attribui Paulo, concedo; non potest in sensu diuiso, id est desinens esse natura Petri vel Ioannis, nego. Ad confirmationem conceditur totum illud argumentum: illud solum potest attribui Petro, quod est in Petro, &c. sed distinguo illam vltimam consequentiam: ergo illud quod est in Petro, est natura solius Petri in sensu composito, quando de illo predicatur, concedo; in sensu indiuiso, seu quando natura est abstracta, & nondum predicatur, nego. Natura verò abstracta non actu predicatur, sed potest predicari, & in eo statu est natura Petri & Ioannis, atque aded vniuersalis.

D Ad secundam semper eadem recurrit distinctio. Si natura abstracta est vna, & potest predicari de Petro, Paulo, Iacobo, in sensu composito, seu manens vna, sequitur quod vna natura potest de illis predicari, concedo: si potest in sensu diuiso, seu desinens esse vna, & incipiens esse multiplex, nego: natura quandiu est abstracta, est vna, & tribui potest omnibus indiuiduis; sed statim ac tribuitur, desinit esse abstracta, & fit multiplex.

Solutio secundae dubit.

Deinde nego naturam abstractam à Petro manere semper similem naturae Pauli; natura enim in statu abstractionis, natura est ipsius etiam Pauli, & omnium hominum. Neque dicas: ergo Petrus & Paulus habent naturam, & sunt vnus homo; hoc enim distinguo: Vnam habent naturam in statu abstractionis, concedo; in statu contra-

Natura abstracta à Petro non est similis naturae Pauli.

tionis, nego. Vnde non sequitur, quod sint vnus homo; natura enim in illis non reperitur in statu abstractionis, sed in statu contractionis. Dices iterum: Implicat vt aliquid simul sit natura Petri, & Ioannis. Iterum distingo: implicat vt aliquid in statu abstractionis simul sit natura Petri & Ioannis, nego; implicat vt aliquid in statu contractionis simul sit natura Petri & Ioannis, concedo. Si vrgeas rursus: Id quod est natura Petri, non est natura Pauli, distingo pariter; id quod est natura Petri sumptum in statu contractionis, non est natura Pauli, concedo; sumptum in statu abstractionis mentalis, nego. Ratio est, quia id quod in statu abstractionis mentalis est natura Petri, non est nisi potentia natura Petri, non autem actu; quia scilicet est indifferens vt tribuat Petri & Paulo.

Eadem natura non est actu natura Petri & Pauli.

Denique distingo hanc consequentiam: si id quod est potentia natura Petri, esset potentia natura Pauli, Petrus & Paulus essent vnus homo; si id quod est potentia natura Petri, esset potentia natura Pauli in sensu composito, seu manens natura Petri, Petrus & Paulus essent vnus homo, concedo; si in sensu diuiso, id est non manens, sed desinens esse natura Petri, nego. Quia distinctione tota hæc doctrina de se obscurissima explicatur satis clarè.

Solutio tertie dubitat.

Ad tertiam piget idem sapius repetere; implicat enim vt vnum & idem manens vnum & idem intrinsecè prædicetur de Petro & Paulo; sed prædicari potest desinens esse vnum & idem.

S. III.

Qualis sit abstractio illa, quæ sit vniuersalis, verum videlicet sit formalis, an obiectiua.

Verum posito quod abstractio sit operatio, per quam natura fit vna & communis pluribus, grauem mouent controuersiam noui Nominales, & contendunt eam abstractionem esse nullo modo posse obiectiuam; omnes enim huiusmodi præcisiones execrantur, vt ostendebam initio secundæ dubitationis, ex qua sanè constat, totam eorum doctrinam vanam omnino esse, verarique in sola nominum æquiuocatione; quam si discussis, euanesceat illico quidquid ipsi vani afferunt, vt constare facile potest ex ibi disputatis, & ex dictis in tractatu de Deo. Nunc ergo iis omis, quæ ibi attuli, ea solum attingo, quæ ad vniuersalem spectare possunt, per quod potissimum illi contendunt damnari præcisiones obiectiuas.

Prima difficultas.

Ratio ergo dubitandi sit primò, quia præcisio, per quam fit vniuersale, non est obiectiua, sed formalis tantum, si actus intellectus, per quem homo constituitur actu indiuisus, attingat immediatè Petrum & Paulum: sed actus ille, per quem homo constituitur indiuisus, attingit immediatè Petrum & Paulum: ergo ille actus est præcisio formalis, non obiectiua. Minorem probat Hurtadus multipliciter. Primò sic. Per actum vniuersalem necessariò debet attingi fundamentum vniuersalitatis: illud fundamentum sunt Petrus & Paulus, quatenus sunt similes: ergo per actum vniuersalem attinguntur Petrus & Paulus, prout sunt similes. Secundò probat: Diuisio & indiuisio rei versantur immediatè circa rem eandem; sed diuisio hominis versatur immediatè circa Petrum & Paulum: ergo indiuisio, siue vnitas vniuersalis versatur immediatè circa Petrum & Paulum. Tertiò probat: Omne indiuisum diuisibile

nihil est præter partes, & earum indiuisiorem; totum enim indiuisum nihil est præter partes, & earum indiuisiorem: sed vniuersale est totum ali-quod diuisibile: ergo vniuersale nihil est præter partes, & earum vnionem. Illæ partes sunt immediatè Petrus & Paulus: ergo vniuersale nihil est præter Petrum & Paulum. Quartò probat: Quoties homo diuiditur in Petrum & Paulum, eo fit præcisè quod Petrus & Paulus clarè cognoscuntur: ergo quando manent indiuisi, eo præcisè manent, quia immediatè attinguntur per actum confusum; actus enim clarus & confusus tribuunt suis obiectis immediatis oppositis denominationes. Quintò denique probat: Sicut actus definiti, cum v.g. dicitur homo, attingit immediatè, sed confusè partes definitionis, animal v.g. & rationale, quas easdem attingit immediatè & clarè ipsa definitio; similiter actus diuisi attingit confusè & immediatè partes diuisionis, quas easdem clarè attingit diuisio.

Secundò, omne quod est verè ac immediatè prædicabile de Petro & Paulo, est verè ac immediatè Petrus & Paulus, cum quibus nihil esse potest idem præter ipsos: sed immediatum obiectum actus vniuersalis, v.g. homo, est immediatè prædicabile de Petro & Paulo: ergo immediatum obiectum actus vniuersalis est Petrus & Paulus. Deinde obiectum actus vniuersalis non est adæquatè prædicabile de solo Petro: neque adæquatè de solo Paulo: ergo obiectum illud adæquatè

ac immediatum constat pluribus partibus, quarum vna de Petro prædicatur, altera de Paulo: ergo immediatum obiectum actus vniuersalis est Petrus & Paulus. Probo antecedens: nihil esse potest idem realiter cum Petro, quod sit realiter idem cum Paulo: ergo nihil prædicari potest realiter de Petro, quod realiter & adæquatè prædicari possit de Paulo. Similiter illa, quæ identificantur cum tertio, identificantur inter se: homo & brutum identificantur cum ratione animalis, quæ de illis potest prædicari: ergo identificantur inter se. Denique quod constituitur ex multis realiter diuersis, non potest identificari cum quolibet eorum: vniuersale constituitur ex multis diuersis: ergo non potest identificari cum quolibet eorum.

Tertiò illud quod non est tale nisi per denominationem à cognitione, non respondet cognitioni ex parte solius obiecti specificatiue sumpti, sed tantum ex parte obiecti sumpti reduplicatiue: atqui totum quod respondet actui, quo fit vniuersale, est vnum per denominationem à cognitione intellectus: ergo nulla ratio vna respondet illi cognitioni ex parte solius obiecti specificatiue sumpti; sed sola singularia confusè cognita prout sunt similia. Probat maior. Illud quod ex parte solius obiecti responderet cognitioni, non includit cognitionem, neque ab illa dependet: sed quod est tale per cognitionem, includit cognitionem, & ab illa dependet: ergo illud quod est tale per cognitionem, non respondet cognitioni ex parte solius obiecti. Confirmatur primò. Quando homo est cognitus, illud quod ex parte obiecti responderet cognitioni est solus homo, non autem homo reduplicatiue vt cognitus, alioqui cognitio corresponderet sibi ipsi: ergo id quod ex parte obiecti responderet cognitioni, non est tale per cognitionem. Confirmatur secundò. Vnitas vniuersalis, quæ pendet à cognitione intellectus, non pendet ab ea tanquam à causa efficiente, quia cognitio nihil efficit in obiecto cognito; sed pendet

pendet à cognitione tanquam à causa formali: ergo illa vnitas non se tenet formaliter ex parte obiecti, sed est vnitas tantum cognitionis, non autem vnitas alicuius obiecti. Probo consequentiam. Cognitionis non se tenet ex parte obiecti: sed ratio formalis illius vnitatis est cognitio: ergo ratio formalis illius vnitatis, siue illa vnitas, non se tenet ex parte obiecti.

Quarta difficultas.

Quarto in vniuersali sunt duo, materiale & formale: vt vniuersale dicatur vnum aptum prædicari de pluribus, oportet vt prædicetur de illis pluribus tum secundum materiale, tum secundum formale: consequens absurdum est, quia sic natura & cognitio prædicarentur de Petro: ergo id quod est vniuersale, non se tenet ex parte solius obiecti. Similiter si vniuersale, vt est genus, habet sub se inferiora, necesse est vt ratio generis vniuersalis conueniat inferioribus, sicque illa sint vniuersalia; quia ratio superior debet conuenire inferioribus, de quibus prædicatur, & sic processus erit infinitus; quia sub illis erunt inferiora vniuersalia, & iterum sub aliis in infinitum.

Affertio, quid sit præcisio obiectiua.

Dico tertio, operationem illam, quæ natura fit vna & apta inesse pluribus, esse abstractionem obiectiuam, per quam cognoscitur vna ratio communis pluribus, non cognitis formaliter singularibus: non est autem abstractio formalis, per quam cognoscantur formaliter confusè omnia singularia. Hæc est receptissima opinio, tum antiquiorum, tum recentiorum sententia, præter veteres Nominales, & paucos alios, qui hoc ætuo doctrinam eorum inuicere voluerunt in scholas: meritò autem Suarez, vt aliàs monui, lib. 8. de Trinit. damnat eos.

Quid autem intelligant illi nomine præcisionis formalis, aut obiectiue, non repeto, quia satis dixisse videor initio disputationis secundæ.

Prima probatio.

Rationes eadem illæ sunt primò quibus probabam eo loco, quod intellectus habet vim cogitandi vnā formalitatem alicuius obiecti, non cogitata formaliter, sed identicè tantum alia formalitate obiecti eiusdem, licet realiter omnino identificata: dico enim v. g. quod homo est similis bruto, quatenus est sensitiuus; & dissimilis, quatenus est intellectiuus; cum enim sit huiusmodi propositio, cogitatur sensitiuum hominis, non cogitato formaliter intellectiui: & cum cogitatur intellectiuium, non cogitatur formaliter sensitiuum, alioqui homo esset bruto similis, prout est intellectiuus; & esset dissimilis, quatenus est sensitiuus. Vide alia, quæ ibi attuli, ex quibus argumentor.

Si potest intellectus cogitare naturam Petri non cogitata formaliter eius singularitate, actio intellectus, quæ fit natura vniuersalis, non est præcisio solum formalis, quæ cogitentur formaliter & immediate singularia in seipsis, sed est præcisio obiectiua, quæ cogitur vna formalitas, non cogitata formaliter altera ipsi identificata: sed intellectus, vt probavi, habet eam vim distinguendi per rationem res identificatas realiter: ergo actio intellectus quæ fit vniuersale, non est præcisio formalis, sed obiectiua.

Secunda probatio.

Secundò probatur iisdem rationibus, quibus Sect. 2. huius questionis demonstrabam dari vniuersalia in essendo, id est naturas verè vniuersales; non autem vniuersalia solum in significando, id est non solas voces, quæ significant plura. Si autem cognitioni facienti vniuersale nulla responderet ratio vna obiectiue, nulla daretur natura vna, & apta esse in pluribus, id est nullum vniuersale in

essendo: ergo cognitioni facienti vniuersale respondere debet ratio aliqua vna, non autem sola singularia. Probatur minor, quia in vniuersali nihil reperiri potest præter cognitionem & obiectum cognitum: cognitio non est vniuersalis, obiectum cognitum non est vnum aptum inesse pluribus: sed sola singularia cognoscuntur: ergo nullum datur vniuersale in essendo.

Tertia probatio sit facilis & clara responsio ad rationes quas multiplicat aduersarij, vt præcisiones istas obiectiuas sepeliant, sed irritò semper conatu, vt patet ex alijs dictis, & patebit clariùs ex dicendis.

Tertia probatio.

Ad secundam enim, cuius tota vis in eo est, quod actus intellectus, quo fit vniuersale, debeat immediate attingere singularia; respondeo singularia posse immediate attingi, vel vt sunt singularia, id est secundum hæcceitates; vel secundum rationem naturæ obiectiue vnā. Actus ille intellectus, per quem homo constituitur indiuisus, non attingit immediate indiuidua secundum hæcceitates, sed secundum solam rationem naturæ, quæ à parte rei est multiplex: sed vna est obiectiue, id est ille actus est abstractio verè obiectiua, non formalis tantum. Eademque distinctio sufficit ad soluendas quinque probationes illius maioris, vnde piger eam toties repetere: v. g. illud per actum vniuersalem constituitur indiuisum secundum hæcceitates, quod est à parte rei diuisum, nego; constituitur indiuisum secundum naturam vnā, concedo. Similiter attingitur fundamentum vniuersalitatis secundum rationem naturæ, non secundum hæcceitates. Diuisio & indiuisio rei versantur circa idem sub eadem formalitate, nego; sub diuersa formalitate, concedo. Nam indiuisio circa solam versatur naturam, diuisio circa naturam & hæcceitates. Omne indiuisum diuisibile nihil est præter partes adæquatè sumptas secundum omnes formalitates, nego; præter partes sumptas inadæquatè secundum aliquam formalitatem, concedo; ideo vniuersale nihil est præter indiuidua sumpta secundum rationem naturæ.

Quando dicitur, quod totum diuisum continet illud totum quod dicunt membra diuidentia, verum est de toto actuali, & physico, quod est ante operationem intellectus; non est verum de toto potenciali, quod est dumtaxat per intellectum; nam ille vim habet præscindendi: vniuersale huiusmodi totum est, non continens formaliter totum quod habent partes. Reliqua non persequor, in quibus eadem solutio danda est.

Ad secundam recurrit etiam eadem distinctio: quod est verè ac immediate prædicabile de Petro & Paulo, est necessariò Petrus & Paulus realiter & à parte rei, concedo; formaliter & per intellectum, nego. Fateor naturam communem, quæ terminat actum vniuersalem, esse à parte rei Petrum & Paulum; sed formaliter tamen, quatenus cognita, non est Petrus & Paulus secundum hæcceitates. Idem erit si dicas, omne quod est verè prædicabile de Petro & Paulo, est Petrus & Paulus secundum naturam communem, non autem secundum hæcceitates. Deinde distingo illud antecedens. Obiectum actus vniuersalis non est adæquatè prædicabile de solo Petro, neque de solo Paulo, manens obiectum actus vniuersalis; & prædicabile de Paulo, siue, vt sæpe dixi, in sensu composito, concedo; desinens esse obiectum actus vniuersalis, & prædicabile de Paulo, siue in sensu diuiso, nego. Denique quod constituitur ex multis realiter diuersis, non potest identificari realiter

Solutio prima dubit. Quomodo attingantur singularia.

Solutio secundæ.

cum quolibet eorum, manens constitutum ex multis realiter diuersis; sed potest identificari desinens esse constitutum ex multis realiter diuersis: huiusmodi esse vniuersale sapientis dictum est.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam vt respondeatur, tollenda est magna æquiuocatio. Aduerto enim, eos qui dicunt fieri vniuersale per præcisionem obiectiuam, non dicere quod illi cognitioni respondeat aliquid ex parte obiecti, quod in se à parte rei sit vnum; nam quidquid responderet illi cognitioni, est in se à parte rei multiplex, & singulare, specificatiue sumptum. Dicunt igitur, quod illi cognitioni responderet aliquid, quod reduplicatiue sumptum, siue prout est obiectum, sit vnum per denominationem extrinsecam à cognitione intellectus; & illud formaliter non sunt hæcitates Petri & Pauli; sed ipsa ratio naturæ, quæ in se multiplex est; & dum ita cognoscitur, vna est extrinsecè, non autem intrinsecè. Vnde ad argumentum

Respondeo ad illam maiorem: illud quod non est tale nisi per denominationem à cognitione, non responderet cognitioni ex parte solius obiecti specificatiue sumpti, prout est res, concedo; ex parte solius obiecti prout est obiectum reduplicatiue, nego. Vnde nulla ratio in se, à parte rei vna responderet cognitioni, quæ sit vniuersale; sed responderet ex parte obiecti ratio, quæ vna est per denominationem ab operatione intellectus. Similiter quidquid responderet ex parte solius obiecti vt res est specificatiue, non includit cognitionem; quod autem vniuersale responderet cognitioni ex parte obiecti vt obiectum est reduplicatiue, includit cognitionem connotando illam extrinsecè; sicut homo cognitus, quatenus est in se, non includit cognitionem, sed reduplicatiue vt cognitus reuera illam includit, vt patet; debet enim connotare cognitionem. Ex quo patet solutio primæ confirmationis. Ad secundam autem concedo vnitatem vniuersalis pendere à cognitione tanquam à causa formali extrinsecè denominante; sic enim illa vnitatis se tenet ex parte cognitionis vt formæ denominantis; ex parte autem obiecti, tanquam rei denominatæ; & est vnitatis cognitionis intrinsecè tanquam formæ denominantis; vnitatis autem obiecti extrinsecè tanquam rei denominatæ: semper enim dixi vnitatem vniuersalem esse denominationem extrinsecam à conceptu intellectus.

Solutio
quartæ.

Ad quartam respondeo vniuersale esse aptum prædicari de multis secundum naturam substratam vniuersalitati, non secundum abstractionem, & formalitatem vniuersalis. Quod æquè valet in genere vniuersalis, sub quo sunt species participant rationem vniuersalis; genus enim vniuersalis prædicatur de inferioribus secundum substratum rationi communi, & genericæ ipsius vniuersalis.

SECTIO IV.

Verum ad vniuersale sufficiat abstractio sola sine ulla notitia comparatiua.

Notitia
compara-
tiua quid
sit.

Dixi ad vnitatem vniuersalem requiri abstractionem naturæ à singularibus, sed præteream contendunt plerique Philosophi, cognitionem etiam requiri, per quam eadem comparatur cum inferioribus, à quibus est abstracta, & de quibus prædicari potest. Comparisonem appellant a cognitionem intellectus, per quam natura abstracta concipitur habere inferiora, & ad illa referri, cum tamen de facto non referatur, quia relatio realis est inter duo, quæ realiter distinguuntur; natura verò,

A & inferiora eius non distinguuntur, ideo ad illa non potest esse nisi relatio rationis, cuius cognitio est propriè notitia illa quam appellamus comparatiua.

Controuersia igitur est, vtum huiusmodi comparatio naturæ ad inferiora sit prorsus necessaria, vt natura sit formaliter vniuersalis.

Ratio verò dubitandi primò est, quia totum esse vniuersale est cognosci: sed totum esse vniuersale est esse vnum aptum inesse pluribus; ergo totum esse illius est cognosci vnum aptum inesse pluribus; sed non potest cognosci vnum aptum inesse pluribus, nisi per comparisonem: ergo vt fiat vniuersale, necessaria est comparatio.

B Secundò illud est essentiale alicui, per quod illud definitur: sed vniuersale definitur per comparisonem cum pluribus: ergo comparatio necessaria est vt fiat vniuersale. Imò quod est respectum, includit comparisonem: vniuersale est aliquid respectum: ergo vniuersale includit essentialiter comparisonem. Denique quidquid conuenit naturæ per intellectum, debet cognosci ab intellectu: sed per solam abstractionem sine comparatione non cognoscitur vnitatis & aptitudinis essendi in pluribus: ergo per solam abstractionem sine comparatione non conuenit naturæ per intellectum vnitatis & aptitudinis essendi in pluribus: ergo per solam abstractionem natura non fit vniuersalis, cum non fiat vna & apta inesse pluribus.

C Tertio nulla res potest etiam directè cognosci sine sua essentia: sed vnitatis & aptitudinis est essentia vniuersalis: ergo sine vnitatis & aptitudinis cognitio non potest vniuersale. Denique illud est constitutum vniuersale, quod est illius distinctum: sed sola comparatio, non autem abstractio, distinctum est vniuersale; genus enim, species, differentia, proprium, & accidens non distinguuntur nisi per ordinem ad diuersa inferiora; genus v.g. quod prædicabile sit de pluribus specie differentibus; species de numero differentibus. Imò risibilibus abstracta potest esse species, si comparatur cum hac numero risibilitate; & erit proprium, si comparatur cum Petro & Paulo: ergo videtur clarum, quod comparatio requiritur ad vniuersalitatem.

D Dico quartò, comparisonem naturæ cum inferioribus omnino requiri, vt reflexè cognoscatur vniuersale iam factum, siue vt cognoscatur aliquid esse vniuersale: non requiri autem vno modo comparisonem, sed abstractionem sufficere vt fiat vniuersale.

Prima pars probatione non eget, sed explicatione. Potest videlicet dupliciter cognosci vniuersale: primò directè, secundò reflexè. Cognoscere directè vniuersale est cognoscere id quod est vnum aptum inesse pluribus, non cognoscendo tamen illud vniuersale esse vnum aptum inesse pluribus. Cognoscere reflexè vniuersale est cognoscere aliquid esse vnum aptum inesse pluribus, seu cognoscere aliquid habere vnitatem & aptitudinem vt sit in pluribus; quod est cognoscere vniuersale quatenus est vniuersale. Non est igitur difficile colligere, quare comparatio requiratur ad cognoscendum reflexè vniuersale; quia cognoscere explicitè vnitatem naturæ cum aptitudine vt sit in pluribus, est comparare naturam ad inferiora: hoc est cognoscere reflexè vniuersale: ergo non potest cognosci reflexè vniuersale, quin fiat comparatio, quæ non est aliud quàm cognoscere naturam cum ordine ad plura.

Secunda pars aduersarios plures habet ex Schola. Nam S. Thome & Scoti tenent eam Sotus q. 3. Suarez, disp. 6. s. 6. Hurradus, Auerfæ, Arriaga, Toletus Conimbricenses.

Ratio

prima ratio. Ratio autem primò est, quia tunc natura fit vniuersalis, quando fit vna & apta inesse pluribus: per soiam abstractionem, seclusa comparatione, natura fit vna & apta inesse multis, quæ se habet eodem modo obiectiue, ac se haberet realiter vniuersale illud Platonicum si existeret, natura videlicet existens à singularibus auulsa; & tamen vna & apta inesse in illis singularibus, ac illa omnia veluti sigillare: natura abstracta obiectiue se habet eodem modo, quo se haberet vniuersale illud Platonicum si existeret: ergo natura abstracta est verè vna & apta inesse multis. Probatur minor, nam maior nullà eget probatione. Sicut idea illa esset realiter à singularibus auulsa, sed apta tamen vt existeret in illis; ita hæc natura per intellectum auulsa esset à singularibus, & proximè apta vt illis per intellectum attribueretur: ergo illa natura sic abstracta per intellectum eodem modo se haberet obiectiue, quo se haberet realiter vniuersale Platonicum, si realiter existeret.

Eufasio praecluditur. Responderi potest, ideam illam Platonicam, si realiter existeret, habituram existentiam absolutam, cuius totum esse non esset cognosci: naturam verò abstractam à singularibus per intellectum, necessariò dicere respectum ad multa, quia totum esse illius est esse vnam aptam inesse pluribus.

Sed contrà, manet enim semper primum argumentum. Illa natura per intellectum est vna & apta inesse multis, quæ se habet eodem modo obiectiue, quo se haberet idea illa Platonica, si realiter existeret; quomodo enim illa natura non est eodem modo vna & apta per intellectum, quæ habet per intellectum omnia illa eadem, quæ haberet realiter, si existeret à parte rei. Illa natura per abstractionem huiusmodi est; quæ duæ præmissæ videntur negari nullo modo posse: ergo sequitur ex illis certa conclusio, quod natura per abstractionem fiat vniuersalis. Quod autem idea Platonica, si esset à parte rei, esset etiam respectiua, patet; quia illa idea esset apta inesse pluribus singularibus: ergo haberet respectum ad illa æquæ ac natura, quæ abstracta est per intellectum. Cum verò additur totum esse vniuersalis per intellectum esse cognosci, concludit, naturam non posse fieri vniuersalem, nisi abstractio interueniat, per quam cognoscatur natura sine singularibus; sed non respondet argumento, quod necessariò concludit naturam abstractam esse reuerà vniuersalem.

Secunda ratio. Secundò illa natura est actus & positiue vniuersalis, quæ actus & positiue vna est apta inesse multis; natura per abstractionem sine comparatione huiusmodi est; quod probatur. Primò quidem de vnitæte positiua; dicunt enim aduersarij, naturam abstractam esse vnam negatiue. Illud est positiue vnum, de quo affirmari potest indiuisio, & negari diuisio in plura; nam esse vnum negatiue, est nec posse dici diuisum, nec indiuisum; sed de natura abstracta potest affirmari indiuisio, & negari diuisio in plura, de quo possunt negari causæ multitudinis, nimirum hæcæitates: sed de natura abstracta ab hæcæitatibus negari possunt hæcæitates: ergo de natura abstracta affirmari potest indiuisio & diuisio negari. Deinde tunc conceptus obiectiue est vnus positiue per denominationem extrinsecam, quando terminat vnum conceptum formalem: sed natura abstracta terminat actum conceptum formalem vnum: ergo est vna extrinsecè, & denominatione. Iam verò, quod natura

A abstracta positiue sit apta inesse pluribus, probò. Illud est positiue aptum vt sit in pluribus, quod absque alio superaddito potest positiue affirmari de pluribus: natura abstracta positiue affirmari potest de pluribus: ergo est positiue apta vt sit in pluribus.

B Tertio probò vniuersale destrui per omnem comparationem, atque adeò non fieri per illam. Per illud destruitur vniuersalitas, per quod destruitur abstractio natura à singularibus: per comparationem destruitur abstractio, vt patet, quia illud destruit abstractiōem ab indiuiduis, quod concipit naturam in indiuiduis: comparatio quælibet concipit naturam in indiuiduis, non enim concipi possunt etiam per primam apprehensionem indiuidua, prout inferiora talis natura, nisi concipiatur natura in indiuiduis: ergo comparatio destruit abstractiōem. Imò manifestum videtur, quod destruat vnitatem, atque adeò vniuersalitatem, quia multiplicitas destruit vnitatem: sed non possunt concipi plura inferiora sine multiplicitate: ergo per comparationem destruitur vnitatis.

C Ad primam respondeo illo argumento & aliis omnibus probari tantum comparationem naturæ ad inferiora esse necessariam, vt cognoscatur reflexè naturam esse vniuersalem; non probari, quod non sufficiat abstractio, vt fiat vniuersalis. Ad argumentum ergo distinguitur maior: esse vniuersalis est cognosci directè ac specificatiue id quod est vnum aptum inesse multis, concedo; cognosci reflexè ac specificatiue illud esse vnum aptum inesse multis, nego. Potest autem sine comparatione cognosci directè vnum aptum inesse multis; non potest cognosci reflexè, ac reduplicatiue prout est vnum aptum inesse multis.

D Ad secundam respondeo quedam essentialia esse posse rebus vt sint, quedam verò essentialia vt à nobis intelligantur, & explicentur. Comparatio cum pluribus non est essentialis vniuersali vt sit vniuersale, sed tantum vt à nobis explicetur & intelligatur esse vniuersale. Distinguitur ergo maior. Nihil fieri potest sine eo quod est ipsi essentialia vt existat, concedo; sine eo quod est ipsi essentialia vt explicetur à nobis iam factum, nego. Comparatio autem non est essentialis vniuersali vt existat, sed tantum vt explicetur iam factum. Illud, sine quo vniuersale definiri non potest, est essentialia illi vt cognoscatur & explicetur iam factum; non est essentialia illi vt existat. Sunt enim aliqua entia relatiua secundum dici, quæ non possunt definiri, & explicari sine ordine ad aliud, & tamen sunt omnino absoluta. Vniuersalitas eo modo est respectiua, neque potest explicari nisi per comparationem ad inferiora; sine qua tamen comparatione potest existere, & cognosci directè, non autem reflexè. Deinde maior illa manifestè falsa est. Quidquid conuenit naturæ per intellectum, debet cognosci ab intellectu. Nam esse cognitum, conuenit pariter per intellectum, id est per denominationem extrinsecam ab intellectu; quod tamen non est necesse cognosci ab intellectu.

E Ad tertiam respondeo, nunquam vniuersale cognosci directè, quin cognoscatur directè vnitatis & aptitudinis, id est quin cognoscatur id quod habet vnitatem & aptitudinem; sed non esse tamen necesse vt in actu signato & reflexè cognoscatur vnitatis & aptitudinis, id est vt cognoscatur naturam habere vnitatem & aptitudinem. Sicut possum cognoscere hominem, quin cognoscam illum esse animal rationale; quamvis non possim illum cognoscere, nisi cognoscam animal rationale, siue id quod est animal

Solutio primæ dubit.

Solutio secundæ dubit.

Solutio tertiæ dubit.

animal rationale. Deinde nego vniuersalia inuicem distingui per solam comparisonem, quamvis explicari propriè nequeat à nobis eorum distinctio sine comparatione. Imò vniuersalia neque constituuntur, neque distinguuntur per abstractionem, aut per comparisonem, sed per diuersam aptitudinem essendi in inferioribus; quæ aptitudo fit quidem per abstractionem, sed non est abstractio vel comparatio.

SECTIO V.

De proprietatibus generalibus vniuersalium.

Explicatà existentia & essentia vniuersalium, sequuntur duæ proprietates, de quibus est controuersia. Prima est eorum realitas: secunda prædicabilitas. Quomodo autem vniuersale sit obiectum scientiæ, satis videtur dictum in disputatione de scientia. Quomodo sit ingenerabile & incorruptibile secundum naturam substratam vniuersalitati, constat ex disputatis de conceptu entis.

§. I.

Ut vniuersale sit ens reale.

Materialis vniuersalis, id est natura, quæ denominatur vniuersalis, sine dubio est realis, cum sit ipsamet natura indiuiduorum; sed difficultas est, utrum vniuersalitas actualis, quæ non conuenit naturæ nisi per intellectum, sit reale illius accidens, an verò accidens dumtaxat fictum; si enim sit reale accidens, natura vt vniuersalis formaliter erit ens reale; si autem sit accidens fictum, natura formaliter vt vniuersalis erit ens rationis.

Prima dubit. Ratio verò dubitandi primò est, quia illud est ens rationis, quod habet tantum esse in intellectu: vniuersale habet tantum esse obiectiue in intellectu: ergo vniuersale est ens rationis. Probatur minor. Illud habet tantum esse obiectiue in intellectu, quod non est nisi dum cognoscitur, seu cuius totum esse est cognosci, & obiecti intellectui: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur, & totum eius esse est cognosci: ergo vniuersale habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Secunda. Secundò vniuersale nec est, nec esse potest à parte rei: ergo est verum ens rationis, & habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Tertia. Tertio tunc fit ens rationis, quando res aliter concipitur quàm sit, & quàm esse possit, assignando illi aliquid quod non habet: sed quando natura fit vniuersalis, necessariò concipitur aliter quàm sit, vel esse possit, assignando ei aliquid: ergo fit ens rationis. Probatur minor. Quando fit vniuersale, natura concipitur vna & apta vt sit in pluribus, cum tamen à parte rei nec sit, nec esse possit vna & apta inesse pluribus: ergo cum fit vniuersale, concipitur res aliter quàm sit, assignando ei aliquid. Confirmatur, quia natura nec est, nec esse potest sine singularitate: quando fit vniuersale, natura cogitatur sine singularitate: ergo natura cogitatur aliter quàm sit, vel esse possit.

Conclusio affirmans. Dico primò, vniuersale formaliter sumptum esse ens omnino reale, neque necesse villo modo esse, vt in eo fabricando fiat ens rationis. Aduersantur cum S. Thom. & Caietan. Suarez, Vasquez, & plerique Recentiores.

Probatio. Ratio tamen est, quia duobus modis potest aliquid esse ens reale alicuius naturæ. Primò ita vt sit intrinsecè in illa: secundò ita vt extrinsecè tan-

tum illam denominet, vt cum natura dicitur cognita esse, vel abstracta, cognitio accidens est reale illius naturæ, sed extrinsecum tantum. Similiter duobus modis aliquid esse potest per intellectum: primò per intellectum cogitantem aliquid, quod non est; vt cum cogitatur chimæra: secundo per intellectum denominantem extrinsecè; vt hominem esse cognitum est per intellectum, id est pender ab intellectu, non quidem aliquid fingente, sed extrinsecè tantum denominante hominem.

Vnde

Argumentor. Vniuersale non est ens rationis, sed est verè reale, si operatio quæ fit vniuersale, nihil fingat, quod reuerà non sit; sed extrinsecè tantum denominet naturam cognitam, & abstractam: sed operatio quæ fit vniuersale, nihil fingit quod non sit à parte rei, sed extrinsecè tantum naturam denominat cognitam & abstractam. Non cogito naturam esse in singularibus à parte rei; sic enim aliquid fingerem; sed tantum cogito naturam non cogitatis singularibus, vbi nulla est fictio. Vnde dixit Philosophus, abstractiuentium non esse mendacium, quia dum concipiunt vnum alio non concepto, nihil fingitur: ergo vniuersale non est ens rationis, sed ens verè reale.

Ad primam respondeo, negando quod vniuersale habeat tantum esse obiectiue in intellectu; quod probo, quia habere esse obiectiue in intellectu, est cognosci ab intellectu: sed vniuersale reuerà est, quamvis non cognoscatur ab intellectu; natura enim humana verè abstracta est, etiam si non cognoscatur ab intellectu, quod illa sit abstracta; sicut homo est reuerà cognitus, quamvis nullus cognoscat illum esse cognitum, licet ille non sit cognitus, si nullus intellectus cognoscat hominem: eodem enim modo natura est verè vniuersalis, licet nullus intellectus cognoscat vniuersale, sed tantum cognoscat naturam, non cognitatis singularibus: igitur vniuersale non necessariò habet esse obiectiue in intellectu. Vnde ad probationem distinguitur minor: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur natura sine singularibus, totum esse illius est cognosci, non cognitatis singularibus, concedo; vniuersale non est nisi dum cognoscitur ipsum vniuersale, totum esse illius est cognosci vniuersale, nego. Verum enim est, quod natura cognoscitur dum abstrahitur & fit vniuersalis; falsum est quod necessariò cognoscatur ipsum vniuersale.

Instabis primò, vt aliquid ens rationis habeat tantum esse obiectiue in intellectu, non est opus vt cognoscatur, quod illud sit ens rationis: ergo vt vniuersale habeat esse obiectiue in intellectu, non est opus vt cognoscatur formaliter vniuersale.

Respondeo negando consequentiam, quia in vniuersali sunt duo, natura realis & vniuersalitas: vt vniuersale, quatenus vniuersale habeat esse obiectiue in intellectu, non sufficit vt cognoscatur natura, sed cognosci etiam debet vniuersalitas, per quam denominatur vniuersale. Igitur, vt aliquid sit ens rationis, requiritur vt id quod denominatur ens rationis, cognoscatur ab intellectu, & in eo habeat tantum esse obiectiue. At verò id quod denominatur vniuersale, scilicet natura, non habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Instabis secundò. Natura quæ denominatur vniuersalis, prout denominatur vniuersalis, habet tantum esse obiectiue in intellectu: ergo quatenus denominatur vniuersalis est ens rationis.

Respondeo

Quaest. III. Sect. V. Proprietates vniuersal. 661

S. II.

An, & quomodo vniuersale sit predicabile.

Respondeo negando primò antecedens, quia vt natura, quatenus denominatur vniuersalis, haberet esse obiectiue in intellectu, deberet cognosci quatenus est vniuersalis; non cognoscitur autem vt sic. Deinde falsa est etiam consequentia, quia vt aliquid sit ens rationis, non sufficit vt habeat tantum esse obiectiue in intellectu reduplicatiue vt cognitum, sed specificatiue sumptum debet habere tantum esse in ipso intellectu. Eito verum sit, quod natura vniuersalis, prout vniuersalis reduplicatiue, habeat tantum esse obiectiue in intellectu; tamen hoc non sufficit ad ens rationis, alioqui quidquid concipitur, esset ens rationis.

Solutio secundae dubitat.
Ad secundam respondeo vniuersale reuera esse à parte rei extrinsecè & denominatiue, quamvis non sit intrinsecè in rebus; quia vniuersalitas est solum denominatio extrinseca ab operatione intellectus; & naturam esse vniuersalem nihil aliud est, quam naturam esse abstractam. Cum ergo dicitur vniuersale non esse nisi per intellectum, distingui debet; non est nisi per intellectum extrinsecè denominationem, concedo; non est nisi per intellectum cogitantem aliquid quod non est in re, nego.

Solutio tertiae.
Ad secundam respondeo sepius dictum esse, quod non sufficit ad ens rationis concipere rem aliter quam sit non cogitando totum quod est in re; sed requiritur vt cogitet aliquid quod non est in re. Distinguitur ergo hæc minor: sed quando sit vniuersale, cogitur natura aliter, quam sit; vel esse possit, non concipiendo totum quod habet naturam, concedo; asserendo aliquid naturæ, quod non habeat extrinsecè ac denominatiue, nego. Natura enim illa licet intrinsecè non sit vna & apta inesse pluribus, extrinsecè tamen & denominatiue vna est, & apta, quia extrinsecè ac denominatiue abstracta est. Similiter ad confirmationem distinguitur antecedens: natura nec est, nec esse potest intrinsecè in seipsa sine singularitate, concedo; non potest esse denominatiue ac extrinsecè sine singularitate, nego.

Prima instantia.
Instabis primò: ergo chimæra erit ens reale, quia per denominationem extrinsecam ab intellectu est ens reale eo modo quo natura extrinsecè denominatur vna per intellectum.

Respondeo naturam esse vnam per denominationem tantum extrinsecam, cui nulla fictio est iuncta; chimæram verò realem non esse, quia existit per denominationem extrinsecam, cui iuncta est fictio, cui scilicet iungitur aliquid, quod non est in re. Propterea realitas extrinseca, quæ chimære tribuitur, ficta est. Vnitas autem extrinseca naturæ realis est.

Secunda instantia.
Instabis secundò: id quod est intrinsecè in seipso multiplex, non potest dici vnum nisi per fictionem: sed natura est intrinsecè in seipsa multiplex; ergo natura non potest dici vna, nisi per fictionem.

Respondeo distinguendo maiorem: quod est intrinsecè in seipso multiplex, non potest dici vnum intrinsecè nisi per fictionem, concedo: non potest dici extrinsecè vnum, nego: natura vniuersalis non dicitur vna intrinsecè, sed extrinsecè, sicut paries extrinsecè denominatur visus. Similiter si dixeris, vnitas & aptitudo non habent esse realiter in natura: ergo habent tantum esse obiectiue in intellectu, distingui debet antecedens: vnitas & aptitudo non habent esse realiter intrinsecè in natura, concedo; non habent esse realiter extrinsecè ac denominatiue, nego.

R.P. de Rhodes curs. Philosoph.

Predicabilitas vniuersalis est aptitudo naturæ vniuersalis, vt affirmetur de suis inferioribus; quia vniuersale actu prædicari nihil aliud est, quam illud affirmari de inferioribus; prædicari enim de altero est alteri tribui: vnde prædicatum in propositione dicitur illud quod alteri tribuitur; subiectum id cui aliquid tribuitur: ergo esse prædicabile, est posse alteri tribui, seu de altero affirmari. Vel etiam prædicari aliquid de aliquo, est aliquid reddi alteri à quo per mentem fuerat abstractum: nam antequam dicam, *Homo est animal*, necesse est vt animal abstraham ab homine, alioqui esset propositio identica: si ergo animal abstractum ab homine prædicem de homine, animal reddam homini; si autem animal ita maneat abstractum, neque reddatur homini, non erit quidem prædicatum, sed prædicabile.

Circa prædicabilitatem ergo vniuersalis duo possunt controuerti: primò, vtum illa reuera conueniat vniuersali, & vtum sit eius essentia, an verò eius proprietas: secundò vtum actualis prædicatio destruat ipsam vniuersalitatem.

Ratio verò dubitandi primò sit, quia videtur omnino quod vniuersale nunquam est proximè prædicabile; quia vt aliquid sit proximè prædicabile de aliquo, debet actu esse in illo: vniuersale non est actu in inferioribus: ergo non est de illis proximè prædicabile. Imò natura non habet à parte rei aptitudinem vt sit in multis: ergo natura non potest nisi falso affirmari de multis.

Secundò, si vniuersale est prædicabile, videtur quod debet prædicari secundum vniuersalitatem, sine prout est vniuersale. Illud enim est prædicabile de multis vt sic, quod est aptum inesse multis vt sic: sed aggregatum ex natura & vniuersalitate aptum est inesse multis vt sic: ergo aggregatum ex natura & vniuersalitate vt sic est prædicabile de multis. Imò vniuersale, quia vniuersale, est prædicabile: ergo prædicabilitas conuenit naturæ ratione vniuersalitat. Deinde vniuersale prædicatur vt aliquid superius & communius: ergo prædicatur vt vniuersale; non enim est superius, si adæquatur. Denique si vniuersale non prædicatur secundum vniuersalitatem, hæc duæ propositiones idem sonant, *Petrus est homo*, & *Petrus est hic homo*; nam in veraque prædicatum erit singulare.

Tertio videtur, quod prædicabilitas non est proprietas vniuersalis, sed vera eius essentia: nam aptitudo essendi in multis per intellectum est essentia vniuersalis, non autem eius proprietas; sed aptitudo essendi in multis per intellectum est prædicabilitas: ergo prædicabilitas est essentia vniuersalis, non autem eius proprietas. Maior evidens est, nam aptitudo essendi in multis non conuenit naturæ realiter & intrinsecè: ergo conuenit illi tantum per intellectum.

Quarto sicut præmissæ determinant intellectum ad conclusionem, ita etiam abstractio reddit intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis: sed præmissæ reddunt essentialiter intellectum potentem ad assensum conclusionis: ergo abstractio reddit essentialiter intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis.

Dico secundò, omne vniuersale necessariò directè esse prædicabile de multis quoad naturam vniuersalitatis substratam, non quoad ipsam vniuersalitatem.

Prima pars certa est apud omnes, quia quod est aptum, vel quod potest esse in multis, potest etiam tribui multis, & de illis affirmari; quod est

Quid sit esse prædicabile.

Quadruplex ratio dubitandi.

Conclusio bimembra.

Prædicabilitas conuenit vniuersali.

K K K

posse

posse prædicari: natura vniuersalis potest esse in multis: ergo manifestum est, quod de illis etiam potest prædicari, quia prædicari sequitur esse. Dixi verò prædicari posse directe, quod non conuenit inferioribus ratione superiorum; nam cum dicitur, *Animal est homo*, prædicatio est indirecta, ut patet ex Logica. Solum vniuersale prædicatur directe de inferiori, ut *Petrus est homo*.

Secundū
solam na-
turam.

Secundæ partis sensus est, quod vniuersale non ita est prædicabile de inferioribus, quod ipsa vniuersalitas tribui possit inferioribus; sed quod materiale vniuersale possit de illis affirmari, natura scilicet ipsa realis, quæ dicitur vniuersalis.

Ratio est, quia illud solum prædicari potest de multis, quod solum esse potest in multis: sed sola natura, non autem vniuersalitas, esse potest in multis: ergo sola natura est prædicabilis, non autem vniuersalitas. Deinde propositiones hæc falsæ sunt, *Petrus est species humana; Homo est genus*: ergo vniuersalitas non prædicatur de inferioribus, sed sola natura. Præterea prædicatum & subiectum ita debent adæquari, ut vnum non pateat latius quam alterum, quia copula est, significat identitatem subiecti & prædicati: sed si vniuersale est prædicabile de inferioribus secundum vniuersalitatem, prædicatum patet latius quam subiectum; cum enim diceretur *Petrus est homo*; sensus esset, *Petrus est homo vniuersalis, siue omnis homo*.

Non est
essentia
vniuersa-
lis.

Dico tertio, prædicabilitatem vniuersalis non esse illius essentiam, sed veram eius proprietatem. Contrarium censent Scotus q. 15. Hartadus, & pauci Recentiores.

Ratio autem est, quia illa non est rei alicuius essentia, quæ non est primus eius conceptus: sed posse per intellectum affirmari de inferioribus non est primus conceptus vniuersalis: ergo illa non est eius essentia, sed proprietas. Probatur minor. Prius est vniuersale posse inesse multis realiter, quam posse affirmari per intellectum, quod sit realiter; idem enim verè potest affirmari, quia est: ergo posse affirmari non est primus conceptus rei. Neque dicas aptitudinem essendi per intellectum esse prædicabilitatem; sic enim vrgeo. Prius est aliquid per seipsum realiter posse inesse, quam posse affirmari realiter inesse: natura vniuersalis affirmatur inesse multis realiter, non affirmatur inesse multis per intellectum; quis enim dixit, *Petrus est homo per intellectum*: ergo prius est quod natura possit inesse realiter, quam quod possit intellectus affirmare quod illa inest.

Solutio
primæ du-
bitat.

Ad primam respondeo distinguendo illam maiorem: ut aliquid sit proximè de aliquo prædicabile, debet actu in illo esse, ut sit proximè prædicabile secundum existentiam, concedo; ut sit proximè prædicabile secundum essentiam, nego. Tunc aliquid prædicatur secundum essentiam, quando copula est, significat solam identitatem prædicati & subiecti, ut si dicam, *Petrus est homo*. Tunc prædicatur secundum existentiam, quando copula est, significat quod actu existit, ut cum dico, *Petrus est albus*. Denique satis dictum est, quod natura vniuersalis, licet intrinsecè non habeat à parte rei aptitudinem essendi in multis, habet tamen illam à parte rei extrinsecè.

Solutio
secundæ
dubitatur.

Ad secundam respondeo aggregatum ex natura & vniuersalitate aptum esse ut sic inesse multis secundum naturam, non autem secundum vniuersalitatem, & eo etiam modo esse prædicabile de multis; idem prædicabilitas conuenit vniuersali propter vniuersalitatem, quamvis non sit prædicabile secundum vniuersalitatem. Illæ propositiones, *Petrus est homo*, & *Petrus est hic homo*, sunt diuersæ,

quamvis neutra significet Petrum esse hominem vniuersalem; sed quia quando dicitur, *Petrus est homo*, prædicatum sumitur in significatione confusa; quando dicitur, *est hic homo*, prædicatum sumitur in suppositione determinata, id est significat singularitatem determinatam, quam explicitè non significat in altera. Denique distinguo illam propositionem: vniuersale prædicatur ut aliquid superius & communius, ita ut quando prædicatur, maneat superius & communius, nego; quia tunc potius adæquantur; prædicatur ut aliquid quod antequam prædicaretur, factum necessario est communius & superius, concedo.

Ad tertiam respondeo, posse duobus modis explicari aptitudinem essendi in multis, quæ vniuersalium propria est, primò ut sit aptitudo naturæ ut sit in multis per seipsam; secundò ut sit aptitudo essendi in multis per affirmationem intellectus: neutra conuenit intrinsecè ipsi naturæ à parte rei, sed utraque tamen conuenit illi per denominationem ab intellectu abstrahente; nam aptitudo essendi in multis per seipsam conuenit abstracte, non autem naturæ per seipsam existenti à parte rei; neque tamen confundi debet cum aptitudine essendi in multis per affirmationem. Unde ad argumentum sic distinguitur maior: aptitudo essendi in multis per intellectum est essentia vniuersalis; aptitudo essendi in multis per seipsam, quæ conuenit naturæ per abstractionem, est essentia vniuersalis, concedo; aptitudo essendi per prædicationem, quæ conuenit naturæ per abstractionem, est essentia vniuersalis, nego. Aptitudo autem essendi per seipsam non est prædicabilitas, sed aptitudo essendi per affirmationem.

Ad quartam nego illam maiorem: sicut præmissæ determinant intellectum ad conclusionem, sic abstractio reddit intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis. Ratio disparitatis est, quia præmissæ respiciunt primariò conclusionem ipsam formaliter; abstractio concomitanter & secundariò respicit prædicationem vniuersalis; primariò autem conuenientiam vniuersalis per seipsam; ex quo sequitur ut possit conuenire per affirmationem intellectus.

S. III.

Vtrum actualis prædicatio destruat vniuersalitatem.

Dixi vniuersale adiunctam habere prædicabilitatem de suis inferioribus; nunc controuertitur, vtrum ita sit prædicabile, ut debeat esse vniuersale, quando actu prædicatur de inferioribus, præsertim singularibus. Video enim hoc à multis negari, ab aliis verò affirmari.

Ratio dubitandi contra partem affirmatiuam triplex primò est, quia dum vniuersale actu prædicatur de multis, manet semper una ratio indiuisa obiecti, siue vnus conceptus obiectiuus: ergo vniuersale seruat suam vnitatem, etiam dum actu prædicatur. Secundò hæc prædicatio, *Omni homo est animal*, est prædicatio vniuersalis: ergo vniuersale dum actu prædicatur, seruat semper suam vniuersalitatem.

Tertio illud non est prædicabile, quod destruitur, si prædicatur: vniuersale est prædicabile: ergo non destruitur si actu prædicatur.

Dico quartò, totam vniuersalitatem necessariò destruere, quoties vniuersale prædicatur actu de singularibus, aut etiam de minus communibus. Antequam probetur.

Obserua, prædicatū vniuersale posse attribui vel subiecto singulari, ut, *Petrus est homo*; vel subiecto plurimo minus

minus communi, ut omnis homo est animal; vel subiecto æquæ communi, ut omnis homo est animal rationale. Sensus conclusionis est, quod vniuersale omnino amittit vniuersalitatem quoties attribuitur subiecto singulari: si subiecto minus communi, habet illam ipsam vniuersalitatem, quam habet subiectum; ut animal si prædicetur de homine, non est genus, sed species. Cum autem prædicatur de subiecto æquæ communi, seruat vniuersalitatem.

Eius probatio.

Ratio ergo est, quia in omni prædicatione prædicatum & subiectum debent adæquari, adeo ut vnum non pateat latius quam alterum: sed subiectum prædicationis singularis est singulare: ergo prædicatum illius prædicationis, cuius subiectum est singulare, non est vniuersale, sed singulare: ergo in omni prædicatione, quæ vniuersale prædicatur de singulari, necesse est destrui ipsam vniuersalitatem. Deinde si vniuersale maneret vniuersale dum prædicatur de singulari, quoties dicitur, *Petrus est homo*, sensus esset, *Petrus est homo vniuersalis*; atque adeo, *Petrus est omnis homo*: ergo vniuersale destruitur per actualem prædicationem. Unde commune illud axioma manauit, quod communitas vniuersalis non descendit ad inferiora. Præterea certum est, quod vniuersale, ut maneat vniuersale, debet esse abstractum à singularibus: sed actualis prædicatio tollit abstractionem, quia prædicare nihil aliud est quam reddere id quod erat abstractum ei à quo erat abstractum: ergo vniuersalitas tollitur per actualem prædicationem.

Solutio primæ dubitæ.

Ad primam respondeo negando manere rationem naturæ obiectiue vnæ, quando illa natura prius abstracta prædicatur de multis; cum enim prædicatur de pluribus, tribuitur illis pluribus, idcirco non est amplius vnus conceptus obiectiuius. Imò non potest intellectus verè affirmare illam eandem naturam de Petro, quam affirmat de Paulo; sed necessariò affirmat diuersam. Denique natura, quæ est vniuersalis, est natura omnium hominum: sed natura quæ affirmatur de Paulo, natura est solius Pauli, non autem omnium hominum: ergo non est vniuersalis. Neque dicas naturam, quæ affirmatur de Petro, esse obiectiue naturam omnium hominum, non autem realiter. Contrà enim est, quia tunc natura non manet obiectiue natura omnium hominum per abstractionem, quando tollitur abstractio: sed per prædicationem tollitur abstractio: ergo in actuali prædicatione natura non manet obiectiue natura omnium hominum.

Solutio secundæ.

Ad secundam patet ex dictis in explicatione conclusionis, quod vniuersale potest seruari vniuersalitatem quando actu prædicatur de alio vniuersali æquè latè patente, ut si dicam, *Homo est animal rationale*; tunc enim prædicatum & subiectum adæquantur. Verum est quod prædicatum propositionis sumitur semper in suppositione confusa, quoties illa non conuertuntur: si autem conuertantur, verum non est.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam nego illam maiorem. Illud non est prædicabile, quod destruitur si prædicetur; totum enim continuum bipalmare est diuisibile in partes; quod tamen si diuidatur, destruitur: definit videlicet esse bipalmare, si duo palmi sint diuisi. Vniuersale autem esse vniuersale non aliud est, quam illud esse tantum quoddam diuisibile in plura inferiora, in quibus singulis totum reperiatur.

Colliges ex his, quomodo vniuersale fieri possit non solum per primam, sed etiam per secundam & tertiam operationem; sit enim per secundam & tertiam prædicatum & subiectum sint vniuersalia: sit per

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A discursum, si propositiones sint vniuersales.

De vniuersalibus in particulari, quæ possent hic desiderari, plenè tractata sunt in secunda disputatione logica, vbi egi de directione primæ mentis operationis.

QVÆSTIO IV.

De variis rerum distinctionibus.

Ad plenam vnitatis intelligentiam, de qua dixi hæc, requiritur necessariò notitia distinctionis, quæ opponitur vnitati; præsertim cum rei cuiuslibet essentia, & vnitatis tunc rectè determinetur, cum scitur distinctio rei à qualibet alia re; unde vulgò dicitur, quod idem est rei alicuius principium distinctiui, quod est eius constitutiui. Sunt autem quatuor de rerum distinctionibus scitu digna. Primò quid propriè sit, & quibus signis dignosci possit distinctio realis, quæ dicitur distinctio rei à re. Secundò, vtrum præter distinctionem rei à re debeat etiam admitti distinctio alia minor, quæ appellari solet modalis. Tertiò, vtrum admittenda etiam sit alia distinctio ante operationem intellectus, quæ dicitur ex natura rei. Quartò, vtrum admittenda etiam sit distinctio rationis. De alia distinctione, quam appellant virtuale, satis dictum est in tractatu de Deo.

SECTIO VNICA.

C Quid sit, & quibus signis dignosci possit distinctio verè realis.

Vulgò dicitur, signum distinctionis huius esse, quod duo possint separata existere simul, vel certè quod eorum alterum existere possit, altero non existente in rerum natura, quod etiam possit existere sine illo.

Ratio tamen dubitandi esse potest, quia debet dari conceptus aliquis distinctionis, qui sit communis Deo, & creaturis: sed mutua illa separabilitas, & existentia vnus sine altero, non est conceptus distinctionis, qui conuenire possit Deo & creaturis: ergo ille non est conceptus verus distinctionis.

Triplex diuinitas.

D Primò enim essentia Dei non distinguitur realiter à personaliitate ipsius Patris, & illa essentia communicatur Filio, non communicata personaliitate Patris, atque adeo separatur à personaliitate Patris: ergo potest aliquid esse separabile, quod tamen non est distinctum realiter.

Secundò tres personæ sanctissimæ Trinitatis distinguuntur realiter; & tamen implicat ut illæ inuicem vllò modo separentur: ergo separabilitas non est character proprius realis distinctionis.

Tertiò dependentia creaturæ à Deo distinguitur à creatura; & tamen creatura existere nullo modo potest sine dependentia; neque dependentia existere potest sine creatura dependente: ergo separabilitas non est signum necessarium ad realem distinctionem.

Dico primò, vbiunque reperitur mutua separabilitas, ibi necessariò est realis distinctio; quamvis sine mutua separabilitate, præsertim in diuinis, reperiatur huiusmodi distinctio.

Ratio euidentis est, quia vbi est pluralitas entitatum realium, ibi est distinctio illa, quæ appellatur maioris realitatis: sed vbi est separabilitas mutua, ibi est vera pluralitas entitatum realium; nam vtrique realiter sine altera existit, atque adeo est altera entitas ab entitate alterius: ergo vbi est mutua separabilitas, ibi est distinctio realis maior.

KKk z Sed

Sed illa tamen separabilitas non ita est signum distinctionis, ut ubicumque est distinctio, ibi sit necessarii talis separabilitas; cum personae sanctissimae Trinitatis sint inseparabiles, & tamen sint realiter distinctae. Ratio autem esse potest, quia ut aliqua duo distinguantur, satis est quod entitas realis unus non sit realis entitas alterius: sed sine separabilitate fieri potest ut realis entitas unus non sit realis entitas alterius, si nimirum entitates illae sint inter se necessarii connexae cum aliquo tertio; sicut in diuinis filio & paternitas sunt reuera plures; sed ita tamen necessarii connexae cum essentia diuina, ut sint prorsus ab ea & inter se inseparabiles: sed hoc tamen ita est proprium Deitatis propter infinitatem, ut non possit conuenire ulli creaturae.

Afferio
secunda.

Dico secundò, signum distinctionis realis, pro ut est communis Deo & creaturis, non posse propriè ullum assignari; signum autem illius distinctionis inter res creatas esse mutuam separabilitatem, vel distinctionem actionum, per quas producuntur; in diuinis solam operationem esse signum distinctionis, quae potest etiam aliquando in creatis signum esse distinctionis.

Eius probatio.

Ratio est, quia in diuinis certum est nunquam esse posse distinctionem sine oppositione relatiua, cum natura diuina infinita sit; atque adeò nisi obster oppositio, quidquid est in Deo, sit omnino vnum. In rebus autem creatis sine vlla relatione, aut oppositione reperitur distinctio realis, ut patet: ergo implicat ut signum vnicum sit, quo cognoscitur distinctio realis, tum in Deo, tum in creaturis; quamvis conceptus distinctionis vnicus omnino sit, entitatum videlicet realium pluralitas, quarum vna non sit altera. Igitur in creaturis cognoscitur distinctio, tum ex separabilitate vel entitatum, vel actionum; tum aliquando ex oppositione. In Deo non cognoscitur nisi ex sola oppositione. Hinc

Solutio
trium dubitat.

Ad primam respondeo, essentiam diuinam nullo modo separati à personaliitate ipsius Patris, quamvis communicetur Filio & Spiritui sancto; quia sic illis communicatur, ut Pater semper seruet eam infinitam perfectionem, quam communicat, & effundit in Filium; plenitudo enim diuinitatis est Pater ut Pater; & plenitudo diuinitatis est Filius, ut Filius, ut aiunt communiter Theologi, ex S. Athanasio.

Ad secundam negata est illa maior, quod signum distinctionis realis debeat esse aliquid commune Deo, & creaturis; nam in Deo propter eminentem perfectionem, cum tria vnum sint, id est tres personalitates inter se distinctae identificentur eidem naturae communi, implicat ut distinctio sit cum separabilitate; atque adeò sola relatio inuenire potest & significare distinctionem personarum.

Ad tertiam patet ex Physica, descendentiā creaturae à Deo distinguere à creatura; quia licet creatura existere possit sine aliqua dependentia indeterminate, potest tamen existere sine hac vel illa distributiue.

§. II.

Verum admittenda necessarii sit distinctio realis minor, quae appellatur modalis.

Ratio controuersa.

Præter distinctionem illam realium entitatum, alia distinctio etiam realis à recentioribus præfertim Philosophis asseritur, quae præcedit omnem operationem intellectus, & non est tamen inter proprias entitates mutuè separabiles, sed media

A quodammodo & diminuta est, inter duo, quorum alterum non sit propriè dicta entitas, sed modus aliquis entitati alicui propriae sic affixus, ut sine illa existere nullo modo valeat. Omnes autem huiusmodi modos noui alij Doctores omnino damnant, frustra que inuentos esse prædicant sine vlla ratione, ac sine modo, Typhanus s. de hypostasi à cap. 40. usque 60. Martinon disp. 5. de Incarnat. probantque repugnare nuper inuentos hos modos S. Thomae ac Aristoteli. Rationes verò habent multas, sed adeò infirmas, & faciles, ut responsione vix vlla egeant.

B Ratio dubitandi primò est, quia si ponatur in rebus ista distinctio modorum, infinite multiplicentur realitates sine necessitate: v. g. quoties ratio fit quantitas, infinite producuntur extensiones totales; quando successiue mutatur corpus productum luminis, infinite mutantur actiones; cum sit motus localis, infinite producuntur vibrationes; quae tamen omnia frustra sunt, quia per solas connotationes explicari omnia illa facile possunt. Modi ergo illi sunt superflui.

Secundò impossibiles sunt, & chimærici omnes isti modi; vel enim illi sunt entitates, vel non sunt entitates: si sunt entitates, habent existentiam realem distinctam à modificatis, atque adeò ab illis distinguuntur realiter: si non sunt entitates; ergo sunt purum nihil, cum sint non entia; inter ens enim & non ens non datur medium.

C Tertiò si semel admittatur distinctio modorum, omnia explicabuntur per modos; relatio enim, duratio, ubicatio, non minus erunt distincti modi, quam vnio, actio, substantia, motus, figura; imò nulla ratione poterit probari vnionem v. g. motum, figuram, esse modos tantum, non autem reales entitates, quae non probetur etiam lumen v. g. species impressas impetu, & formas materiales non esse veras & solidas entitates à suis subiectis distinctas realiter realitate maiori, sed esse modos duntaxat: sicut vnio est modus, quia licet extrema vnita possint esse sine vnione, implicat tamen ut vnio sit sine extremis vnitis; similiter enim dici poterit, lumen & species impressas esse modos ipsius aeris, quia licet aer possit existere sine lumine, aut speciebus, lumen tamen & species non possint existere sine aere; vnde enim habes, quod vnio existere non possit sine extremis, lumen autem & species possint existere sine aere. Idem dico de forma materiali, quae dici poterit esse modalis duntaxat entitas ipsius materiae.

D Quartò implicat, ut modificatum realitate maiori distinguatur ab ipso modo, quin modus distinguatur eadem realitate maiori à modificato: sed modificatum distinguitur realitate maiori ab ipso modo, cum possit existere sine illo: ergo modus etiam realitate maiori distinguitur à modificato. Probatior maior, quia implicat ut aliqua duo inter se sint diuersa, & non sint eodem modo diuersa; sicut est impossibile, Petrum esse separatum à Paulo, quin Paulus sit realiter separatus à Petro. Implicat Parisios centum leucis distare Lugduno, quin Lugdunum centum leucis distare Parisiis. Implicat duo esse diuisa, quin sint eodem modo diuisa. Implicat vnum esse alteri æquale, quin alterum sit æquale illi.

E Dico tertiò admittendam necessarii esse modalem distinctionem, cuius proprius character & signum certissimum est separabilitas non mutua; ita ut modificatum existere possit modo illo non existente; modus autem nullo modo possit existere separatus à modificato.

Hic

Quæst. IV. Sect. I. Distinctiones rerum. 665

Eius ratio. Hæc conclusio sæpe probata est in Physica, ubi ostensum est, & ut opinor, demonstratum, unionem materiæ & formæ in composito physico, imò & unionem partium integralium, esse aliquid realiter diuersum à partibus, quæ possunt realiter existere sine unionem; actionem etiam distinguere à termino, cum à diuersis agentibus possit produci vnus & idem effectus, atque adeo necesse sit fieri alicubi mutationem, quæ fieri non potest nisi in actione. Atque id in motu locali videtur esse omnino indubitatum, cum impossibile sit mobile connotare de nouo aliquem locum, quem prius non connotabat, quin facta fuerit alicubi mutatio aliqua; prorsus enim implicat ut duo contradictoria de aliquo sint vera successiuè sine noua mutatione; quæ mutatio non fit in loco: fit ergo in ipso mobili, atque adeo nouus ab eo acquiritur motus, qui non erat antè. De figura eadem ratio est, ut sæpe ostendi. De substantia idem demonstratur in sequenti disp. dum agam de substantia. Illud autem axioma, quod posui, quod duo contradictoria non possint successiuè predicari de aliquo sine mutatione alicubi facta, sæpe probatum est in Physica, & sanè demonstratum.

Solutio primæ dubitat. Ad primam respondeo nunquam sine necessitate debere multiplicari nouas entitates; sed ubi tamen euidens est necessitas nouæ alicuius entitatis realis, non debere res explicari per connotationes, de quibus certissimum hoc etiam esse debet, quod nulla connotatio noua esse potest in rebus, nisi alicubi facta sit aliqua mutatio; si enim realiter omnia se habeant, sicuti se habebant prius, implicat ut aliquid connotet illud, quod prius non connotabat. Quoties ergo noua exurgit denominatio, quæ non poterit explicari sine reali aliqua mutatione in modis, toties dicam productum esse nouum aliquem modum. Quoties poterit explicari sine nouo aliquo modo, toties per connotationem explicabitur sine modis. Quomodo autem ratiocinatio fiat sine extensionibus infinitis categorematicè, & mutatio agentium sine infinitis actionibus, suo loco disputatum est in physica, ubi etiam negabam vocationem, durationem, relationem esse modos entitati rerum superadditos, quia sufficiens in illis intelligitur mutatio, saltè extrinseca, per quam explicetur noua denominatio facta in rebus.

Solutio secundæ. Ad secundam respondeo modos istos esse verè reales independentes ab operatione intellectus, non autem chimericos; sunt enim à parte rei veræ res, & vera entia. Quando verò dicitur, illas non esse entitates, impropria loquutio est; nomen enim entitatis, si significet id quod non est purum nihil, & quod est independentes ab omni fitione intellectus, quilibet modus est propria & vera entitas: si autem entitas significet id quod ita est ens, ut possit existere, saltè diuinitus, etiam si non efficiat aliud, & illud modifiet, modi non sunt entitates, quia essentialia hoc habent, ut sint affectiones quedam reales, & modi secundum quos dicantur se habere subiecta, quæ per ipsos denominantur. Vnio v. g. materiæ & formæ verè realis est, & propriè dictum ens; sed quia tamen nec esse diuinitus potest, nec definiti, nec explicari sine vnitis (quomodo enim erit vnio, si nihil vniet?) propterea dicitur modus, quia per eam duo extrema dicuntur certo aliquo modo se habere; dicuntur enim esse inuicem vnita. Eademque ratio est aliorum omnium modorum.

Solutio tertiæ. Ad tertiā infinitum esset & impertinens asserere nunc rationes, quare nec relatio, nec vbiatio, R. P. de Rhodis curs. Philosoph.

nec duratio sint modi, sed solum connotationes. Vnio autem, actio, motus, subsistentia, figura sint veri modi; suis enim locis disputatum hoc est, & ostensum, quomodo sufficiens in illis inueniatur mutatio sine realitate modali noua; in istis autem necesse sit nouam produci realitatem. Quomodo autem possint distinguere entia illa, quæ sunt tantum modi, ab illis entibus, quæ sunt distincta realiter à subiectis, quibus insunt; dixi agens de vnione, actione, motu.

§. III.

Verum admitti possit distinctio aliqua formalis ex natura rei, ante operationem intellectus, quæ non sit realis.

Singularis est sententia Scoti & Scotistarum, Sententia Scoti. quod præter distinctiones duas reales iam assignatas admitti etiam debet alia tertia distinctio, quæ omnem præcedit operationem intellectus, & est verè à parte rei; sed nullo tamen modo realis est, aut modalis; quia est pluralitas duntaxat conceptibilitatum, non autem entitatum; ideoque appellatur distinctio formalis ex natura rei, ut non confundatur cum distinctione reali, & distinctione rationis; minor enim est distinctio quam realis, & maior quam distinctio rationis.

C Ratio autem dubitandi est primò, quia si datur distinctio à parte rei, quæ nec est inter entitates realiter distinctas, & tamen prior est omni operatione intellectus, datur distinctio formalis ex natura rei: sed admittenda necessariò est distinctio aliqua minor reali & modalis; maior autem quam distinctio rationis: ergo datur distinctio formalis ex natura rei. Probat minor. Attributa Dei, & perfectiones substantiales eiusdem indiuidui creati non distinguuntur realiter aut modaliter; & tamen distinguuntur ante omnem operationem intellectus: ergo mediam habent inter illas distinctionem, quæ à parte rei est, & vocatur formalis. Antecedens, quantum spectat ad modalem, & realem indistinctionem, in confesso est apud omnes; de sola distinctione rationis probatur. Illa quæ nullo cogitante intellectu diuersas habent essentias, distinguuntur plusquam ratione: Dei attributa, & perfectiones substantiales eiusdem indiuidui nullo cogitante intellectu, diuersas habent essentias: ergo differunt plusquam ratione. Minor probatur. Illa nullo cogitante intellectu diuersas habent essentias, quorum diuersæ necessariò sunt definitiones, quibus explicatur essentia prout est à parte rei: sed Dei attributa, & perfectiones eiusdem indiuidui creati habent diuersas definitiones, quibus explicatur essentia eorum, prout est à parte rei; certum enim est, quod iustitia Dei aliter definitur, quam Dei misericordia; rationalitas Petri aliter definitur quam animalitas: ergo illa diuersas habent essentias.

E Secundò implicat ut denominationes contradictoriæ afficerentur & negentur de rebus, prout sunt à parte rei sine distinctione à parte rei: de variis attributis eiusdem entis, tum increati, tum creati affirmantur denominationes contradictoriæ; dicitur enim verè quod iustitia punit, misericordia non punit; intellectus cognoscit, voluntas non cognoscit; animalitas sentit, rationalitas non sentit: ergo inter illas perfectiones datur distinctio à parte rei.

Tertiò implicat ut intellectus verè cognoscat aliqua ut plura, quæ in seipsis à parte rei non sunt plura:

KKK

plura : intellectus verè cognoscit istas perfectiones ut plures, distinguit enim animalitatem à rationalitate, iustitiam Dei à misericordia : ergo illæ sunt à parte rei plures. Maior evidens est ; nam veritas cognitionis est conformitas eius cum re cognita, provt est à parte rei, non autem cum re cognita provt cognita ; vnde argumentor. Cum intellectus sine falsitate cognoscit iustitiam Dei provt distinctam à misericordia, cognoscit iustitiam existentem à parte rei : ergo à parte rei iustitia Dei distinguitur à misericordia. Idem dico de omnibus entibus, quæ vocantur connotantia ; nam illud à parte rei distinguitur, quod nullo cogitante intellectu aduenit rei alicui prius existenti : connotatio aduenit subiecto prius existenti, etiamsi nullus cogiter intellectus : ergo connotatio distinguitur à parte rei, non autem sola ratione à subiecto cui aduenit.

Conclusio
negans.

Prima
probatio.

Dico quartò, fictitiam omninò videri, & impossibilem omnem distinctionem formalem ex natura rei, quæ nec sit distinctio realis, nec distinctio rationis. Ratio est primò, quia inter duo extrema contradictoria nullum dari potest medium : distinctio realis, & distinctio rationis contradictoriè opponuntur : ergo nulla inter illas esse potest distinctio media, quæ neque sit distinctio realis, neque distinctio rationis. Distinctio ista formalis ex natura rei à Scoto excogitata, nec est distinctio realis, nec distinctio rationis : ergo illa est impossibilis. Maior est receptissima, sola minor eget probatione ; sic autem probatur. Illa duo extrema contradictoriè opponuntur, quorum vnum est affirmatio, alterum negatio eiusdem secundum idem : distinctio realis & distinctio rationis sic se habent, ut vna sit affirmatio, altera negatio eiusdem secundum idem, quod probò. Distinctio realis est pluralitas rerum, quæ prior est omni operatione intellectus, à qua non causatur ; distinctio rationis est pluralitas, quæ non est prior operatione intellectus, per quam solam causatur : sed esse prius, & non esse prius operatione intellectus ; causari per eam, & non causari, sunt affirmatio & negatio eiusdem secundum idem : ergo distinctio realis & distinctio rationis sunt affirmatio & negatio eiusdem secundum idem. Maior nota est, nam distinctio realis illa dicitur, quæ est in re, seu à parte rei ; nemo enim vocat à parte rei, nisi quod est in re : sed esse in re significat esse prius operatione intellectus, & esse ab illa independens : ergo distinctio realis illa est, quæ præcedit operationem intellectus, & ab ea non pender.

Enasio
Scotistarum,

Ludunt autem aduersarij dum aiunt distinctionem istam ex natura rei esse distinctionem conceptibilitatum ; non autem entitatum ; sic enim insto : istæ conceptibilitates diuersæ à parte rei, vel sunt purum nihil, vel sunt entia realia : non sunt purum nihil : ergo sunt entia realia. Sed distinctio entium realium à parte rei est distinctio realis : ergo distinctio ista ex natura rei est distinctio realis inter veras entitates. Deinde tunc est sola distinctio rationis, quando est distinctio duorum provt diuerso conceptu concipi possunt : sed distinctio conceptibilitatum est distinctio duorum provt diuerso conceptu possunt concipi : ergo ista distinctio conceptibilitatum est solùm distinctio rationis ratiocinata cum fundamento in re.

Secunda
probatio.

Secundò illa omnia, quæ dicuntur ab aduersariis distingui formaliter ex natura rei, sola ratione distinguuntur : ergo distinctio illa fictitia solùm est, nec est aliud quàm distinctio rationis. Antecedens sæpe alibi probatum est ; dicunt enim Sco-

tista v. g. Dei attributa distingui formaliter ex natura rei ; ostensum autem est *tract. 1. de Dio*, solam inter Dei attributa, tum absolutam, tum relativam, & essentiam reperiri distinctionem rationis, aliam omnem distinctionem esse impossibilem cum summa unitate, simplicitate, infinitate. Dicunt etiam aduersarij, perfectiones substantiales eiusdem individui creati distingui formaliter à parte rei, quod reiectum est *2. disp.* dum egi de gradibus metaphysicis. Nullibi ergo reperitur distinctio ista formalis diuersa vel à distinctione rationis, vel certè à distinctione verè reali.

Ad primam respondeo, nullam esse distinctionem mediam inter eam quæ realis est, & eam quæ solius est rationis. Ad probationem, nego Dei attributa, & diuersas perfectiones eiusdem individui habere diuersas essentias, nullo cogitante intellectu ; nam illorum omnium essentia non sunt diuersæ, nisi provt sub sunt conceptibus nostris inadæquatis, cum tamen à parte rei vnam habeant simplicem essentiam. Tota ergo difficultas est in illa propositione : Illa nullo cogitante intellectu diuersas habent essentias, quæ diuersas habent definitiones explicantes ea provt sunt à parte rei. Debet autem sic distingui ; quæ definitiones habent diuersas explicantes ea adæquate, provt sunt à parte rei, concedo ; explicantes ea inadæquate tantum provt sunt à parte rei, nego. Iustitia Dei v. g. si definitur adæquate provt est à parte rei, includet misericordiam, aliaque Dei attributa, imò & totam Deitatem : quando definitur præcisè ut iustitia est, explicatur solùm inadæquate, idque sola efficit operatio intellectus concipientis illas perfectiones inadæquate, id est præcisè ut respondent diuersis perfectionibus creatis : illa ergo est duntaxat distinctio rationis.

Ad secundam sæpe negata est illa maior : implicat ut denominationes contradictoriæ affirmentur & negentur de rebus provt sunt à parte rei, sine distinctione à parte rei ; si enim affirmentur & negentur secundum eandem formalitatem, vera est propositio ; si affirmentur & negentur secundum diuersas formalitates, est falsa : nam ex eo quod aliquid sit virtualiter multiplex, de illo potest aliquid affirmari & negari ; quod autem diuersas habet formalitates, virtualiter multiplex est : denominationes ergo illæ non sunt reuera contradictoriæ, cum non sint secundum idem formaliter.

Sed inquires : Formalitates illæ sunt à parte rei : ergo illa distinctio est à parte rei.

Respondeo, illas formalitates esse à parte rei, sed non esse plures aut distinctas à parte rei.

Ad tertiam respondeo, ut dixi, explicando universalialia, distinguendo maiorem ; implicat ut intellectus verè cognoscat aliqua ut plura, quæ in se ipsis non sunt plura, si cognoscat illa solùm inadæquate, concipiendò vnum alio non conceptu, nego maiorem ; si affirmet illa esse in seipsis plura, concedo maiorem. Quando intellectus cognoscit Dei attributa ut plura, non affirmat illa esse plura, sed tantum concipit illa inadæquate concipiendò vnum non conceptu alio. De connotatiuis & relatiuis fusiùs dicam *disp. 4.* nunc tantum dico connotationem non posse rei alicui de nouo aduenire, nisi adueniat aliquid nouum reale, quod distinguitur à subiecto connotante ; atque adeò connotatio secundum id quod dicit in obliquo, semper distinguitur à subiecto connotante, sed hæc alias.

Quaest. V. Sect. I. De Veritate. 667

§. III.

De distinctione rationis, tum ratiocinatae, tum ratiocinantis.

Sequeretur vt de hac vtraque distinctione disputarem, quæ non est in rebus, sed per solam causatur operationem intellectus; cuius tanta vis est vt ea sepatet cogitando, quæ ne diuinitus quidem existere possunt separata; & diuidat ea, quæ sunt realiter indiuisibilia; & partes inueniat, vbi non est nisi summa vnitatis. Verum quia distinguere per rationem vnum ab alio, non est aliud quam cogitari per intellectum altero non cogitato, seu præscindi per cognitionem ab eo cum quo est idem; nihil video necesse dicere de distinctione rationis præter ea quæ dixi initio quaestionis primæ de præcisionibus obiectiuis, quæ non sunt aliud quam distinctio rationis, vt eo loco plenè dixi. Præscindi enim obiectiue non est aliud quam distinguere ratione.

QVÆSTIO V.

De veritate & bonitate, prout sunt proprietates entis in communi.

Quam longa fuit & multiplex controuersia de vnitatis transcendentali, quæ proprietates est prima entis, tam breuiter esse potest consideratio aliarum duarum, veritatis nimirum, & bonitatis, quia in Logica exposita est natura ferè tota veritatis; de bonitate in Ethica fusè dixi, vnde nunc de vtraque paucissima dicere satis erit.

SECTIO I.

De veritate transcendentali, prout est reciproca passio entis.

Veritatem distinguebam in Logica in transcendentalem, quæ appellatur veritas in essendo, conuenitque omni-enti; & formalem, quæ appellatur veritas in representando, estque propria solius cognitionis, quæ conformatur obiecto, dum representat illud sicuti est. Primæ illius veritatis propria hic quaeritur ratio, & germanus conceptus, prout conuenit omni-enti, & est aliquid distinctum à veritate formali.

Multiplex sententia Doctorum, Existimat nimirum Vasquez 1. part. disp. 77. c. 4. veritatem solius cognitionis propriam esse; res enim non esse veras nisi extrinsecè, per denominationem ab intellectu, in quo causant veram sui cognitionem. Alij cum Aureolo & Alensi, volunt nihil veritatem esse aliud quam negationem extranei, aut apparentis: aurum v. g. illud dici verum, quod admixtum non habet æs, vel argentum. Lessius docet veritatem non esse aliud quam conformitatem cum sua regula, seu cum exemplari diuino, quæ cognitio est Dei practica de re prout faciendâ. Suárez veritatem definit conformitatem cum vero conceptu intellectus. Communior sententia docet veritatem esse ipsam rei alicuius cognoscibilitatem.

Triplex dubitandi ratio, Ratio autem dubitandi est, quia primò si sola rei cognoscibilitas est veritas transcendentalis, sequitur veritatem non esse aliquid intrinsecum enti,

A sed solam denominationem extrinsecam à cognitione; nam esse cognoscibile non est aliud, quam posse cognosci: sed veritas, quæ reciproca est passio entis, non potest esse solum denominatio extrinsecam, quia proprietates entis sunt aliquid extrinsecum enti, illique soli conuenire possunt; denominatio autem extrinsecam, quæ petitur à sola cognitione, conuenit etiam entibus fictis; nam illa denominatur etiam cognita: ergo veritas transcendentalis non est sola rei cognoscibilitas.

B Secundò si rei cognoscibilitas est veritas transcendentalis, datur circulus inter cognitionem & obiectum; cognitio enim est vera, quia tendit in obiectum; & obiectum est verum, quia terminat cognitionem; imò res erit vera, quia potest cognosci; & potest cognosci, quia est vera.

Tertiò illud quod est specificatum cognitionis non est aliquid dependens à cognitione, sed est illa prius: veritas transcendentalis est id quod specificat cognitionem, & est illa prior: ergo veritas non est aliquid posterius cognitione, sed cognoscibilitas est aliquid posterius cognitione, & ab ea dependens.

Dico primò veritatem transcendentalem non esse aliquid omnino extrinsecum enti, sed esse intrinsecam rei cognoscibilitatem, seu ipsam rem prout per seipsam ingenerare potest sui conceptum, & illum fundare.

Conclusio bimembris.

C Ratio primæ partis est, quia mera denominatio extrinsecam non potest esse reciproca passio entis, cuiusmodi est veritas. Imò cuilibet enti rationis, & non enti conuenit etiam denominatio huiusmodi extrinsecam, quæ petitur à cognitione; chimæ enim denominatur à cognitione: sed neque vlla ratio est cur cognitio dicatur vera intrinsecè, reliqua verò entia extrinsecè solum vera sint; nam veritas quidem formalis solius cognitionis est propria; veritas autem transcendentalis, ad omnia entia extenditur. Denique communis loquendi vsus rebus quibuscumque veritatem attribuit; nam dicitur v. g. hunc esse verum hominem, hoc esse verum aurum.

Non est extrinsecam denominatio.

D Secunda pars explicat proprium conceptum veri transcendentalis; probari autem potest, quia dupliciter explicari potest rei alicuius cognoscibilitas: primò fundamentaliter, & quasi actiue, ac motiue: secundò formaliter, & quasi passiuè. Dicitur ens cognoscibile fundamentaliter, quatenus per seipsum potest causare in intellectu sui cognitionem, id est mouere intellectum ad sui cognitionem; cognitio enim fundatur in obiecto, & ab eo causatur; quia obiectum mouet intellectum ad sui cognitionem; & hoc, vt vides, prius est ipsa cognitio, cum eam causet. Dicitur ens cognoscibile formaliter, & quasi passiuè, quatenus potest esse terminus cognitionis, & hoc supponit cognitionem, & ab illa pendet: vnde argumentor. Vt aliquid sit proprietas entis, requiritur vt conueniat omni-enti reali, & non conueniat illi quod non est reale: sed esse cognoscibile fundamentaliter, & quasi actiue, conuenit omni, & soli enti reali; nullum enim est ens reale, quod per seipsum non possit causare in intellectu sui cognitionem; & nullum est ens rationis, quod possit illam causare per seipsum quia semper cognoscitur ad modum entis: ergo cognoscibilitas illa entis est proprietas eius reciproca, quæ appellatur veritas. Deinde illa cognoscibilitas entis est prior cognitione, quia muis in ordine ad illam cognoscatur & explicetur; est enim ens prout causat & fundat cognitionem.

Est cognoscibilitas fundamentalis.

Denique probari potest, quia veritas nullo alio modo

Sententia Aureoli.

modo explicari potest: primò enim dici non potest quod veritas sit negatio alieni, aut apparentis, ut volebat Aureolus; quia negatio alieni reuocari potius debet ad unitatem, quam ad veritatem; nam aurum non esse mixtum aurichalco, & aurum non esse aurum simul, & aurichalcum, vel certè non esse compositum ex utroque. Adde quod veritas solet ab omnibus concipi per modum alicuius positiui, non autem ut pura negatio. Vnde reiiciendi etiam ij sunt, qui definiunt verum illud, quod non est tantum apparens; nulla enim res explicari rectè potest per negationem negationis sui ipsius; sed cum dicitur illud verum esse, quod non est tantum apparens, verum explicatur per negationem negationis sui ipsius; nam v. g. esse aurum apparens, est non esse aurum: ergo non esse aurum apparens, est habere essentiam auri; sed hoc est esse ens quod dicitur aurum, non autem esse verum, quæ proprietas est enti superaddita. Fateor tamen apud vulgus sic explicari solere veritatem, ut illud dicatur verum, quod non est apparens tantum; si enim ab homine imperito quæras, quare Petrus sit verus homo; dicet, quia non est homo pictus: non respondebit autem, quia est cognoscibilis. Imò ipse Augustinus ita videtur usurpasse lib. de vera religione, c. 35. *Vera in tantum vera sunt, in quantum sunt.*

Sententia Lessij. Secundò neque rectè dicitur à Lessio, quod veritas sit conformitas rei cum diuino exemplari. Veritas enim in essendo conuenit ipsi etiam Deo, cui non conuenit esse conformem exemplari pratico, cum Deus non sit aliquid factibile.

Sententia Suaris. Tertiò dici non potest cum Suare, quod veritas sit conformitas rei cum vero conceptui intellectus: ibi enim verus esset circulus, quia querenti, quid sit res vera; respondes, esse illam, quæ conformis est conceptui vero. Si queratur autem quid sit conceptus verus; respondes, qui est conformis rei. Deinde idem explicatur per seipsum; nam si res vera est conformis conceptui vero, certè illa est conformis conceptui conformi rei.

Falsitas quid sit. Dico secundò, falsitatem oppositam veritati transcendentali, si propriè dicta sit, nulli enti reali conuenire posse: falsitatem autem improprie dictam esse posse in rebus per denominationem extrinsecam ab intellectu.

Ratio est, quia falsitas opposita veritati transcendentali est negatio cognoscibilitatis, quæ non potest enti reali competere, cum ens reale quodlibet sit cognoscibile: solum ergo non ens capax est falsitatis oppositæ veritati transcendentali. Falsitas autem improprie dicta enti conuenire potest, quia ens dici potest falsum, quatenus aptum est ut videatur esse quod non est, vel quatenus esse potest obiectum enunciationis falsæ, & causa falsi iudicii. Quamvis igitur veritas enti conueniat omnino intrinsecè, falsitas tamen ei opposita extrinsecè solum conuenit, quia veritas est proprietas entis, quæ proinde intrinseca illi est; falsitas autem cum non possit esse proprietas, per solam denominationem extrinsecam illi conuenit.

Solutio trium difficultatū. Ad primam respondeo veritatem esse cognoscibilitatem fundamentalem, quæ non est solum denominatio extrinseca à cognitione à qua dependeat; sed est ipsa entitas obiecti prout potest causare cognitionem. Cognoscibilitas formalis, & quasi passiva, posterior est veritate, quia est ipsum ens, quatenus potest terminare cognitionem.

Ad secundam respondeo, nullum dari circulum inter cognitionem & obiectum; nam cognitio est vera ex eo quod conformis sit obiecto, quod ip-

sam terminat; sed obiectum non est verum, quia terminatur, sed quia causat cognitionem; ubi nihil est circulus. Vnde absolute negari debet, rem esse veram, quia potest cognosci.

Ad tertiam satis dictum videtur, quod veritas prior est cognitione, quam etiam specificat; quia loquimur de cognoscibilitate fundamentali, & actiua, non de formali & passiva. Si verò nullus esset possibilis intellectus, tunc ens non esset verum, neque haberet hanc passionem recipiam.

SECTIO II.

De bonitate transcendentali.

B DE illa nimirum bonitate, quæ necessariò reperitur in ente quolibet reali; nam de alia bonitate, quæ in solis reperitur liberis actibus voluntatis, & appellari solet moralis, quia non spectat nisi ad solos mores, estque conformitas actuum cum natura rationali; dixi tum in Theologia, tum in Ethica. De priori ergo bonitate facilis solutio est, quid illa, & quod duplex sit, quænam malitia ei sit opposita.

Ratio enim dubitandi primò est, quia prius est aliquid esse bonum, quam esse amabile; querenti enim cur aliquid sit amabile, respondetur, quia est bonum.

C Secundò quædam sunt entia, quæ non sunt vilo modo amabilia, ut odium Dei, & illa omnia, quæ dicuntur esse intrinsecè mala: ergo bonitas quæ communis est proprietatis entis, non est rei amabilitas.

Tertiò ens diuiditur in bonum & malum: ergo bonitas non est communis omni enti; aut etiam conuenit enti ficto, cum possit aliquis amare non ens.

Dico primò, bonitatem transcendentalem esse ipsam rei amabilitatem, & appetibilitatem fundamentalem.

Ratio est, quia sicut veritas non est aliud, ut dixi, quam fundamentalis cognoscibilitas, quæ non est extrinseca denominatio, sed eius fundamentum: sic bonitas connotat appetitum, in quo amorem sui potest ingenerare; quod non est denominati ab amore, sed causare ac fundare posse huiusmodi amorem. Ideò bonum definitur à Philosopho, id quod omnia appetunt. Deinde nullo alio modo explicari potest bonitas ista transcendentalis, quam non bene definiunt aliqui cum Vasque, *Perfectionem ipsam & integritatem rei, cui nihil deest*; quia illa integritas nihil planè superaddit generali conceptui entis, cum esse integrum sit formaliter esse ens; bonitas autem si est proprietas entis, superaddit aliquid generali conceptui entis. Neque ab aliis rectè dicitur bonitatem esse conuenientiam; nam illa non aliud est quam bonitas respectiua; bonitas autem proprietas est communis bonitati, tum absolute, tum respectiua: de quibus

E Dico secundò, bonitatem diuidi multipliciter: primò in absolutam & respectiuam: secundò in bonitatem per essentiam, & bonitatem participatam: tertiò in bonitatem naturalem, & moralem: quarto in bonum honestum, delectabile & utile.

Ratio est, quia res aliqua potest esse amabilis vel propter suam perfectionem, sine ordine ad subiectum, & dicitur habere bonitatem absolutam, seu bonitatem simpliciter, quæ nimirum res in se bona est; vel quia est alteri conueniens tanquam subiecto, diciturque habere bonitatem respectiuam, quæ res alteri bona est, ut frigus aquæ bonum

bonum est, igni verò malum: ergo bonitas rectè diuiditur in absolutum, & respectiuium. Secundo res esse potest bona in omni genere entis illimitatè, independentè, necessariò: illa vocatur bonitas per essentiam, solius propria primi entis, & verus eius character; omnia eius continens nomina, omnia attributa; est enim ipsum bonum sine limitatione, quia infinitum est tum intensiue, tum extensiue: sine compositione, quia est summè simplex, & indiuisibile, totum essentia & pelagus essentia: sine dependentia, quia totum est à se id quod est, fons fluminis sui: sine contingentia, quia necessariò est: sine potentialitate, quia totum est actum, & totum actus. Res etiam esse potest bona participatè, limitatè, dependenter ab alio ente; hoc est bonum, quod dixi participatum, gutta illius oceani, radius huius solis, vmbra illius luminis. Totum videlicet bonum creatum à Deo manans, ad Deum rediens, dum amatorio circulo à bono in bonum perpetuò circumagitur illud summè bonum, & summè pulchrum. Tertiò potest aliquid esse bonum vel naturæ, vt natura est, idest prout naturaliter operatur, vt calor bonus est igni, diciturque bonum naturale; vel naturæ vt liberè operanti, & cum discursu, & dicitur bonum morale. Denique aliquid est bonum respectiuium, quia decet naturam rationalem; diciturque honestum, vel quia voluptatem affert, & est delectabile; vel quia conducit ad aliquem finem, & vocatur vile. Bonitas ergo prout præscindit ab illis omnibus, & est amabilitas fundamentalis, est illa bonitas, quæ conuenit omni enti, & est eius proprietas.

Multiplex malitia.

Dico tertiò, malitiam bonitati transcendentali oppositam esse imperfectionem rei, ratione cuius illa odio haberi potest: totidem autem modis illam posse diuidi, quot modis diuiditur bonitas. Primò enim malitia absoluta est pura priuatio entitatis, quæ soli conuenire potest non enti: malitia respectiua est disconuenientia cum alio: calor v. g. malus est aquæ, qui est bonus igni. Duplex est hæc malitia; positiua & priuatiua. Positiua est, quæ per suam entitatem positiuam malè afficit aliam, vt calor per se aquam malè afficit. Priuatiua est negatio alicuius perfectionis debitæ, vt defectus frigoris in aqua. Rursus malum respectiuium aliud est naturale, quod est disconueniens naturæ vt natura est; aliud morale, quod est disconueniens naturæ vt rationalis est. Quomodo autem nulla sit natura mala, & quænam sit origo mali, multipliciter disputarunt Sancti Patres contra Marcionem, & Manichæos, qui multas ponebant naturas malas, quarum author non esset Deus ex sua natura bonus, sed alter quidam Deus ex se malus, & principium omnis mali; quorum insania multis rationibus euidenter conuincitur potest, præsertim cum implicet, aliquid esse simul ens, & esse malum; neque malum reuerà sit, nisi quando voluntas ex se bona, liberè agens efficit seipsam malam.

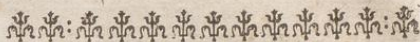
Solutio trium dubitationum.

Ad primam respondeo distinguendo antecessens, eo modo quo dixi de veritate: prius est aliquid esse bonum, quàm esse amabile formaliter, concedo; quàm esse amabile fundamentaliter, nego: nam esse amabile fundamentaliter, idest esse fundamentum propter quod aliquid amari possit, & esse bonum.

Ad secundam respondeo non esse vllum ens, quod non sit bonum & amabile, sub ea ratione, quæ ens est: v. g. odium Dei præcisè vt est ens, est

A aliquid amabile, quamvis quatenus est tale, sit moraliter malum intrinsecè, vt in morali explicatum est.

Ad tertiam respondeo, quodlibet ens reale bonum necessariò esse bonitate transcendentali; ens autem, prout diuiditur in bonum & malum, est ens prout commune enti ficto & reali. Cum dicitur posse ab aliquo amari non ens, facillè concedi potest; quia bonitas, quæ conuenit omni enti, dicit in recto ipsum ens, prout, &c. Enti igitur ficto bonitas transcendentalis non conuenit.

DISPUTATIO IV.

De variis entis diuisionibus.

OST generalem conceptum entis, & proprietates eius reciprocas, sequitur vt dicam de diuisionibus eius in plura inferiora; nihil enim est reale, ad quod non descendat; nihil quod suo quasi attractu non consignet, vt fiat reale, ac desinat esse nihil. Infinita igitur esset ista consideratio diuisionum entis, complecteretur omnes scientias, nisi solis illis diuisionibus essem contentus, quæ ita sunt vniuersales, vt singulæ totam latitudinem entis exhaustiant. Primò igitur inquiri, quænam sint generalissimæ diuisiones entis: secundo cuiusmodi sit diuisio entis in substantiam & accidens: tertiò cuiusmodi sit diuisio entis in decem categorias. Reliquæ vel difficultate carent, vel explicatæ manebunt duabus illis rectè intellectis.

QVÆSTIO I.

De communissimis entis diuisionibus generatim.

CVm nihil omnino sit, quod non sit ens, præter purum nihil; tam latè patent diuisiones entis, quàm diffusa est omnis realitas: satis autem erit dicere in genere primò, quænam illæ sint, secundo quænam ex illis sit omnium prima.

SECTIO I.

Quænam sint generalissimæ diuisiones entis.

Certum est primò, generalissimas diuisiones entis istas esse posse: primò in ens increatum, & creatum: secundo in corporeum & spirituale, viuens & non viuens, intellectiuium & non intellectiuium, absolutum & respectiuium: tertiò in substantiam & accidens, ac demum in decem prædicamenta; quia præter istam vltimam nulla est ex illis quæ non adequatè distribuat totum ipsum ens, v. g. diuisio in Deum & creaturas, non diuidit solam substantiam, sed substantiam & accidens: idem dico de spiritali & corporeo, viuente & non viuente. Illæ singulæ diuisiones entis sunt omnino adequatæ: de diuisione in decem prædicamenta diuersa ratio est, quia vt dicam, Deus in nullo est prædicamento.

Generatissimæ diuisiones entis.

Certum